

รายงานผลการนิเทศ
โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

นางปฤษณา ดำรงค์ชีพ
ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการ

กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายงานผลการนิเทศ
โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

นางปฤษฎณา ดำรงค์ชีพ
ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการ

กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วซับซ้อนของสังคมโลกปัจจุบัน ส่งผลให้แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตนเองโดยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพจนสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งพาตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่เกี่ยวกับหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่ทรงพระราชทานแก่คนไทย ความว่า “การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดา มารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้ และอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรมเพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป...”

จากผลกระทบของกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและความสำคัญของการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 7,17) ได้ประกาศนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย(0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 โดยให้ความสำคัญของการพัฒนาระดับปฐมวัยว่า “การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว” และกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ในปีพุทธศักราช 2559 เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาที่ดีและเหมาะสมอย่างรอบด้าน สมดุล เต็มศักยภาพ พร้อมทั้งเรียนรู้อย่างมีความสุข เติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพเพื่อเป็นรากฐานอันสำคัญในการพัฒนาเด็กในระยะต่อไป ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการจัดการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการวางรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์”

ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ หมวด 4 มาตรา 24 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้สัดส่วนสมดุลกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาควรพัฒนาให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาก้าวหน้าตลอดเวลา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จเกิดผลดีมีคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาทั้งกระบวนการที่สัมพันธ์และเกื้อกูลต่อกันได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน หากทั้ง 3 กระบวนการได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องต่อเนื่องแล้วคุณภาพการศึกษาย่อมเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 อ้างถึงใน สุพิชฌาย์ แสงลี, 2545 : 14) ด้านการพัฒนาครูในภาวะของการทำงานปกติ คือการให้ครูปรับปรุงพัฒนาคุณภาพตนเอง และปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาข้อสรุปแล้วดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการ แสวงหาหรือใช้นวัตกรรมใหม่ในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาครูในภาวะของการทำงานปกติ คือ พี่เลี้ยงหรือผู้นิเทศควรดูแลใกล้ชิดสามารถแนะนำและให้แนวทางพัฒนาที่ถูกต้องแก่ครูได้อย่างสม่ำเสมอ (นฤมล บุณนิม, 2542 : 14)

การนิเทศทางการศึกษาเป็นหนึ่งกลไกสำคัญทางการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาครูหรือพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 96) เนื่องจากการนิเทศการศึกษาจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศีกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการทำงานร่วมกันกับครู ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้พัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้ทันกับยุคปัจจุบันของสังคม การนิเทศการศึกษาเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลที่ประกอบอาชีพครูได้รับการพัฒนาระหว่างการประกอบอาชีพ การศึกษาโดยผ่านศึกษานิเทศก์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานให้ครูได้รับการฝึกฝนทักษะและประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพของตนอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เป็นเรื่องจำเป็นที่ครูจะต้องติดตามแนวคิดในการจัดการศึกษา แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนของครูมีอยู่มาก จึงต้องเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยการนิเทศการศึกษาเพื่อให้การศึกษาทุกระดับมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิต การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง (ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2537 : 8 อ้างถึงใน น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ, 2546 : 16-17)

การนิเทศการสอนที่จะช่วยพัฒนาครูได้ ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือและส่งเสริมครูให้จัดการเรียนรู้กับผู้เรียนได้มีโอกาสคิด ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิธีการนิเทศและผู้ทำหน้าที่นิเทศในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา และเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ (วัชรา เล่าเรียนดี, 2554 : 278) ผู้นิเทศควรเป็นผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการสอนและผ่านการอบรมด้านเทคนิควิธีการนิเทศโดยตรง และผู้นิเทศต้องมีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำสาธิตวิธีการสอนที่เหมาะสมแก่ครูได้ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรงเป็นระบบการประเมินผลการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ ครูได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง (วัชรา เล่าเรียนดี, 2554 : 97)

กรมวิชาการ (2546 : 39-41) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดทั้งด้านความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการพัฒนาทุกด้าน โดยให้จัดกิจกรรมแบบบูรณาการที่让孩子ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัส ได้เคลื่อนไหว สังเกต สำรวจ สืบค้น และความคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546 : 50-51) ที่ได้เสนอแนะเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่ควรนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นนวัตกรรม

ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองทั้งสิ้น นวัตกรรมหนึ่งที่เสนอแนะไว้ได้แก่ การสอนแบบโครงการ (The Project Approach) โดยมีความเชื่อว่า การที่เด็กศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจหรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจ โดยเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ สืบค้นข้อมูลเพื่อหาคำตอบจากคำถามของตนเอง ภายใต้การช่วยเหลือ แนะนำ โดยการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจากผู้สอน ซึ่งการศึกษาแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการและระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญในการปฏิบัติ ด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดง (กรมวิชาการ, 2546 : 50-51) การสอนแบบโครงการจึงเป็นนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยหนึ่งที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสม ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยได้ครอบคลุมตามหลักการ แนวคิดและประสบการณ์สำคัญที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

จากแนวการจัดประสบการณ์ที่สามารถพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสะท้อนถึงครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่เป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลและมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัย เนื่องจากครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเด็กในชั้นเรียนของตนแต่เมื่อศึกษาข้อมูลการรายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในปีพุทธศักราช 2551-2552 พบว่า ครูปฐมวัยยังต้องปรับปรุงและพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 9) แสดงให้เห็นว่าครูที่สอนระดับปฐมวัยยังขาดทักษะความสามารถ ในการจัดประสบการณ์ที่เน้นการกระบวนกรคิดและการแสวงหาความรู้ของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 (รอบสอง) ระดับปฐมวัย โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (สมศ.) พบว่าในภาพรวมแล้วมาตรฐานที่โรงเรียนไม่ได้รับการรับรองสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ลำดับต่อมาคือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2553 พบว่า ผลการประเมินพัฒนาการในภาพรวมระดับประเทศ นักเรียนปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสังคมในระดับดี สูงสุด ร้อยละ 98.97 พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ร้อยละ 92.66 พัฒนาการด้านร่างกาย ร้อยละ 75.23 และพัฒนาการด้านสติปัญญา ร้อยละ 65.53 (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555 : 56) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพัฒนาการด้านสติปัญญายังไม่เป็นที่น่าพอใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลจากการประเมินพัฒนาการนักเรียนปฐมวัย จำแนกตามมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ข้อ 10 มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย นักเรียนมีผลการประเมินในระดับดีร้อยละ 60.88 และข้อ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ผลการประเมินอยู่ในระดับดี เพียงร้อยละ 59.08 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555 : 90) ซึ่งสะท้อนถึงความรู้ความเข้าใจของครูในการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลถึงคุณภาพของเด็กปฐมวัย

นอกจากนี้ข้อมูลจากการสรุปผลการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2554 พบว่าครูปฐมวัยต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนเทคนิค และวิธีการใหม่ๆ ในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนปฐมวัย ร้อยละ 70.85

มีความต้องการได้รับการพัฒนาในด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนมาก เป็นอันดับสอง ร้อยละ 67.50 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2, 2554 : 10)

จากที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัยประสบปัญหาและต้องการได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลดีต่อพัฒนาการและศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จึงควรมีการส่งเสริมให้ครูปฐมวัยได้ศึกษาและนำนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างเร่งด่วน โดยใช้กระบวนการนิเทศการศึกษา เนื่องจากกระบวนการนิเทศการศึกษาสามารถพัฒนาและแก้ไขปัญหาของครูหรือสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการทำงานร่วมกันกับครูผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้พัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้ทันกับยุคปัจจุบันของสังคม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 96)

ผู้รายงานในฐานะที่เป็นศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จึงปรับรูปแบบและวิธีการในการพัฒนาครูปฐมวัยด้วยการนำกระบวนการนิเทศการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ของครูระดับปฐมวัย โดยให้ความสำคัญกับการนิเทศติดตาม สร้างความเข้าใจให้กับครูด้วยกระบวนการนิเทศการศึกษา และการศึกษาด้วยตนเองของครูปฐมวัยจากแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ซึ่งผู้รายงานมีความคาดหวังว่า การนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย จะช่วยพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจตลอดจนสามารถจัดประสบการณ์แบบโครงการให้เด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักการและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพทุกด้านต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ของครูปฐมวัยก่อนและหลังการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการรับปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
5. เพื่อศึกษาผลการประเมินพัฒนาการของนักเรียนปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

3. ขอบเขตของการศึกษา

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ ครูปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียนปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่มีความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศ

โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยกระจายให้ครอบคลุมทั้ง 5 อำเภอ อำเภอละ 2 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน ประกอบด้วย

3.1.1 ครูปฐมวัย ได้แก่ ครูปฐมวัยที่มีความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศ

โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 18 คน ประกอบด้วยครูปฐมวัยจาก 5 อำเภอ ในเขตพื้นที่การศึกษา อำเภอละ 2 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน ดังนี้

- 1) อำเภอจุน ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนบ้านร่องเมต จำนวน 2 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนบ้านยางขาม จำนวน 2 คน
- 2) อำเภอปง ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนราชานุเคราะห์ จำนวน 2 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนชุมชนบ้านบอน จำนวน 2 คน
- 3) อำเภอเชียงคำ ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนบ้านพระนั่งดิน จำนวน 1 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนบ้านน้ำมิน จำนวน 2 คน
- 4) อำเภอเชียงม่วน ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนบ้านท่าฟ้าใต้ จำนวน 1 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเชียงม่วน จำนวน 2 คน
- 5) อำเภอภูซาง ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนชุมชนบ้านหนองเลา จำนวน 2 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลภูซาง จำนวน 2 คน

3.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีครูปฐมวัย

ให้ความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์ โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน

3.1.3 นักเรียนปฐมวัย ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยทุกคนที่อยู่ในห้องเรียนของครูปฐมวัย

ในโรงเรียนที่ครูปฐมวัยให้ความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

ตัวแปรตาม คือ

- 1) ความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่ได้จากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 5 เล่ม ประกอบด้วย เล่ม 1 แรกเรียนรู้ เล่ม 2 สู่โครงการ เล่ม 3 ประสานวิถี เล่ม 4 ชี้นำปฏิบัติ และ เล่ม 5 ขจัดความสงสัย
- 2) ความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พิจารณาจากการปฏิบัติตามลักษณะสำคัญตามโครงสร้างการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 5 ลักษณะ ทั้งระยะเริ่มต้น ระยะพัฒนา และระยะสรุปโครงการ ดังนี้
  - 2.1) การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เป็นผู้มีบทบาทในการอธิบายการเรียนรู้จากโครงการ
  - 2.2) การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการศึกษาภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้จากโครงการ
  - 2.3) การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เป็นผู้คิดและค้นหาวิธีการสืบค้นและเรียนรู้จากโครงการ

2.4) การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้นำเสนอ
ในสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้จากโครงการ

2.5) การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เป็นผู้วางแผนจัดแสดงผลงานและ
สิ่งที่ได้เรียนรู้จากโครงการ

3) ความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารที่ได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

4) ผลการพัฒนาของนักเรียนปฐมวัยที่ได้เรียนรู้จากครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศโดยใช้
แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการพัฒนาครูปฐมวัย เพื่อให้ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจและ
สามารถนำไปใช้ในการวางแผน ออกแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการให้เด็กปฐมวัยอย่าง
เหมาะสม ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

- 1) แนวทางการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 2) ความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญ
- 3) การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ระยะเริ่มต้น ระยะพัฒนา และระยะสรุป
- 4) บทบาทครูในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 5) การนำเสนอรายงานโครงการ

เนื้อหาดังกล่าวได้นำมาเขียนแยกเป็น 5 เล่ม ประกอบด้วย เล่ม 1 แรกเรียนรู้ เล่ม 2
สู่โครงการ เล่ม 3 ประสานวิธี เล่ม 4 ชี้ทางปฏิบัติ และเล่ม 5 ขจัดความสงสัย

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2555 – มีนาคม 2557

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้นิเทศ หมายถึง ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานการศึกษาปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (ผู้รายงาน)

ผู้รับการนิเทศ หมายถึง ครูปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายทุกคน

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา
เขต 2 ที่สนับสนุนให้ครูปฐมวัยเข้ารับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

ครูปฐมวัย หมายถึง ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พะเยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 18 คน
ที่มีความสนใจสมัครเข้ารับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พะเยา เขต 2 ที่อยู่ในห้องเรียนของครูปฐมวัยที่มีความสนใจและสมัครเข้ารับการนิเทศโดยใช้แนว
การจัดประสบการณ์แบบโครงการ

การนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง การปฏิบัติงานนิเทศของ
ผู้นิเทศ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้การช่วยเหลือครูปฐมวัยให้สามารถจัดประสบการณ์แบบโครงการ
กับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นิเทศทำการวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผนการนิเทศ

การพัฒนาเครื่องมือการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศแต่ละครั้งผู้นิเทศจะดำเนินการนิเทศโดยปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมการก่อนการสังเกตการจัดประสบการณ์ 2) สังเกตการจัดประสบการณ์ 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยใช้คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยเป็นเครื่องมือในการนิเทศ และทำการประเมิน สรุปและรายงานผลการนิเทศเมื่อสิ้นสุดการนิเทศ

แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย หมายถึง เอกสารที่ใช้เป็นเครื่องมือในการให้ความรู้แก่ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่ผู้รายงานจัดทำขึ้นเพื่อให้ครูปฐมวัยได้ศึกษาด้วยตนเอง และใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยเอกสาร 5 เล่ม ได้แก่ เล่ม 1 แรกเรียนรู้ เล่ม 2 สู้โครงการ เล่ม 3 ประสานวิธี เล่ม 4 ชี้ทางปฏิบัติ และเล่ม 5 ขจัดความสงสัย

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง การจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยตามแนวคิดของนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่เน้นให้เด็กศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจหรือทั้งครูและเด็กสนใจ โดยเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ สืบค้นข้อมูลเพื่อหาคำตอบจากคำถามของตนเอง ภายใต้การช่วยเหลือแนะนำ การอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจากครู แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะประกอบด้วยการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้แสดงถึงการปฏิบัติที่สำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ได้แก่ การอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอและการจัดแสดง

ความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย หมายถึง ความรู้และความเข้าใจของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการทั้ง 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการโดยครอบคลุมลักษณะสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอและการจัดแสดง

ความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ หมายถึง การนำแนวคิดของนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยการสอนแบบโครงการไปใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในห้องเรียนทั้ง 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ ครอบคลุมลักษณะสำคัญของการปฏิบัติตามโครงสร้างของการจัดประสบการณ์แบบโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดง

ความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการนิเทศ หมายถึง ความคิดเห็นของครูปฐมวัยและผู้บริหารที่ได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศ ซึ่งได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้รายงานสร้างขึ้น

ผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง ผลจากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา ได้จากการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้เรียนรู้จากโครงการโดยครูปฐมวัยดำเนินการประเมินตามคำชี้แจงของเครื่องมือการประเมินที่ผู้รายงานสร้างขึ้นโดยปรับมาจากเครื่องมือการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2555 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย เพื่อให้ครูปฐมวัยที่มีความสนใจได้ศึกษาและนำไปใช้พัฒนาการจัดประสบการณ์ของตนเอง

5.2 ได้แนวทางการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

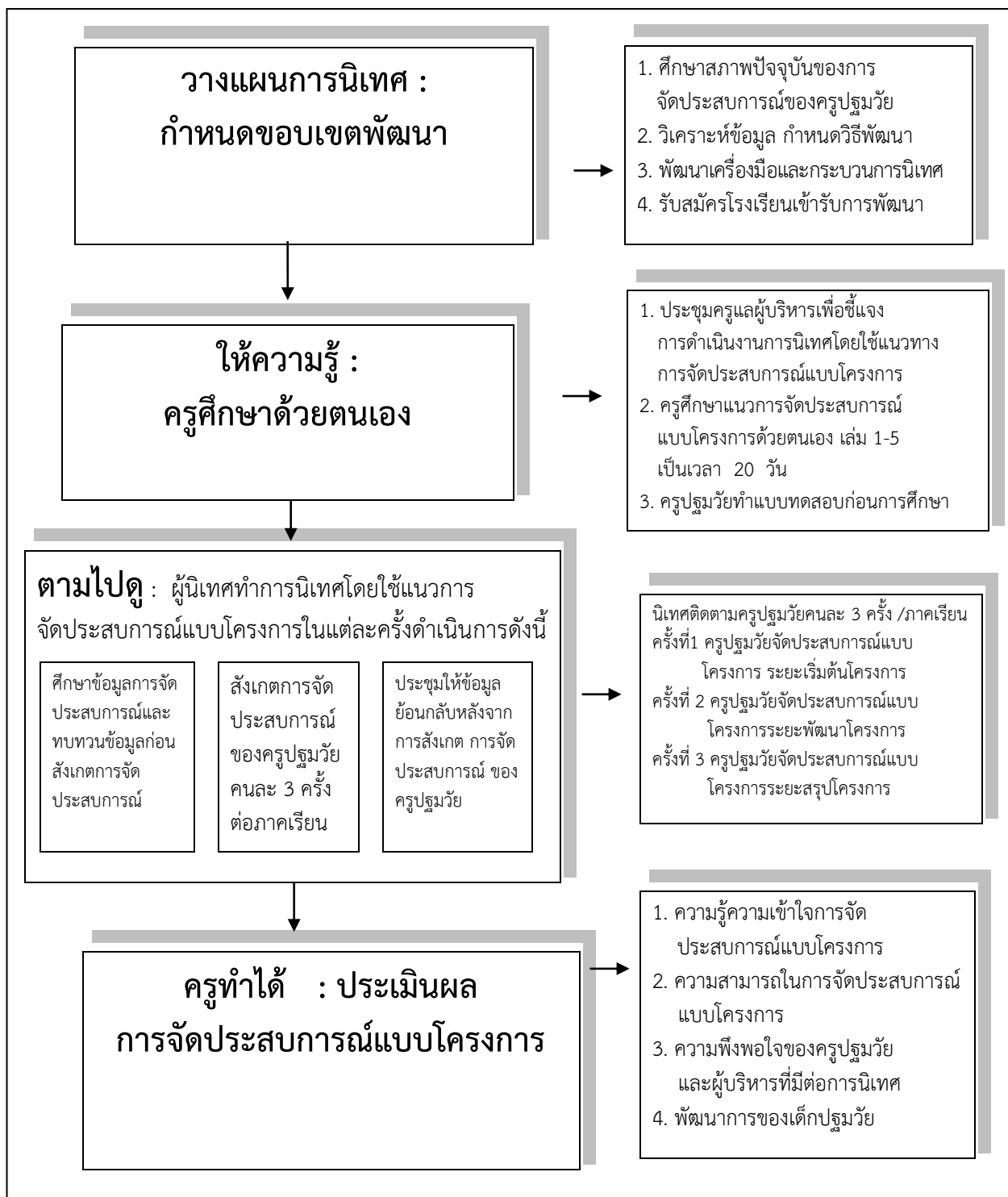
5.3 ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ส่งผลถึงการพัฒนา
นักเรียนปฐมวัยได้เต็มตามศักยภาพทั้งพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และ
ด้านสติปัญญา ส่งผลให้มีผลการประเมินพัฒนาการสูงขึ้น

5.4 ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจในการนิเทศและยินดีให้ความร่วมมือในการนิเทศติดตาม
อย่างต่อเนื่อง

5.5 ศิษยานิเทศก็ได้พัฒนาทักษะการนิเทศ ก่อให้เกิดความมั่นใจและได้รับการยอมรับ
ในด้านการนิเทศ

6. กรอบแนวคิดการศึกษา

การนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานผลการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยก่อนและหลังการนิเทศ เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และเพื่อศึกษาผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสรุปองค์ความรู้ ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา
  - 1.2 ความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา
  - 1.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
  - 1.4 กระบวนการในการนิเทศ
  - 1.5 วิธีการในการนิเทศการศึกษา
2. การจัดประสบการณ์ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 2.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย
  - 2.2 หลักการที่สำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย
  - 2.3 การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
  - 2.4 การจัดประสบการณ์แบบโครงการ
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. หลักการแนวคิดเกี่ยวกับชุดการศึกษาด้วยตนเอง
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การนิเทศการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาก้าวหน้าตลอดเวลาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จเกิดผลดีมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้จำเป็นต้องพัฒนาทั้งกระบวนการที่สัมพันธ์และเกื้อกูลต่อกันได้แก่กระบวนการบริหารกระบวนการนิเทศการศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนการสอน หากทั้ง 3 กระบวนการได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องต่อเนื่องแล้วคุณภาพการศึกษาย่อมเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534 อ้างถึงใน สุพิชฌาย์ แสงสี, 2545 : 14) และการทำงานการศึกษาจะเกิดผลดีมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพการทำงานของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ซึ่งสำคัญที่สุดในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและการที่ครูผู้สอนจะดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายนั้น การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพอันส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.1 ความหมายของการนิเทศการศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้แตกต่างกันไปตามพัฒนาการทางแนวคิดของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 7) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของครูและผู้นิเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้การนิเทศการสอนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาที่เป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาการสอนของครูอันจะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียนโดยตรง หรืออาจกล่าวได้ว่า งานนิเทศการสอนเป็นงานที่ช่วยให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนได้ดีขึ้น และการที่ครูผู้สอนได้รับการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ เป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนมีความร่วมมือ ร่วมใจ ในการปฏิบัติมากขึ้น มีความมั่นใจและคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

ซีซิว เถาว์ชาติ (2534 : 7) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือการปฏิบัติงานทางการศึกษา เพื่อให้พัฒนาในด้านการสื่อสาร การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาการสอนการวางแผนและการเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงจูงใจ การสังเกตและการประชุมปรึกษา การพัฒนาหลักสูตร การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ การบริการครู การพัฒนาตนเอง การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การวิจัยและประเมินโครงการของโรงเรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 3) กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาไว้ว่าเป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541:3) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือ การที่ผู้นิเทศใช้กระบวนการกระตุ้น ชี้แนะ ทำทนายริเริ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ สนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนตามความจำเป็นของการพัฒนาโดยผ่านครูและผู้บริหารโรงเรียน

วิชรา เล่าเรียนดี (2548 : 3) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศหมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้ให้การนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน

Harris (1985 : 10) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่าเป็นกิจกรรมหรือการกระทำเพื่อแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนให้สภาพการเรียนการสอนดีขึ้น ทำให้เกิดกิจกรรมและบริการที่ช่วยปรับปรุงการสอน ครูทำงานในหน้าที่ได้ดีขึ้น มีขวัญและกำลังใจมนุษย์สัมพันธ์ดีขึ้น กิจกรรมเหล่านี้รวมการอบรมครูและการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้การดำเนินงานหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียนมุ่งให้เกิดประสิทธิผลในด้านการสอนเป็นสำคัญ

Good (1973 : 374) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามทุกชนิดของฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาให้การแนะนำครูหรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาให้รู้จักปรับปรุงวิธีสอนหรือการให้การศึกษาก่อให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพด้านการศึกษาร่วมพัฒนาครูช่วยเหลือและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา เนื้อหา การสอน และการประเมินผลการสอน

สรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงาน กระบวนการจัดกิจกรรมและความพยายามร่วมกันของผู้นิเทศการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จหรือการให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อช่วยเหลือและประสานงานวิชาการในโรงเรียน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนของครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

1.2 ความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญและความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้รายละเอียดไว้ ดังนี้

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2537 : 8) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการนิเทศการศึกษาก่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคคลที่ประกอบอาชีพครูได้รับการศึกษาระหว่างการประกอบอาชีพ โดยผ่านศึกษานิเทศก์ซึ่งเป็นผู้ประสานให้ครูได้รับการฝึกฝนทักษะและประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพของตนอยู่ตลอดเวลา นอกจากนั้นยังกล่าวว่า สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะการศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงความรู้ในสภาพต่างๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แนวคิดในเรื่องการจัดการเรียนการสอนเกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลาจึงจำเป็นที่ครูจะต้องติดตามศึกษาให้มีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่เนื่องจากภาระหน้าที่ในการสอนมีอยู่มาก ศึกษานิเทศก์ จึงต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ดูแลด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้ดำเนินไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่หน่วยเหนือกำหนดตามความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เจริญก้าวหน้าขึ้นสม่ำเสมอ ตลอดจนแนวคิดทางการสอนใหม่ ๆ ซึ่งมีการค้นพบจากการค้นคว้าวิจัยตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาเพื่อให้การศึกษาทุกระดับมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตในปัจจุบันการนิเทศการศึกษาช่วยให้มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการสอนเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้าเหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริงและต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษา

บันลือ พุกกะวัน (2537 อ้างถึงใน เกษศิริรินทร์ ศรีสัมฤทธิ์, 2539 : 16) กล่าวว่า ปัจจุบันพบว่าครูมีภารกิจมากจนไม่มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าและติดตามวิทยาการใหม่ ๆ การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยผู้นิเทศจะเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือครูให้เป็นผู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่วิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ดังคำกล่าวว่า “โลกของการสอนกับโลกของการนิเทศการศึกษาคือธรรมชาติของคู่กัน”

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2549 : 54) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ซึ่งกำหนดโดยสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า ศึกษานิเทศก์ซึ่งปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาตามมาตรฐานตำแหน่งศึกษานิเทศก์ คือ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและงานนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ค้นคว้าทางวิชาการและวิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีความสำคัญในการช่วยเหลือครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งยังสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ต้องอาศัยผู้ชำนาญช่วยนิเทศความรู้ใหม่แก่ครูประจำการให้มีความคิดกว้างไกลเพื่อพัฒนานักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ

1.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

เพ็ญศิริ จารุจินดา (2539 : 5-6) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาที่ได้รับไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
- 2) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- 3) พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
- 4) ให้บุคคลในโรงเรียนได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติงานก้าวหน้าในวิชาชีพ
- 5) ให้บุคลากรในโรงเรียนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและพัฒนางานตามหน้าที่

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 4) ได้กำหนดความมุ่งหมายของงานการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 2) เพื่อแก้ปัญหาให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 3) เพื่อพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 4) เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ อันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนและสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าวได้รวมทั้งให้มีขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 5) เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานทางวิชาการแก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ /กิ่งอำเภอ และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานองค์กรระหว่างประเทศ

6) เพื่อประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ดำเนินโครงการและดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ ที่กระทรวงและกรม มอบหมายไปยังเขตการศึกษา จังหวัดและอำเภอ

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามุ่งพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการโดยการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียน ในเรื่องงานวิชาการ การพัฒนานวัตกรรม การศึกษา รูปแบบการสอน ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ตลอดจนให้คำปรึกษา และประสานงานทางวิชาการกับคณะครูส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

1.4 กระบวนการในการนิเทศ (Supervisory Process)

การนิเทศการศึกษาให้สำเร็จดำเนินไปได้ด้วยดีและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องอาศัยกระบวนการซึ่งเป็นการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันและมีระเบียบแบบแผน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548 : 39) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานและการปฏิบัติงานการนิเทศอย่างมีระบบ มีการประเมินสภาพการทำงาน การจัดลำดับงานที่ต้องทำ การออกแบบงาน การประสานงาน ตลอดจนการอำนวยความสะดวกให้งานสำเร็จ ลุล่วงไป

บวร เทศารินทร์ (2551 : 50) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศ หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานและการปฏิบัติ การนิเทศอย่างมีระบบ มีการประเมินสภาพการทำงาน การจัดลำดับงานที่ต้องทำการ ออกแบบงาน ประสานงาน ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้งานลุล่วงไป

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 44) มีความเห็นว่ากระบวนการนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (Planning) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะทำการประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและความต้องการจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึงขั้นตอนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (Informing) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ ความเข้าใจถึงสิ่งที่ดำเนินการว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะทำให้ได้ผลงานออกมามีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็นทุกครั้งสำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และมีความจำเป็นสำหรับการนิเทศที่ยังเป็นไปอย่างไม่ได้ผล หรือได้ผลยังไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวน ให้ความรู้ในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (Doing) ประกอบด้วยการปฏิบัติงาน 3 ลักษณะคือ

1) การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากการดำเนินงานในขั้นที่ 2

2) การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศ และควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง

3) การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing) ในขั้นนี้ เป็นขั้นของการเสริมกำลังใจของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ขั้นนี้อาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กับผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการดำเนินงาน (Evaluating) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานซึ่งผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศ หากพบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใด ก็สมควรจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530 : 46-57) กำหนดกระบวนการนิเทศสำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้ในการนิเทศการศึกษาโรงเรียนในสังกัดมี 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการนิเทศการศึกษากระทำได้หลายวิธี เป็นต้นว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ประเมินความต้องการการใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ หรือการประชุมสัมมนาค้นหาปัญหา

ขั้นที่ 2 การวางแผน

การวางแผน เป็นการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาใช้วางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศการศึกษา ซึ่งอาจดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันมาจัดลำดับความสำคัญ
- 2) ศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ เช่นนโยบาย หลักสูตรสื่อ เครื่องมือในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ
- 3) กำหนดเป้าหมายและทางเลือกในการปฏิบัติงาน
- 4) เขียนแผนปฏิบัติการนิเทศ
- 5) จัดทำคู่มือการนิเทศ โดยสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่นิเทศเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการปฏิบัติงานและเป็นเอกสารอ้างอิง

ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ เป็นขั้นตอนการสร้างสื่อหรือเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ที่จะช่วยให้การนิเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลสำเร็จ ถ้าหากว่าสื่อและเครื่องมือเหมาะสมและมีคุณภาพแล้ว จะช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ

การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นตอนที่ผู้นิเทศจะต้องนำหลักเกณฑ์การนิเทศ เทคนิคทักษะและสื่อหรือเครื่องมือที่จำเป็นต่อการนิเทศศึกษามาประยุกต์ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) การประชุมคณะปฏิบัติ หรือคณะทำงาน
- 2) ทำความเข้าใจหรือศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับงานสื่อหรือ เครื่องมือ
- 3) แบ่งงานรับผิดชอบ
- 4) กำหนดวิธีการปฏิบัติงาน

- 5) กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล หรือวิธีรายงานผล
- 6) เริ่มปฏิบัติการนิเทศ
- 7) ประชุมทบทวนการปฏิบัติงาน
- 8) สรุปผลการปฏิบัติงาน
- 9) นำผลไปพัฒนาการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

การประเมินผลและรายงานผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1) การประเมินผล โดยใช้เครื่องมือประเมินประเภทต่าง ๆ ได้แก่ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสำรวจข้อมูล ฯลฯ โดยทำการประเมิน 3 ระยะ คือ ก่อนการปฏิบัติงานนิเทศ ระหว่างการปฏิบัติงานนิเทศ และประเมินเพื่อสรุปผลการนิเทศ แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน หรือจุดที่เป็นปัญหา

2) การรายงานผล เป็นขั้นตอนสำคัญของการปฏิบัติการนิเทศ เพื่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบรายละเอียดการปฏิบัติงาน ซึ่งการรายงานควรทำ 3 ระยะ คือ รายงานเตรียมการก่อนออกปฏิบัติงาน การรายงานระหว่างปฏิบัติงาน และการรายงานหลังจากการปฏิบัติงาน

แอดคีสัน และกอล (Acheson and Gall, 1997 : 90) ได้เสนอกระบวนการในการนิเทศการสอนไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) จัดประชุมเพื่อวางแผน (Planning Conference) โดยผู้นิเทศกับครูผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ครูได้มีโอกาสนำเสนอความต้องการ ประเด็นที่สนใจจะปรับปรุงพัฒนา และความมุ่งหวังพัฒนาบทบาทของผู้นิเทศในขั้นตอนนี้ก็คือ ช่วยให้ผู้เข้าใจในเรื่องที่ครูสนใจให้ครูได้มองเห็นภาพการสอนของตนเองในปัจจุบันร่วมกันพิจารณาเทคนิคใหม่ที่ครูสนใจจะนำไปใช้ ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน

2) การสังเกตการสอน (Observation) การสังเกตการสอนต้องดำเนินการต่อกระบวนการที่มีการวางแผน กำหนดแนวทางและวิธีการสังเกตการสอนที่เหมาะสม เวลาที่จะทำการสังเกตการสอนในชั้นเรียนและวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback Conference) ขั้นตอนนี้ ผู้นิเทศและครูประชุมร่วมกันเพื่อสรุปผลจากการสังเกตการสอนและร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไข

กลีคแมน (Glickman, 1995 : 281) ได้นำเสนอกระบวนการในการนิเทศการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การประชุมร่วมกับครู (Preconference with Teacher)
- 2) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน (Observation of Classroom)
- 3) การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอน และพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู
- 4) ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน
- 5) วิเคราะห์และพัฒนาการดำเนินการ 4 ขั้นตอน เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรให้ครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นให้มาก

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของกระบวนการนิเทศดังที่กล่าวมาแล้วจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคล้ายคลึงกัน คือ มีการประชุม มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ มีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และมีการประชุมภายหลังการสังเกตการสอนเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่สำคัญ คือ ทุกกระบวนการมีการดำเนินการที่เป็นวงจร (Cycle) อย่างต่อเนื่อง

1.5 วิธีการในการนิเทศการศึกษา

วิธีการนิเทศการศึกษาได้มีนักการศึกษาได้ให้รายละเอียดไว้หลากหลายวิธีล้วนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่นำมาใช้ในที่นี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิธีการนิเทศที่มีลักษณะการดำเนินงานสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ คือ การนิเทศโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก และกัลยาณมิตรการนิเทศตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.5.1 การนิเทศแบบคลินิก

การนิเทศแบบคลินิกเป็นกระบวนการที่มีบทบาทและลีลาที่เชื่อมโยงโดยตรงต่อครู และเป็นกระบวนการสำหรับการสังเกตการสอนภายในห้องเรียนที่มีระบบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาชีพการสอนของครู การนิเทศแบบคลินิกได้รับการพัฒนาขึ้นมาเป็นระยะเวลาประมาณ 30 ปีมาแล้ว ซึ่งมีนักศึกษานำมาใช้ในการพัฒนาครูให้สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนได้อย่างดี จึงนับได้ว่าการนิเทศแบบคลินิกเป็นการนิเทศที่มีประสิทธิผลรูปแบบหนึ่ง

1) ความหมายของการนิเทศแบบคลินิก

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศแบบคลินิกไว้ในลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันบ้าง ดังนี้

นิพนธ์ ไทยพานิช (2535 : 25) กล่าวสรุปไว้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง กระบวนการสำหรับการสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่มีการดำเนินการอย่างมีระเบียบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยครูและผู้นิเทศจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการวางแผนการสอน การสังเกตการสอน และการประเมินแนวการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน และขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้ครู สามารถนิเทศตนเองได้ในที่สุด และในการดำเนินงานนั้นครูและผู้นิเทศจะร่วมกันสร้างความสัมพันธ์ความเชื่อมั่นความจริงใจ และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการนิเทศแบบคลินิกนั้นยังมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เป็นการนิเทศที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง แต่ขณะเดียวกันจะเป็นการประสานประโยชน์ของครูและโรงเรียนเข้าด้วยกัน กล่าวคือเป็นการนิเทศเป็นรายบุคคลที่สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของโรงเรียนด้วย

วัชร เล่าเรียนดี (2554 : 97) กล่าวว่า การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) หรือในปัจจุบันเรียก Mentor Coaching หรือ Expert Coaching ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศการสอนที่เน้นการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง เริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ เกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับหัวเรื่องหรือประเด็นที่มีการสังเกตเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรงเป็นระบบการประเมินผลการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ ครูได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง

โคแกน (Cogan, 1973 : 9 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 21) ได้ให้ความหมายของการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า เป็นหลักเหตุผลและแนวปฏิบัติที่ออกแบบเอาไว้ สำหรับปรับปรุงสมรรถภาพการสอนของครูในชั้นเรียน

โกลด์แฮมเมอร์ แอนเดอร์สัน และคราจิวิสกี (Goldhammer Anderson and Krajewski, 1980 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 22) ได้ให้ความหมายของการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่า เป็นสัมพันธ์ภาพที่ติดต่อกันระหว่างครูและผู้นิเทศซึ่งได้ร่วมกันสร้างขึ้นมา เพื่อให้เกิดความเชื่อถือซึ่งกันและกันด้วยการมีจุดประสงค์ร่วมกันและการทำงานร่วมกัน ให้เกิดความเข้าใจในวิชาชีพทางการสอน มีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นและความคิดสร้างสรรค์ในการปรับปรุงการสอน

เซอร์จิโอแวนนิและสตาร์เรทท์ (Sergiovanni and Starratt, 1979 : 305 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 22) ได้ให้คำนิยามของการนิเทศแบบคลินิกว่า หมายถึงการที่ครูและผู้นิเทศได้เผชิญกันซึ่ง ๆ หน้าเกี่ยวกับเรื่องการสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพและการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

แอกคีสัน และแกลล์ (Acheson and Gall, 1980 : 8 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 23) ได้ให้คำนิยามของการนิเทศแบบคลินิกไว้ว่าเป็นการส่งเสริมทางเลือกแบบใหม่ของการนิเทศการสอน ที่ให้โอกาสต่อผู้นิเทศและครูได้ประชุมปรึกษาหารือกันโดยตรงมากกว่าการนิเทศที่เกิดขึ้น หรือกระทำโดยตรงจากผู้นิเทศ ที่ปราศจากการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างผู้นิเทศกับครูจะต้องมีลักษณะและวิถุญญาของการเป็นประชาธิปไตยมากกว่าการใช้อำนาจเป็นลักษณะที่มีจุดศูนย์รวมอยู่ที่ตัวครูมากกว่าจุดศูนย์รวมอยู่ที่ตัวผู้นิเทศ

จากแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้ให้ความหมายหรือคำนิยามของการนิเทศแบบคลินิกไว้ จึงพอสรุปได้ว่า การนิเทศแบบคลินิก หมายถึง การนิเทศการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศที่จุดมุ่งหมายร่วมกันในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ภายใต้การสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวางแผนการสอน การสังเกตการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับ การวิเคราะห์และสังเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูอย่างต่อเนื่องโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางในการนิเทศ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนของตนเองได้ในที่สุด

2) ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก

ลักษณะสำคัญในการนิเทศแบบคลินิก มีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้
นิพนธ์ ไทยพานิช (2525 : 12 – 14 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 27 – 28) ได้ชี้แนะว่าการนิเทศแบบคลินิกมีลักษณะสำคัญในการดำเนินงาน 10 ประการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงการเรียนการสอน ครูจะต้องเรียนรู้ทักษะการสอน พฤติกรรมการสอน ความรอบรู้ในการวางแผนการสอน
- 2) หน้าที่สำคัญของผู้นิเทศ คือ การช่วยสอนแนะนำ และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตัวเองให้เกิดทักษะการสอน พฤติกรรมการสอน และการวางแผนการสอน
- 3) พฤติกรรมของผู้นิเทศ มีศูนย์รวมอยู่ที่พฤติกรรมการสอนของครู โดยช่วยปรับปรุงการสอนของครู ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของครู

4) ความสนใจของผู้นิเทศ ต้องให้ความสนใจและมุ่งหวังเกี่ยวกับการวางแผน และการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน โดยการพิสูจน์สมมุติฐานของจุดมุ่งหมายในการสอนของครู

5) ความมุ่งหวังของผู้นิเทศ ต้องให้ความสนใจและมุ่งหวังเกี่ยวกับการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่เฉพาะเจาะจงโดยแยกออกเป็นทักษะเฉพาะด้านอย่างชัดเจน เช่น ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะในการกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น

6) การนำเข้าสู่การวิเคราะห์ ผู้นิเทศต้องใช้การวิเคราะห์ในแง่ดีงาม และย้ำถึงความสำเร็จที่ดีงามในพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อให้ครูมีขวัญและกำลังใจดีขึ้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการสอนของตนเอง

7) การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่รวบรวมได้มาจากการสังเกตการสอนที่เที่ยงตรงมากกว่าการวิเคราะห์ที่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัว ลักษณะกระบวนการนิเทศ ต้องเป็นไปในลักษณะพลวัตร (dynamic process) เป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

8) ความรับผิดชอบและความมีอิสระภาพของครู ครูต้องมีอิสระเสรีภาพและความรับผิดชอบที่จะเสนอแนะปัญหา วิเคราะห์ และปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของเขาตามแบบฉบับของเขาเอง

9) ความรับผิดชอบและความมีอิสระภาพของผู้นิเทศ ผู้นิเทศควรมีอิสระเสรีภาพและความรับผิดชอบที่จะวิเคราะห์ วัตถุประสงค์ประสิทธิภาพในพฤติกรรมการนิเทศของตัวเอง

วิชา เล่าเรียนดี (2554 : 97) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) หรือในปัจจุบันเรียก Mentor Coaching หรือ Expert Coaching ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศการสอนที่เน้นการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรงเริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เกี่ยวกับหัวเรื่องหรือประเด็นที่มีการสังเกตกระบวนการนิเทศแบบคลินิกจะต้องมีการดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลายครั้งอย่างต่อเนื่อง ผู้นิเทศควรเป็นผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการสอน และผ่านการอบรมด้านเทคนิควิธีการนิเทศโดยตรง และผู้นิเทศต้องมีความรู้ความสามารถที่จะให้คำแนะนำสาธิตวิธีการสอนที่เหมาะสมแก่ครูได้ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง เป็นระบบการประเมินผลการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพ ครูได้มีโอกาสพัฒนาและปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง

โกลด์แฮมเมอร์ แอนเดอร์สัน และคราจิวิสกี (Goldhammer Anderson and Krajewski, 1981 : 26 – 27 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 29 – 30) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก ไว้ดังนี้

- 1) เป็นเทคโนโลยีในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง
- 2) เป็นการดำเนินงานที่มีการวางแผนและจัดให้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน
- 3) เป็นการนิเทศที่ยึดจุดประสงค์เป็นหลักสำคัญ และประสานกันกับความต้องการในการพัฒนาความเจริญงอกงามของครู นักเรียน และโรงเรียน
- 4) ยึดสัมพันธภาพในการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศเป็นพื้นฐานสำคัญ

- 5) ต้องการความเชื่อมั่นและจริงจังต่อกัน ในการแสดงออกซึ่งความเข้าใจซึ่งกันและกัน การให้ความสนับสนุน และการอุทิศตนเองในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
- 6) มีการดำเนินงานอย่างมีระบบ แต่ก็สามารถดำเนินการที่ยืดหยุ่นได้ และมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการตามสภาพการณ์อย่างต่อเนื่องกันเสมอ
- 7) เป็นการสร้างหรือแสวงหาแนวทางในการเชื่อมกระชับระหว่าง การวางแผนการสอนในอุดมคติ (ideal planning) และพฤติกรรมการสอนจริง (actual teaching)
- 8) ถือว่าผู้นิเทศต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมากกว่าครู
- 9) ผู้นิเทศต้องได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป ลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศที่มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญคือ การทำงานร่วมกันภายใต้ความเชื่อมั่น จริงใจ ให้เกียรติและยอมรับซึ่งกันและกัน ระหว่างครูและผู้นิเทศในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น มีการทำงานที่เป็นอิสระต่อกันและกันของครูและผู้นิเทศในการวิเคราะห์และการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนและการนิเทศให้เป็นไปตามแบบฉบับของตัวเอง

3) จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการนิเทศแบบคลินิก คือ กระบวนการที่จะช่วยพัฒนา และปรับปรุงการสอนของครูในห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แอคคัสสันและแกลล์ (Acheson and Gall, 1980 : 12 – 14 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 26 – 27) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศแบบคลินิก มีดังนี้

- 1) เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีความเด่นชัด จำเพาะเจาะจง (Objective Feedback) อย่างกระตือรือร้นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในการสอนต่อตัวครู
- 2) เป็นการวินิจฉัยและแก้ไขของกระบวนการสอน
- 3) เป็นวิธีการที่ให้ความช่วยเหลือครู ได้พัฒนาทักษะในการใช้ยุทธศาสตร์การสอนช่วยให้ครูได้พัฒนาทัศนคติในทางดีงาม และเต็มใจอย่างยิ่งที่จะค้นคว้าศึกษาอย่างต่อเนื่องเสมอไปในเรื่องของการพัฒนาวิชาชีพในการสอน
- 4) เป็นการช่วยให้ผู้นิเทศคลินิกได้พัฒนาตัวเองอย่างจริงจัง

4) กระบวนการนิเทศแบบคลินิก

การนิเทศแบบคลินิกเป็นรูปแบบของกระบวนการสังเกตการสอน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิกไว้หลายรูปแบบด้วยกัน ดังนี้

โกลด์แฮมเมอร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 96) ได้เสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิก ไว้ 5 ขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องกันเรียกว่า วัฏจักรของการนิเทศ ดังนี้

- 1) การประชุมปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน
- 2) การสังเกตการสอน
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลและการกำหนดวิธีการประชุมนิเทศ
- 4) การประชุมนิเทศ
- 5) การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมนิเทศ

โคแกน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 97) ได้เสนอรูปแบบการนิเทศแบบคลินิกเป็นวัฏจักรของการนิเทศ เป็นรูปแบบที่ละเอียดมีขั้นตอนที่สลับซับซ้อน แต่ก็มี ความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย 8 วัฏภาค คือ

- 1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศ
- 2) การวางแผนการสอนร่วมกันกับครู
- 3) การวางแผนยุทธวิธีในการสังเกตการสอน
- 4) การสังเกตการสอน
- 5) การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอน
- 6) วางแผนยุทธวิธีในการประชุมนิเทศ
- 7) การประชุมนิเทศ
- 8) การวางแผนการสอนต่อเนื่อง

กระบวนการนิเทศแบบคลินิกของแอกคีสันและแกลล์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 98 - 99) ได้เสนอรูปแบบการนิเทศแบบคลินิกของแอกคีสันและแกลล์ ว่าหมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการตามขั้นตอนการนิเทศที่เรียกว่า “วัฏจักร” ซึ่งประกอบด้วย 3 วัฏภาค ดังนี้

- 1) การประชุมปรึกษาหารือกัน (Planning conference)
- 2) การสังเกตการสอน (Classroom Observation)
- 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback conference)

กล่าวโดยสรุป จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศแบบคลินิกของนักการศึกษาหลายท่านมีความคล้ายคลึงกันมาก โดยส่วนใหญ่แล้วสามารถแบ่งกระบวนการนิเทศแบบคลินิกออกเป็นขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการก่อนการสังเกตหรือการประชุมปรึกษาหารือกันในการสังเกตการสอน 2) สังเกตการสอน และ 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

1.5.2 การนิเทศแบบกัลยาณมิตร

ปัจจุบันมีผู้นำวิธีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรไปใช้ในการพัฒนางานอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นการนิเทศที่มีบรรยากาศของความเป็นมิตรเป็นกันเองอบอุ่น สบายใจ โดยยึดหลักองค์คุณของกัลยาณมิตร 7 ประการ ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎกอังคุตตรนิกายสัตตกนิบาติ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2547 : 204) ได้เทศนาไว้ว่า กัลยาณมิตร มีคุณสมบัติที่เรียกว่า กัลยาณมิตรธรรม หรือธรรมของกัลยาณมิตร 7 ประการ ที่มีคุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้เป็นท่านที่คบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ คือ

- 1) ปิโย หมายถึง น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าปรึกษา ไต่ถาม
- 2) ครุ หมายถึง นำเคารพ ในฐานะประพฤติสมควรแก่ฐานะให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นเป็นที่พึ่งใจ และปลอดภัย
- 3) กวานิโย หมายถึง นำเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะทรงคุณคือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ๋ยอ้างด้วยซาบซึ้งภูมิใจ
- 4) วตตวา จ หมายถึง รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

5) วจนกขโม หมายถึง อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถาม คำเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ อดทน ฟังได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียว

6) คมกิริณจ กถิ กตตา หมายถึง แกล้งเรื่องกล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อน ให้เข้าใจ และให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

7) โน จฏฐาเน นโยชเย หมายถึง ไม่ชักนำในอฐาน คือ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

สำหรับการนิเทศแบบกัลยาณมิตรนั้น สุนน อมรวิวัฒน์ (2546 : 29-31) ได้สรุปไว้ดังนี้ “กัลยาณมิตรนิเทศ” เป็นการชี้แนะและช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนในกลุ่มเพื่อน ครูด้วยกัน มีหลักการนิเทศที่เน้นประเด็นสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) การสร้างศรัทธา เพื่อให้เพื่อนครูยอมรับและเกิดความสนใจใฝ่รู้ที่จะปรับปรุง การสอน
- 2) การสาธิตรูปแบบการสอน เพื่อแสดงให้เห็นประจักษ์ว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญนั้นได้ทำจริง และสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้
- 3) การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูต่างมีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน สมควรที่จะได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ ร่วมคิดแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
- 4) การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ ครูบันทึกนิเทศอย่างสม่ำเสมอ สังเกต และรับฟังข้อมูลป้อนกลับ ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ขึ้นใหม่และต่อเนื่องสืบไป

จากการศึกษาเทคนิควิธีการนิเทศทั้ง 2 วิธี มีลักษณะเป็นการพัฒนาครูในภาวะ การทำงานปกติและมีการประเมินผลการพัฒนาเป็นระยะ ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ครูพัฒนาตนเอง ยังส่งผลให้งานประจำของเขาได้รับการพัฒนาด้วย การพัฒนาครูในสภาวะที่อบอุ่นสบายใจ เอื้อให้ ครูปรับปรุงพัฒนาคุณภาพตนเองและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยผู้นิเทศ และครูบันทึกและประมวลผลการปฏิบัติงานไว้เป็นช่วง ๆ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาข้อสรุป นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนางานต่อไป

การนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้ใช้ขั้นตอนของเทคนิคการนิเทศแบบคลินิกและแนวคิด ของการนิเทศแบบกัลยาณมิตรไปปรับใช้ในกระบวนการนิเทศ โดยผู้นิเทศมีบทบาทในการเตรียมการ ศึกษาข้อมูลการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย สังเกตการจัดประสบการณ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับ หลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์ผู้นิเทศทำการนิเทศครูปฐมวัยจำนวน 3 ภาคเรียน โดยนิเทศ ครูปฐมวัย จำนวน 3 ครั้งต่อคนต่อภาคเรียน ตามระยะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการของ ครูปฐมวัย ดังนี้ การนิเทศครั้งที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการการนิเทศครั้งที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ และการนิเทศครั้งที่ 3 ระยะสรุปโครงการ

2. การจัดประสบการณ์ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การนำเสนอแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 1- 4) ได้ใช้แนวคิดต่างๆในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี

2) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์ มีผลสืบเนื่องจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเองและการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดีถ้าเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระอบอุ่นและปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ของเด็กและเนื่องจากการเรียนรู้ นั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติก่อนที่จะมาเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิด ที่จะทำให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3) แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็ก จะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญาจากการเล่น เด็กมีโอกาสนเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัส และการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ ความสำเร็จของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือว่า “การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย” เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ครูปฐมวัยควรจัดประสบการณ์เพื่อปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น และการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ เพื่อช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดี

4) แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือสภาพแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3-4)

2.1.2 หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปตามลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพมีหลักการดังนี้

- 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
- 2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชนสังคมและวัฒนธรรมไทย
- 3) พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
- 5) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จากแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี ต้องอาศัยพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้อสภาพแวดล้อมสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทำให้เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคมต่อไป

2.1.3 การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

1) การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น ให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 50-87)

2) แนวทางในการจัดประสบการณ์

- 2.1) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตามศักยภาพ
- 2.2) จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- 2.3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
- 2.4) จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 2.5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 2.6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8) จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9) ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ โดยมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10) จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3) การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ : กิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

Hohman and Weikart (1995) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) ของเด็กปฐมวัยว่าเป็นการเรียนรู้ซึ่งเด็กได้ลงมือจัดกระทำกับวัตถุได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็กและจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดในโปรแกรมที่พัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้แบบลงมือกระทำมีองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย

1) การเลือกและตัดสินใจ เด็กจะเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจากความสนใจและความตั้งใจของตนเอง เด็กเป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์และตัดสินใจว่าจะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นอย่างไร การที่เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าได้รับถ่ายทอดความรู้จากผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ใหญ่ที่ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องการเลือกและการตัดสินใจต้องจัดให้เด็กมีอิสระที่จะเลือกได้ตลอดทั้งวันขณะที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันไม่ใช่เฉพาะในช่วงเวลาเล่นเสรีเท่านั้น

2) สื่อ ห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพียงพอ และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก เด็กต้องมีโอกาสและมีเวลาเพียงพอที่จะเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างอิสระ เมื่อเด็กใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เด็กจะมีโอกาสเชื่อมโยงการกระทำและเรียนรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์และมีโอกาสในการแก้ปัญหามากขึ้น

3) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้ง 5 การที่ให้เด็กได้สำรวจและจัดกระทำกับวัตถุโดยตรงทำให้เด็กรู้จักวัตถุหลังจากที่เด็กคุ้นเคยกับวัตถุแล้ว เด็กจะนำมาวัตถุต่างๆมาเกี่ยวข้องกันและเด็กจะได้เรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ ผู้ใหญ่มีหน้าที่จัดให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์เหล่านี้ด้วยตนเอง

4) ภาษาจากเด็ก สิ่งที่เด็กพูดจะสะท้อนประสบการณ์และความเข้าใจของเด็กในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำเด็กมักจะเล่าว่าตนกำลังทำอะไรหรือทำอะไรไปแล้วในแต่ละวัน เมื่อเด็กมีอิสระในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิดและรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กจะเรียนรู้วิธีการพูดที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กจะได้พัฒนาการคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

5) การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในห้องเรียนที่เรียนรู้แบบลงมือกระทำ ผู้ใหญ่ต้องสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก สังเกตและค้นหาความตั้งใจและความสนใจของเด็ก ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็ก ส่งเสริมให้เด็กคิดและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

จึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบลงมือกระทำถือเป็นหัวใจสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ใด ๆ ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจัดการกระทำผ่านสื่ออุปกรณ์อย่างเหมาะสม และมีความหมายจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

24 การจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2.4.1 ความหมายและความเป็นมาของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

(The Project Approach)

แคทซ์ และ ชาร์ด (Katz and Chard, 1994 : 15-16) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการศึกษาอย่างลึกซึ้งในหัวข้อที่เด็กสนใจ และครูพิจารณาแล้วว่ามีคุณค่าในการเรียนรู้ โครงการมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสติปัญญา การศึกษาในวิชาต่าง ๆ ทักษะทางสังคม ความสามารถและเน้นการทำงานร่วมกัน

เฮิร์ทแมน (Hartman, 1995 : 1-4) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการศึกษาที่ลุ่มลึก เมื่อเด็กเข้าร่วมโครงการ เด็กจะได้พัฒนาคำถาม แสดงความสามารถค้นหาทางแก้ปัญหา เสนอแนะกระบวนการแก้ปัญหาที่คิดค้นขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็ก

แวน ออสตวล (Van-Ausdal, 1988) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการไม่ใช่สิ่งใหม่ในการศึกษาระดับอนุบาลหรือระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สเตวาส (Stewart, 1986) ที่ได้ยืนยันว่า แต่เดิมความคิดในการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบโครงการเคยเกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกาโดยได้รับการสนับสนุนจาก ดีวอี้ (Dewey) และ คิลแพทริก (Kilpatrick) และค้นพบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการมีลักษณะการสอนใกล้เคียงกับวิธีการสอนแบบที่ได้รับการพัฒนาจากวิทยาลัยการศึกษาแห่ง Bank Street ที่เน้นการเรียนรู้จากการกระทำและมีลักษณะเหมือนกับการศึกษาแบบ Open Education ซึ่งมีรูปแบบการสอนแบบบูรณาการและสามารถค้นพบได้จากการศึกษาของ แคทซ์ และชาร์ด (จิรภรณ์ วสุวัต, 2540 : 58-59)

วัฒนา มัคคสมัน (2539 : 6) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งการให้ความสำคัญกับความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยเด็กจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเลือกเรื่องที่จะเรียน เลือกรูปแบบที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและมีครูที่ยอมรับความคิดเห็นและวิธีการของตนเอง

จิรภรณ์ วสุวัต (2540 : 7) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งในหัวข้อที่ตนสนใจ ด้วยการบูรณาการวิชาการ ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน วิธีนี้จึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายรวมทั้งยังเน้นการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยืดหยุ่นตามความสนใจและความต้องการของเด็ก

เปลว ปุริสาร (2543 : 15) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นรูปแบบของการจัดประสบการณ์ที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เด็กสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจ เด็กได้ร่วมมือกัน

วางแผน กำหนดแนวทางการเรียนรู้ และใช้ระยะเวลาตามความต้องการของเด็กเป็นการส่งเสริมกระบวนการการทำงานกลุ่มร่วมกันอย่างมีความสุข โดยครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกกระตุ้นให้คิดและเป็นผู้ร่วมงานโดยเด็กจะเป็นผู้คิดตัดสินใจเลือกและดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการทำโครงการร่วมกันอันเป็นผลมาจากความสนใจและความท้าทายของโครงการ

พัชรี ผลโยธิน และ วรนาท รักสกุลไทย (2557 : 34) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) คือการเรียนรู้ในเรื่องที่เด็กอยากเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มิได้เรียนผ่านแบบฝึกต่าง ๆ

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการได้เกิดขึ้นและนำมาจัดการเรียนการสอนเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่เน้นให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็ก เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้โดยบูรณาการทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ไว้ด้วยกัน เด็กได้ศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เด็กสนใจอย่างลุ่มลึก โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้เด็กคิดตลอดจนเรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมกับเด็ก ระยะเวลาในการเรียนรู้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก

2.4.2 แนวคิดของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

การจัดประสบการณ์แบบโครงการได้นำแนวคิดของนักการศึกษาที่สำคัญในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ประกอบด้วยแนวคิดของนักการศึกษาที่สำคัญคือแนวคิดของ เฟรดทริก เฟรอบเอล (Friedrich Frobel) ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มและก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของโลก ได้เสนอแนวคิดที่ว่าโรงเรียนควรเป็นสถานที่ที่เด็กจะได้เรียนรู้ และทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป (Ducharme, 1993)

แนวคิดแบบพิพัฒนานิยม (Progressive) ของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้นำมาใช้อย่างมากเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีอิสระ ดิวอี้ ได้ชี้ให้เห็นว่า ธรรมชาติของเด็กมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมและต้องการพึ่งพาตนเอง ดังนั้นเด็กควรมีสื่อในการแสดงความคิดเห็น ได้เรียนรู้จากการกระทำ และมีประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อม ได้เล่นอย่างมีอิสระ ได้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกันและทำงานอย่างมีความสุขจากการเรียนรู้ในโรงเรียนที่เปรียบเสมือนชุมชนจำลองของสังคม (Edwards Gandini and Forman, 1993 :151-169)

แนวคิดแบบคอนสตรัคติวิสต์ ของ เพียเจท์ (Jean Piaget) (Katz and Chard , 1994 : DuCharme, 1993 ; Edward : Gandini and Foman, 1993)ให้ความสำคัญอย่างมากกับกระบวนการการสร้างความรู้ด้วยตนเองของเด็ก ถือว่าเป็นแนวคิดสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ที่นำไปสู่การจัดการกิจกรรมและการเตรียมการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่มาจากความสนใจของเด็ก โดยส่งเสริมการวางแผน ค้นคว้าทดลอง การทำงานร่วมกัน และการแก้ปัญหา ร่วมกัน

แนวคิดของไวโกตสกี (Vygotsky) (Berk, 1994 ; Berk and Winsler . 1995 : 30-39) เป็นแนวคิดสำคัญที่กล่าวถึงกระบวนการการเรียนรู้ที่เรียกว่า Scaffolding จากหลักการ Zone of Proximal Development (ZPD) เชื่อว่าเด็กเกิดการเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ผู้ใหญ่ ครูและเพื่อน บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ ZPD จึงเป็นสถานะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทาย เมื่อเด็กไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยลำพังการได้รับความช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่หรือการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่าจะทำให้เด็กสามารถแก้ไขปัญหาที่ได้อันได้และเกิดการเรียนรู้ขึ้น แนวคิดนี้ทำให้เกิดความเข้าใจและตระหนัก ในความสำคัญของ บทบาทครูที่มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กซึ่งเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งในการ จัดประสบการณ์แบบโครงการ

แนวคิดของวิลเลียมเจม (William Jame) (McCownand Roop, 1992 : 79-81) เน้นหลักการทางวิทยาศาสตร์และศิลปะ การสอนของเจมได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาของจิตวิทยา ในสหรัฐอเมริกา แนวคิดของเขาชี้ให้เห็นว่าการนำวิทยาศาสตร์มาใช้ควบคุมปรากฏการณ์ต่าง ๆ ขณะที่การสอนถือเป็นศิลปะ ดังนั้นการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนจึงจำเป็นต้องใช้จิตวิทยา มาใช้ในชั้นเรียนให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูต้องศึกษาและพัฒนาการสอนของตนเอง (เปลว ปุริสาร, 2543 : 16-17)

แนวคิดแบบเรกจิโอ เอมีเลีย (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, 2542 : 64) ช่วงทศวรรษ 1970 คลื่นความคิดลูกที่สองที่ประกอบด้วยกลุ่มนักศึกษารวมทั้งนักจิตวิทยา เช่น Wilred Carr, David Shaffer, Kenneth Kaye, Jerome Kagan, Howard Gardner นักปรัชญา เช่น David Hawkins และนักทฤษฎี เช่น Serge Moscovici, Charles Morris, Gregory Bateson, Heinz Von Foerster และ Francisco Varela ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าทางด้านประสาทวิทยา แนวความคิดเหล่านี้ยิ่งก่อให้เกิดความหลากหลายแ่งมุมมองที่หลากหลายนำไปสู่การปฏิบัติที่มีความ สั้นไหลและความคล่องตัวในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเด็ก จากการศึกษา แนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว นักการศึกษาที่มีความเชื่อตามแนวคิดการจัดการศึกษาตามแนว เรกจิโอได้พัฒนาปรัชญาทางการศึกษาจากฐานแนวคิดดังนี้

1) แนวคิดวิธีการมองเด็ก (the image of the children) ของนักการศึกษา Reggio Emilia จากประสบการณ์ที่สืบเนื่องจากการลงมือปฏิบัติ ทฤษฎี และผลการวิจัยที่ค้นพบ เด็กในสายตาของครูเรกจิโอคือผู้ที่เต็มไปด้วยความสมบูรณ์ พลังและความแข็งแกร่ง เด็กมีลักษณะ ที่เป็นตัวของตัวเองโดยเฉพาะในแต่ละคน มีศักยภาพและความสามารถในตนเอง ความปรารถนาที่จะเติบโตและเจริญงอกงาม ความอยากรู้อยากเห็น ความสามารถที่น่าพิศวง และความปรารถนาที่จะสัมพันธ์และสื่อสารกับผู้อื่น ความปรารถนาที่จะสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นปรากฏขึ้นมาตั้งแต่แรกเกิดและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อความอยู่รอด และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับเผ่าพันธุ์ ที่ตนถือกำเนิดมา ความสามารถที่เด็กมีมาตั้งแต่เกิดประการนี้จึงเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายถึงความ กระตือรือร้นของเด็กใจการที่จะสื่อหรือแสดงถึงตัวตนของเด็ก เมื่ออยู่ท่ามกลางบริบทที่มีความ หลากหลายของสัญลักษณ์ทางภาษาและมีความสนใจในการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการที่จะ ก้าวเข้าสู่ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการต่อรองประนีประนอมกับทุกสิ่งทุกอย่าง สิ่งแวดล้อมที่ เกี่ยวพันกับเด็กครูต้องรับรู้ถึงศักยภาพของเด็กแต่ละคนอย่างชัดเจน เพื่อการจัดสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ที่จะตอบสนองต่อศักยภาพของเด็กอย่างเหมาะสม

2) แนวคิดสำคัญประการที่สองคือ ลอริส มาลากูซซี่ (Loris Malaguzzi)

และครูที่ Reggio Emilia มองว่าโรงเรียนเป็นที่บูรณาการสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายเป็นสถานที่ใช้ชีวิตร่วมกันและมีสัมพันธ์ภาพร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่และเด็กที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย โรงเรียนเป็นสิ่งก่อสร้างที่ดำเนินการอยู่ตลอดเวลาและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ในงานของโรงเรียน และระบบชีวิตในโรงเรียนขยายไปสู่ครอบครัวของนักเรียน มีสิทธิ์ที่จะรับรู้และมีส่วนร่วมและยังขยายไปถึงเมืองที่โรงเรียนตั้งอยู่เพื่อให้เมืองและโรงเรียนรับรู้ ถึงชีวิตของกันและกันในรูปแบบการพัฒนาและวิถีชีวิตสังคมต้องยอมรับเด็กในฐานะการเป็นผู้รับช่วงในอนาคต และเป็นผู้รับผลประโยชน์ตามสิทธิเฉพาะในตัวเด็กในโรงเรียน มาลากูซซี่และครูหลังจากที่ได้วิเคราะห์และได้มาซึ่งเป้าหมายร่วมกันของโรงเรียน คือการรวมเอาครูและครอบครัวของนักเรียนเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาดังนั้นการจัดการศึกษาในเรกจิโอ เอมีเลียจึงคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 คือ เด็ก ครอบครัว และครู การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงมุ่งที่จะจัดโรงเรียนให้มีความรู้สึกอบอุ่น และเป็นมิตรสำหรับทุกคนที่ได้เข้ามาสัมผัสโรงเรียน ให้ความรู้สึกที่อบอุ่น เป็นเป้าหมายของแนวทางของเรกจิโอ เอมีเลีย เด็กคือเป้าหมายที่สำคัญและเป็นศูนย์กลางของการจัดสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ มาลากูซซี่ยังตระหนักถึงให้ทุกคนที่เข้ามาสัมผัสกับโรงเรียนแล้ว จะรู้สึกอบอุ่นเหมือนอยู่ในบ้านที่เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต (an amiable school)

3) แนวคิดสำคัญประการที่สามคือครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน การสอน

และการเรียนรู้ต้องควบคู่ไปด้วยกัน แนวคิดเรกจิโอจะให้ความสำคัญของการเรียนรู้มากกว่า การสอน มาลากูซซี่กล่าวว่า “ก่อนจะเริ่มเข้าสู่การสอน ถ้าครูยื่นสังเกตสักครูและเรียนรู้จากห้องเรียนในขณะนั้นว่าเด็กกำลังทำอะไรอยู่ และถ้าครูสามารถเข้าใจได้ถูกต้อง บางทีการสอนในวันนั้นอาจแตกต่างจากที่ผ่านมา” วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาคือ การจัดสิ่งแวดล้อมและโอกาสให้เด็กคิด ประดิษฐ์ และค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่มีคุณค่าสำหรับเด็กจึงไม่ใช่การสอนจากครูที่เป็นการบอกเล่าโดยตรง แต่เป็นการจัดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การสอนวิธีการใหม่ โดยครูเป็นแหล่งของการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ครูต้องมีการนำเสนอทางเลือกที่หลากหลาย การเสนอความคิดเห็น และเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ ครูต้องปฏิบัติตัวเป็นนักศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นนักสำรวจและตระเวนเก็บข้อมูลจากทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนจากการประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา หรือการมีโอกาสพบปะกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เพื่อเป็นประสบการณ์และข้อมูลในการเชื่อมโยงเข้าสู่การจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมที่นำเด็กไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรกจิโอไม่มีหลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาที่แน่นอนชัดเจน ไม่มีการเขียนแผนการสอนที่กำหนดขั้นตอนกิจกรรมการสอนที่ชัดเจน แต่จะเป็นการรวบรวมรายชื่อหัวข้อโครงการที่คาดว่าจะมีความสนใจของเด็ก หัวข้อ โครงการที่ครูเตรียมนั้นจะมีทั้งโครงการระยะสั้นและระยะยาว แต่ถ้าเด็กสนใจในเรื่องที่อยู่นอกเหนือรายการหัวข้อที่ครูกำหนดไว้ล่วงหน้า กิจกรรมโครงการในห้องเรียนก็จะปรับเปลี่ยนไปตามความสนใจของเด็ก สภาพการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สั้นไหลไปตามสภาพการณ์ที่ตอบสนองต่อความสนใจของเด็กในขณะนั้น ดังนั้นการเรียนอย่างลุ่มลึกจากโครงการจึงเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่โดดเด่นในโรงเรียนตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย

การเรียนรู้จากโครงการตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลียนั้น ครูทุกคนจะประชุมก่อนการเริ่มโครงการเกี่ยวกับหัวข้อของโครงการที่อาจเกิดขึ้นได้จากความสนใจของเด็กและคำนึงถึงความคิดที่คล้ายคลึงกับโครงการที่อาจเกิดขึ้นตามสมมุติฐานทางเลือกหรือตัวเลือกสำหรับเด็ก โดยครูจะวางกรอบความคิด ขั้นตอนแต่ละระยะของโครงการ ตลอดจนการเตรียมการที่พร้อม

สำหรับสิ่งที่ไม่คาดหวังที่อาจเกิดขึ้นจากความคิดความสนใจของเด็ก เมื่อเริ่มโครงการในชั้นเรียน ครูจะเอื้อให้เด็กได้ค้นหาสิ่งที่สนใจของตนและทำงานในโครงการที่ตนสนใจ ความคิดโครงการของเด็กมีรากฐานมาจากประสบการณ์ต่อเนื่องที่สร้างสมมาทั้งของเด็กและครูจากการปฏิบัติการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน หัวข้อของโครงการอาจเริ่มจากเหตุการณ์โดยบังเอิญหรืออาจเป็นคำถามหรือปัญหาที่เด็กถามหรืออาจเกิดจากเนื้อหาที่ครูเริ่มต้นโดยการเล่านิทานหรือสนทนากับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การทำกิจกรรมในโครงการเพื่อค้นหาคำตอบที่เด็กสนใจ กิจกรรมและประสบการณ์ในโครงการจะเอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ทางด้านภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม ความหมายของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ คุณธรรม การทำงานร่วมกัน การหาข้อตกลงร่วมกันในกรณีที่มีความคิดขัดแย้งกัน การสังเกตกระบวนการคิด การแก้ปัญหา เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ รู้จักแหล่งที่มาของความรู้ที่หลากหลาย พัฒนาทักษะในการสื่อความหมายด้วยรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ เช่น การปั้น การพูด การวาดภาพ ระบายสี อีกทั้งยังได้ฝึกฝนทักษะอื่น ๆ จากการทำโครงการอย่างบูรณาการ (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์, 2544 : 3-4)

จากแนวคิดและหลักการสำคัญดังกล่าวได้นำไปสู่การพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในปัจจุบัน ซึ่งสรุปได้ว่า การศึกษาแบบโครงการอาจไม่ใช่สิ่งใหม่ในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา แต่เป็นรูปแบบการศึกษาที่พัฒนาขึ้นตามความสนใจของเด็กที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ นำเด็กไปสู่การทำงานในโครงการร่วมกัน และเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีความสุข เช่นเดียวกับที่เคยนำมาปฏิบัติในการศึกษาที่ผ่านมาและประสบผลสำเร็จ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการยังคงเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

2.4.3 ลักษณะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

ฮาร์ทแมน (Hartman, 1995 : 141-147) กล่าวถึงวิธีการสอนแบบโครงการว่า วิธีการแบบโครงการ(Project work) เป็นการศึกษาค้นคว้าความรู้อย่างลุ่มลึก เมื่อเด็กร่วมโครงการจะได้พัฒนาคำถาม แสดงความสามารถ ค้นหาทางแก้ปัญหา เสนอกระบวนการแก้ปัญหาที่คิดค้นขึ้น โครงการใช้ระยะเวลาประมาณโครงการละ 3-4 สัปดาห์ แต่บางโครงการใช้เพียงสัปดาห์เดียว ซึ่งมีขั้นตอนหลักของวิธีการคือ 1) เริ่มต้น (start) 2) ปฏิบัติให้บังเกิดผล (implementation) 3) ปรับเสนอ (transition)

โครงการมีได้หลายขนาดตั้งแต่โครงการขนาดเล็กที่ไม่ต้องการพื้นที่มากนัก จนถึงโครงการที่ต้องการใช้พื้นที่มาก ๆ เช่น การทัศนศึกษา การเยี่ยมชมชน การสำรวจ บทบาทสมมุติ จิตรกรรมฝาผนัง การแสดง และการเสนอโครงการ การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการอาจใช้เป็นแกนของหลักสูตร (program) หรือใช้ในบางส่วนของหลักสูตรได้เราสามารถใช่วิธีการแบบโครงการร่วมกับวิธีการสอนแบบหน่วยการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) โปรแกรมศิลปะ การสอนลักษณะนี้ต้องมีการจัดเตรียมเพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรงกับสถานการณ์จริง ได้พบกับผู้คนจริง ๆ ซึ่งประสบการณ์ตรง ดังกล่าวจะเปิดโอกาสได้เข้าร่วมในกระบวนการของโครงการโดยเด็กจะได้

- 1) เลือกหัวเรื่องสำหรับโครงการ
- 2) พัฒนาทิศทาง แนวทางของโครงการ
- 3) ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการ
- 5) ตัดสินความก้าวหน้าของโครงการและสรุป

แคทซ์ (Katz, 1993) กล่าวถึงการสอนแบบโครงการว่า เป็นการศึกษากลุ่มเล็กในเรื่องที่เด็กมีความสนใจจะศึกษาด้วยตัวเอง จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์จริงที่อยู่รอบตัว ซึ่งจะทำให้เด็กได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโต้แย้งต่อรองกับครูในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การเลือกคำถามที่ต้องการจะศึกษาค้นคว้า
- 2) วิธีการที่จะใช้ค้นหาคำตอบ
- 3) วิธีการที่จะเสนอคำตอบ หรือผลงานที่ค้นพบคำตอบแล้ว เช่น วาดภาพ

ระบายนี่

แคทซ์ และชาร์ด (เปลว ปุริสาร, 2543 : 19-20 ; อ้างอิงจาก Katz and Chard, 1994. Engaging Children's minds : The Project Approach.) กล่าวถึงการสอนแบบโครงการว่า วิธีการสอนนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาเด็กทั้งชีวิตและจิตใจ (mind) ซึ่งชีวิตจิตใจในที่นี้หมายถึงรวมถึงความรู้ทักษะ อารมณ์ จริยธรรมและความรู้สึก แคทซ์ และชาร์ดได้เสนอว่าในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโดยใช้การสอนแบบโครงการควรมีเป้าหมายหลัก 5 ประการ คือ

- 1) เป้าหมายทางสติปัญญา และเป้าหมายทางจิตใจของเด็ก (intellectual goals and the life of the mind)การจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาลในปัจจุบันมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นการจัดการเรียนการสอนที่แคบเฉพาะเนื้อหาวิชาการให้เด็กเล็ก ๆ ฝึกทักษะการอ่าน เขียน เรียนเลข (the three R's) เพื่อเตรียมเด็กเข้าสู่การเรียนในชั้นสูงต่อไป เป็นการมุ่งเน้นหนักเฉพาะทางด้านวิชาการ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่เด็กทุกคนจะสามารถทำได้เหมือนกันตามที่ครูตั้งเกณฑ์ไว้ ลักษณะที่สอง การสอนแบบดั้งเดิม(Traditional Kindergarten Approach) คือ การจัดการเรียนการสอนแบบเตรียมความพร้อม มุ่งให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลาย เรียนรู้ผ่านการเล่นตามพัฒนาการที่สอดคล้องกับวัยของเด็ก เชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนเด็กอนุบาล ต้องมี 2 ลักษณะอยู่ด้วยกัน คือในขณะที่เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบตัว เด็กควรจะได้เข้าใจประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างลึกซึ้ง และปลูกฝังคุณลักษณะการอยากรู้อยากเรียน (dispositions) ให้เด็ก ดังนั้น เป้าหมายหลักของการเรียนในระดับนี้จึงมุ่งให้เด็กพัฒนาความรู้ความเข้าใจโลกที่อยู่รอบตัว

- 2) ความสมดุลของกิจกรรม (balance of activities) แคทซ์ และชาร์ด (Katz and Chard) กล่าวว่า การสอนแบบโครงการจะทำให้เด็กวัยอนุบาลได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมวิชาการ และกิจกรรมทางการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ

- 3) โรงเรียนคือส่วนหนึ่งของชีวิต (school as life) การเรียนการสอนของโรงเรียนอนุบาลต้องเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเด็ก ไม่ใช่แยกออกจากชีวิตประจำวันทั่วไป กิจกรรมในโรงเรียนจึงเป็นกิจกรรมการดำเนินชีวิตปกติ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและผู้คนรอบ ๆ ตัวเด็ก

- 4) ห้องเรียนเป็นชุมชนหนึ่งของเด็ก (community ethos in the class) เด็กทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัว การสอนแบบโครงการเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนได้แสดงออกถึงคุณลักษณะ ความรู้ความเข้าใจความเชื่อของเขา ในการสอนแบบนี้จึงเกิดการแลกเปลี่ยนการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง เด็กเรียนรู้ความแตกต่างของตนเองกับเพื่อน ๆ

- 5) การสอนเป็นสิ่งท้าทายครู (teaching as a challenge) ในการสอนแบบโครงการ ครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก โครงการบางโครงการครูเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ครูร่วมกันกับเด็กคิดหาวิธีการแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติไปด้วยกัน

แคทซ์ และชาร์ด (Katz and Chard) เปรียบเทียบการสอนปกติ (systematic instruction) กับการสอนแบบโครงการดังแสดงต่อไปนี้

1) การสอนปกติเป็นการแสวงหาความรู้ทักษะที่ใช้แรงจูงใจจากภายนอก ขณะที่สอนแบบโครงการเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทักษะที่มีอยู่และใช้แรงจูงใจจากภายในตัวเด็กเอง

2) ในการสอนปกติ เด็กทำงานเพื่อหวังรางวัลหวังคะแนนจากครู ขณะที่การสอนแบบโครงการเด็กทำงานเพราะความต้องการและสนใจของเขาเอง

3) ในการสอนปกติ ครูเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนแล้วจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ขณะที่การสอนแบบโครงการ เด็กเป็นคนเลือกที่จะทำกิจกรรมที่หลากหลาย

4) ในการเรียนการสอนปกติ ครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถแล้วถ่ายทอดสู่เด็ก ขณะที่การสอนแบบโครงการเด็กจะถูกมองว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ครูเป็นผู้คอยช่วยกระตุ้นให้เด็กพัฒนาในบางจุดที่ด้อยอยู่

4) ในการเรียนการสอนปกติ ครูเป็นผู้สร้างเด็กให้เกิดการเรียนรู้ การสอนแบบโครงการทั้งครูและเด็กร่วมกันสร้างการเรียนรู้และผลสำเร็จทางการเรียน

นอกจากนี้ ยังกล่าวว่า การสอนแบบโครงการ มีสาระสำคัญดังนี้

1) หัวข้อโครงการ (topic) และการเลือกหัวข้อของโครงการ หัวข้อโครงการต้องมาจากความสนใจและความต้องการของเด็ก ครูมีเกณฑ์ในการเลือกหัวข้อโครงการดังนี้

- 1.1) เป็นหัวข้อที่เด็กทุกคน หรือเด็กส่วนใหญ่ของกลุ่มสนใจ
- 1.2) มีแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นเพียงพอที่จะจัดกิจกรรมในหัวข้อโครงการ
- 1.3) เป็นหัวข้อที่เด็กพอจะมีประสบการณ์อยู่บ้างแล้ว
- 1.4) เป็นหัวข้อที่เด็กสามารถใช้ประสบการณ์ตรงในการค้นหาข้อมูล

ข้อเท็จจริงได้

- 1.5) เป็นเรื่องที่เป็นจริง สามารถให้เด็กมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องนั้นได้
- 1.6) เป็นเรื่องที่เปิดโอกาสให้มีการร่วมมือกันทำงาน
- 1.7) เป็นเรื่องที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ สร้างสิ่งของหรือเล่นสมมุติ
- 1.8) เป็นหัวข้อที่มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ของการเรียนการสอน
- 1.9) เด็กมีโอกาสใช้ทักษะต่าง ๆ ในการเรียนรู้
- 1.10) ผู้ปกครองมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ

2) กิจกรรมหลัก ๆ ในการสอนแบบโครงการ (project activities) ในโครงการใดโครงการหนึ่งกิจกรรมหลักในโครงการนั้นประกอบด้วย

- 2.1) กิจกรรมการศึกษาค้นคว้า (investigation activities)
- 2.2) กิจกรรมสร้าง(construction activities)
- 2.3) การเล่นสมมุติ(dramatic play)

3) โอกาสแห่งการเรียนรู้ (learning opportunities) การสอนแบบโครงการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้อย่างหลากหลายผ่านกิจกรรมของโครงการ เช่น การแสดงออกทางภาษา การเล่าเรื่อง การอ่าน การเขียนทางคณิตศาสตร์ เช่น การเปรียบเทียบหรือความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสร้างหรือการเล่นอื่นๆ สิ่งที่ได้เรียนรู้และเกิดการพัฒนาในการสอนแบบโครงการ คือ

- 3.1) ความรู้ (Knowledge)
- 3.2) ทักษะ (Skills)
- 3.3) คุณลักษณะการอยากรู้ อยากเรียน (Disposition)
- 3.4) ความรู้สึก (Feelings)

4) เด็กเป็นผู้เลือก (Children Making Choices) เด็กมีโอกาสในการเลือก สิ่งที่เด็กเลือกก่อให้เกิดผลทางการเรียนรู้อย่างหลากหลาย คือการให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ทางสติปัญญา (Cognitive) พัฒนาการทางสุนทรียศาสตร์ พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางอารมณ์ และพัฒนาการทางจริยธรรม ผลทางการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นบางประการเกิดขึ้นในกระบวนการแก้ปัญหาของเด็กบางประการเกิดจากผลการทำงานตามกระบวนการแก้ปัญหาที่ได้พบกับความสำเร็จและความล้มเหลว เด็กมีโอกาสที่จะเลือกในทางหลากหลาย ทางคือ

- 4.1) โอกาสในการเลือกงานที่จะทำ
- 4.2) โอกาสในการเลือกเวลาที่จะทำ
- 4.3) โอกาสในการเลือกสถานที่ที่จะทำ
- 4.4) โอกาสในการเลือกเพื่อนที่จะทำงานด้วย

5) บทบาทครู (The Role Of Teacher) ครูเป็นผู้เฝ้าติดตามความสนใจของเด็ก จัดเตรียมกิจกรรมความต้องการของเด็ก และเป็นผู้คอยให้การช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาของเด็กกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6) การจัดนิทรรศการในห้องเรียน (Classroom Display) ห้องเรียนในการสอนแบบนี้จัดแตกต่างโดยผลงานของเด็ก แสดงกระบวนการทำงานของเด็กนอกจากจะให้ผู้อื่นเห็นถึงทิศทางการดำเนินงานของโครงการของเด็กแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กระลึกถึงสิ่งที่ตนเองทำงานอยู่ ทำให้เด็กสามารถศึกษาได้อย่างลุ่มลึก

7) ระยะเวลาต่างๆของโครงการ (Phase of Project Work)

ระยะที่ 1 วางแผน/เริ่มต้นโครงการ (Planning and project work)

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ (project in progress)

ระยะที่ 3 คิดทบทวนและสรุป (reflection and conclusions)

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ระยะเวลาในการเรียนรู้ตามความสนใจของเด็ก เด็กได้ร่วมกันคิด วางแผน แก้ไขปัญหาและตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เด็กศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกไปในรายละเอียดของเรื่องนั้น ๆ จนพบคำตอบที่ต้องการ เมื่อเด็กได้ค้นพบคำตอบแล้วเด็กจะนำความรู้ที่ได้นั้นมาเสนอในรูปแบบต่างๆ อันจะแสดงถึงความสำเร็จของกระบวนการศึกษาของตนเองและเกิดความภาคภูมิใจ อาจสรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิดของการจัดการศึกษาปฐมวัย และเป็นการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยด้วย

2.4.4 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ แบ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมในโครงการ ออกเป็นระยะได้ 4 ระยะที่สำคัญ (Katz and Chard, 1994 ; อ้างอิงจาก Edwards , Gandini and Forman , 1993 ; อ้างอิงใน จิรภรณ์ วสุวัต, 2540 : 62-63) คือ

1. ระยะเตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการ (Preliminart Planning)

เป็นระยะที่เด็กและครูใช้เวลาในการพูดคุยเพื่อค้นหาหัวข้อและเลือกหัวข้อสำหรับทำโครงการ หัวข้ออาจจะมาจากเด็กหรือครูเป็นผู้เสนอ ระยะแรกเด็กยังไม่มีประสบการณ์ ครูอาจจะเสนอหัวข้อที่คิดว่าเด็กรู้จักและสนใจและมีคุณค่าในการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกหัวข้อดังต่อไปนี้คือ

- 1.1) หัวข้อควรจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็กอย่างน้อยที่สุดเด็กจะมีความคุ้นเคยกับหัวข้อเพื่อเด็กจะสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวข้อ
- 1.2) มีการส่งเสริมทักษะพื้นฐานด้านการอ่านออกเขียนได้ และจำนวน และควรที่จะบูรณาการวิชาต่างๆเข้าไป เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษา และศิลปะ
- 1.3) หัวข้อควรจะมีคุณค่าเพียงพอที่จะให้เด็กได้ใช้เวลาการศึกษาค้นคว้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์
- 1.4) หัวข้อที่สามารถค้นคว้าหรือทดสอบในโรงเรียนมากกว่าที่ไปทำที่บ้าน

2. ระยะเริ่มโครงการ (getting project start)

เมื่อหัวข้อได้รับการคัดเลือกแล้ว ครูมักจะเริ่มต้นด้วยการสร้างแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ (web) หรือแผนภูมิความคิด (concept map) โดยระดมสมอง ในการวางแผนการศึกษาและร่วมกันตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบโดยการสืบสอบในระยะนี้มักจะเป็นระยะที่เด็กทบทวนประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับหัวข้อที่กำลังศึกษาอยู่

3. ระยะดำเนินโครงการ (project in progress)

ระยะนี้ประกอบด้วยการศึกษาสืบค้นคว้าโดยตรงมักจะมีการทัศนศึกษา เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อและใช้กิจกรรมศิลปะ เช่น การวาด การปั้น การประดิษฐ์ การก่อสร้าง และกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ เช่น การทดลอง การทดสอบต่างๆ ในระยะนี้เด็กจะได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่จากการศึกษาในโครงการมีการทดสอบสมมติฐาน และปรับปรุงแก้ไขผลงานที่ทำในโครงการให้เป็นผลสำเร็จ เด็กมักใช้เวลาการทำโครงการระยะนี้ยาวกว่าระยะอื่น

4. ระยะสรุปและอภิปรายผลโครงการ (Consolidating Project)

ระยะนี้ประกอบด้วยเตรียมการสำหรับนำเสนอผลการศึกษาในโครงการในรูปแบบต่างๆเช่น การแสดง การจัดนิทรรศการ การสาธิต เพื่อให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และเพื่อนๆ ได้ชมผลงานและกิจกรรมที่จัดขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นแล้วเด็กและครูจะร่วมประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้จากโครงการ และวางแผนเตรียมการสำหรับศึกษาในโครงการอื่นต่อไป

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดประสบการณ์แบบโครงการเริ่มจากเตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะดำเนินการหรือระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปอภิปรายโครงการ เพื่อเตรียมวางแผนเข้าสู่การเรียนรู้ในโครงการใหม่ สำหรับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการได้ผนวกระยะของการเตรียมการและระยะเริ่มต้นโครงการไว้ด้วยกัน จึงนำเสนอการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 3 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ

2.4.5 กิจกรรมที่สำคัญในโครงการ

ชาร์ด (จิรภรณ์ วสุวัต, 2540 : 64-65 อ้างอิงจาก Chard, 1992) ได้เสนอกิจกรรมที่สำคัญในโครงการไว้ 5 กิจกรรม คือ

1) กิจกรรมการพูดคุยสนทนา สำหรับเด็กปฐมวัย การพูดคุยสนทนาเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากเพราะนำมาสู่การพัฒนาโครงการโดยเฉพาะการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน หรือในกลุ่มเล็กจะช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดได้ดีขึ้นและช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวในโครงการ รวมถึงเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกทางความคิด และรับรู้ความคิดของผู้อื่น

2) กิจกรรมการปฏิบัติงานภาคสนามหรือการทำทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการกระทำ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สิ่งของรวมถึงการไปทัศนศึกษา สถานที่ต่างๆที่จะทำให้เด็กได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษาการปฏิบัติงานภาคสนามจึงเป็นโอกาสที่เด็กจะได้เห็น ได้ฟัง ได้ดู ได้สัมผัส ได้ดมกลิ่น ได้ชิมรส กับสิ่งที่สนใจจึงเป็นเสมือนการคิดค้นทดลอง ซึ่งการทำงานในภาคสนามหรือการทำทัศนศึกษาอาจอยู่ในบริเวณโรงเรียน

3) กิจกรรมนำเสนอเป็นกิจกรรมที่เด็กถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับหัวข้อ โดยนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่น การวาด การปั้น การเขียน ฯลฯ

4) กิจกรรมค้นคว้า เป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสวงหาความรู้อย่างหลากหลายจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เช่น ของจริง และทุติยภูมิ เช่น หนังสือ สื่อการเรียนรู้อื่นๆ กิจกรรมค้นคว้าจะทำให้เด็กได้พัฒนาความรู้ทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหัวข้อ และสนับสนุนการทำงานในโครงการให้บรรลุเป้าหมาย

5) กิจกรรมการจัดแสดงเป็นกิจกรรมที่เด็กได้นำเสนอผลงานในโครงการออกเผยแพร่ และทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครู เพื่อนและผู้สนใจได้เข้าใจการเรียนรู้ในโครงการโดยส่วนใหญ่กิจกรรมนี้จะจัดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการในรูปแบบนิทรรศการ การแสดงผลงาน การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิตผลงาน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่สำคัญในโครงการ 5 กิจกรรมประกอบด้วย การอภิปราย การออกภาคสนาม การนำเสนอ การสืบค้น และการจัดแสดง เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงมีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายฝึกทักษะการเรียนรู้ต่างๆ และฝึกกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

2.4.6 บทบาทครูในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และ ธิดา พิทักษ์สินสุข (2543 : 2-4) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมผ่านโครงการ (Project) ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมีเลีย ว่า

1) ครูมองเด็กว่า เด็กทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ เด็กแต่ละคนมีความสามารถในการรับรู้-เรียนรู้ต่างกัน ตามระยะของพัฒนาการในแต่ละวัย เด็กทุกคนมีความปรารถนาที่จะเจริญเติบโต งอกงาม ดังนั้นครูต้องมีความเข้าใจวิธีการเรียนรู้ และการสื่อความหมายของเด็ก

2) ครูส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจโดยจัดเตรียมสภาพสิ่งแวดล้อมบรรยากาศที่กระตุ้นความสนใจให้เด็กรู้สึกอยากจะค้นหาเรียนรู้ ครูต้องเตรียมกิจกรรม สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทำทนายให้เด็กเข้าไปปฏิบัติกิจกรรม รวมทั้งอำนวยความสะดวก กระตุ้นช่วยเหลือขณะที่เด็กทำกิจกรรม

3) ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทั้งด้านความคิดและการกระทำ ให้เด็กได้มีอิสระในการตัดสินใจเลือกทำกิจกรรม ครูต้องยอมรับและเคารพความคิดเห็นและสิทธิของเด็ก ในความต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่เด็กสนใจ

4) ครูเป็นผู้ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา ปฏิบัติตนเป็นนักสำรวจค้นคว้า วิจัยและเก็บข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคนชุมชนและสังคมเพื่อเป็นข้อมูลและประสบการณ์ในการเชื่อมโยงเข้าสู่ประสบการณ์เรียนรู้ในแต่ละชั้นของเด็กและครูต้องมีความชัดเจนในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานกิจกรรมเพื่อจะได้ให้คำแนะนำกระตุ้นเด็กให้เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

5) ครูเอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็กโดยเป็นทั้งผู้สังเกต บันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลทุกด้านของเด็กทั้งทางด้านสาระการเรียนรู้และการปรับตัวรวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กกับผู้ปกครองและให้คำปรึกษาเมื่อผู้ปกครองต้องการคำแนะนำ

6) ครูมีการวางแผนในการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์และวิธีการที่สร้างสรรค์กิจกรรมที่แปลกใหม่จากเด็กวางกรอบความคิดของชั้นตอนในแต่ละระยะของโครงการโดยไม่กำหนดขั้นตอนของกิจกรรม การสอนที่ชัดเจน แต่จะยืดหยุ่นกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเหมาะสมกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กรวมทั้งเตรียมการให้พร้อมสำหรับสิ่งที่ไม่ได้คาดหวังที่อาจเกิดจากความคิดของเด็ก

7) ครูมีการประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ ที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ หรือมีหัวข้อที่สัมพันธ์กับโครงการและเด็กอาจให้ความสนใจ ครูประจำชั้นจะพูดคุยกับครูที่จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมให้สอดคล้องและสัมพันธ์กันตามความสนใจของเด็ก

8) ครูต้องมีความไวในการสังเกต บันทึก แก้ปัญหา และเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจได้อย่างต่อเนื่อง

9) ครูจะให้แรงเสริมทางบวกแก่เด็กทำกิจกรรม ไม่ลงโทษหรือให้แรงเสริมทางลบ แต่จะชี้แจงเหตุผลและบอกสิ่งที่ถูกต้องแก่เด็กไม่เคียดแค้นเด็กเมื่อเห็นว่าเด็กยังไม่พร้อม

10) ครูจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กทั้งในด้านการกระทำและการใช้ภาษา จากการศึกษาเอกสารแนวคิดและหลักการในการจัดประสบการณ์แบบโครงการสรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการมุ่งเน้นให้เด็กเรียนรู้ประสบการณ์ โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ มีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจและตามความสามารถของแต่ละบุคคล ให้ระยะเวลาในการเรียนรู้ตามความสนใจของเด็ก และเด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย โดยครูอำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติและพัฒนาการของตนเอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

3.1 ความหมายของความพึงพอใจ

สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์ (2540 : 17) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นความรู้สึก ส่วนตัวที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไปหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคลซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใดๆ นั้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556 : 840) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจพฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียด หรือ ความกระวนกระวาย หรือภาวะไม่ได้ดุลยภาพในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถขจัด

สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้แล้ว มนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

อุทัยพรรณ สุดใจ (2545 : 7) ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยอาจจะเป็นไปในเชิงประเมินค่า ว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น เป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

ชนาธิป เจริญศัสตรารักษ์ (2550 : 9) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่ได้รับการตอบสนอง เมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในสิ่งที่ต้องการจะทำให้เกิดความรู้สึกดี ชอบและสบายใจ หากสอดคล้องกับความคาดหวัง หรือมากกว่าคาดหวังไว้ก็จะมีความรู้สึกพึงพอใจ หากผลที่ได้รับจากสินค้าหรือบริการต่ำกว่าความคาดหวังก็จะมีความรู้สึกไม่พึงพอใจ

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความ รู้สึกที่มีของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่และความพึงพอใจจะส่งผลต่อขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุด เปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมบุคคลจึงมีโอกาสที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องสำรวจตรวจสอบความพึงพอใจในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรตลอดไป ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ตั้งไว้

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

โคร์แมน (Korman A.K. , 1977 อ้างอิงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง และ อัญชลี โพธิ์ทอง 2542 : 161-162) ได้จำแนกทฤษฎีความพึงพอใจในงานออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1) ทฤษฎีการสนองความต้องการกลุ่มนี้ถือว่า ความพึงพอใจในงานเกิดจากความ ต้องการส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลที่ได้รับจากงานกับการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล

2) ทฤษฎีการอ้างอิงกลุ่ม ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณลักษณะของงานตามความปรารถนาของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกในกลุ่มเป็นแนวทางในการประเมินผลการทำงาน

มันฟอร์ด (Manford E, 1972 อ้างอิงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง, 2542 : 162) ได้จำแนกความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจงานจากผลการวิจัยออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มความต้องการทางด้านจิตวิทยากลุ่มนี้ได้แก่ Maslow, A.H. , Herzberg, F และ Likert R. โดยมองความพึงพอใจงานเกิดจากความ ต้องการของบุคคลที่ต้องการความสำเร็จของงานและความต้องการการยอมรับจากบุคคลอื่น

2) กลุ่มภาวะผู้นำมองความพึงพอใจงานจากรูปแบบและการปฏิบัติของผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา กลุ่มนี้ได้แก่ Blake R.R. , Mouton J.S. และ Fiedler R.R.

3) กลุ่มความพยายามต่อรางวัลเป็นกลุ่มที่มองความพึงพอใจจากรายได้ เงินเดือน และผลตอบแทนอื่น ๆ กลุ่มนี้ได้แก่ กลุ่มบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ (Manchester Business School)

4) กลุ่มอุดมการณ์ทางการจัดการมองความพึงพอใจจากพฤติกรรมกรรมการบริหารงานขององค์กร ได้แก่ Crogier M. และ Coulder G.M.

5) กลุ่มเนื้อหาของงานและการออกแบบงาน ความพึงพอใจงานเกิดจากเนื้อหาของตัวงาน กลุ่มแนวคิดนี้มาจากสถาบันทวิสตอค (Tavistock Institute) มหาวิทยาลัยลอนดอน

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow) มาสโลว์มีหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจโดยเน้นในเรื่องลำดับขั้นความต้องการเขามีเชื่อว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้นแรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการพฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนอง ความพอใจ มาสโลว์ แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

- 1) มนุษย์มีความต้องการ และความต้องการมีอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด
- 2) ความต้องการที่ได้รับการสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
- 3) ความต้องการของคนซ้ำซ้อนกัน บางทีความต้องการหนึ่ง ได้รับการตอบสนองแล้วยังไม่สิ้นสุดก็เกิดความต้องการด้านอื่นขึ้นอีก
- 4) ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้น ความสำคัญกล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง
- 5) ความต้องการเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง

ลำดับความต้องการพื้นฐานของ Maslow เรียกว่า Hierarchy of Needs มี 5 ลำดับขั้น ดังนี้

1) ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นต้องการปัจจัย 4 เช่น ต้องการอาหาร ให้มีที่นอน เครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกันความร้อนหนาว ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ รวมทั้งที่อยู่อาศัยเพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศร้อนหนาว และสัตว์ร้าย ความต้องการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน จึงมีความต้องการพื้นฐานขั้นแรกที่มนุษย์ทุกคนต้องการบรรลุให้ได้ก่อน

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) หลังจากที่มนุษย์บรรลุความต้องการด้านร่างกาย ทำให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ในขั้นแรกแล้ว จะมีความต้องการด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของตนเองเพิ่มขึ้นต่อไป

3) ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Belonging and love needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากการที่มีชีวิตอยู่รอดแล้ว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้ว มนุษย์จะเริ่มมองหาความรักจากผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆ ที่ตนเองครอบครองอยู่ตลอดไป เช่น ต้องการให้พ่อแม่ พี่น้อง คนรัก รักเราและต้องการให้เขาเหล่านั้นรักเราคนเดียว ไม่ต้องการให้เขาเหล่านั้นไปรักคนอื่น โดยการแสดงความเป็นเจ้าของ เป็นต้น

4) ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (Esteem needs) เป็นความต้องการอีกขั้นหนึ่งหลังจากได้รับความต้องการทางร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและเป็นเจ้าของแล้ว จะต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการได้รับเกียรติจากผู้อื่น เช่น ต้องการการเรียกขานจากบุคคลทั่วไปอย่างสุภาพ ให้ความเคารพนับถือตามควรไม่ต้องการการกดขี่ข่มเหงจากผู้อื่น เนื่องจากทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

5) ความต้องการความเป็นตัวตนอันแท้จริงของตนเอง (Self - actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้าย หลังจากที่ผ่านความต้องการความเป็นส่วนตัว เป็นความต้องการที่แท้จริงของตนเองลดความต้องการภายนอกลง หันมาต้องการสิ่งที่ตนเองมีและเป็นอยู่

ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ความต้องการในขั้นนี้มักเกิดขึ้นได้ยาก เพราะต้องผ่านความต้องการในขั้นอื่นๆ มาก่อนและต้องมีความเข้าใจในชีวิตเป็นอย่างดี

จากความหมายและทฤษฎีความพึงพอใจ ที่กล่าวข้างต้น สามารถนำไปปรับใช้กับการนิเทศการศึกษา โดยผู้นิเทศต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับผลการประเมินความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศของศึกษานิเทศก์ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงการนิเทศของตนเองให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนางานของครูและทำให้ครูผู้รับการนิเทศมีความสบายใจและยินดีรับการนิเทศ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการศึกษาด้วยตนเอง

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเรียกว่า การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (Self-directed Learning) เป็นแนวคิดของการเรียนรู้ชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญกับความรับผิดชอบในการเรียนรู้ในเบื้องต้นของผู้เรียน ซึ่งชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ (2541: 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มการเรียนรู้เลือกเป้าหมาย แสวงหาแหล่งทรัพยากรของการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้จนถึงการประเมินความก้าวหน้าของ การเรียนรู้ ของตนเอง จะด้วยความช่วยเหลือสนับสนุนจากภายนอกตัวผู้เรียนหรือไม่ก็ตาม

4.1.2 แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ใหญ่

โนวเลส (Knowles, 1980 อ้างถึงใน จารุวรรณ ศิลปรัตน์, 2548 : 55) อธิบายไว้ในนิยามการศึกษาของผู้ใหญ่ (Andragogy) ว่าธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งแต่เดิมจากอดีตที่ผ่านมา ทฤษฎีการเรียนรู้มักมิได้แยกให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าเด็กกับผู้ใหญ่เรียนรู้แตกต่างกัน ต่อมาเมื่อการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนของผู้ใหญ่กว้างขวางขึ้น ผู้สอนและวิทยากรที่สอนผู้ใหญ่เริ่มตระหนักว่าการนำทฤษฎีการเรียนการสอนเด็กมาประยุกต์ใช้กับผู้ใหญ่มักจะไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

โนวเลส (Knowles) สรุปลักษณะของผู้ที่มีวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่ใน 5 มิติ ดังนี้

- 1) มโนภาพต่อตนเอง (Self-concept) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่มโนภาพต่อตนเองจะเปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาผู้อื่นเต็มๆ ไปเป็นการนำตนเอง (Self-directing) กล่าวคือบุคคลที่เป็นผู้ใหญ่มีความต้องการให้ผู้อื่นมองตนเองสามารถควบคุมและนำตนเองได้
- 2) ประสบการณ์ (Experience) ผู้ใหญ่จะมีการสะสมประสบการณ์อย่างกว้างขวางสามารถทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรอันมีคุณค่าของการเรียนรู้ และในขณะเดียวกันก็จะเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา
- 3) ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้เมื่อรู้สึกว่สิ่งนั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตนในฐานะที่ดำรงอยู่ในสังคมนั้น ๆ
- 4) แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation learning) ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ต่างจากเด็กที่ยึดเนื้อหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากเวลา กล่าวคือ เด็กจะมองเวลาเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่ผู้ใหญ่มองเวลาเป็นเรื่องของระยะเวลาที่ใกล้ตัว ความรู้นั้นจะต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีในปัจจุบันไม่ใช่รอไปในอนาคต

5) แรงจูงใจที่จะเรียนรู้ (Motivation) ผู้ใหญ่มักใช้แรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจจากภายนอกในการเรียนรู้

บุญเลิศ ไพรินทร์ (2543 : 24-25) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของลินดีแมน (Edward Lindeman) ผู้เขียนหนังสือชื่อ The Meaning of Adult Education ไว้ดังนี้

1) ผู้ใหญ่อยากที่จะเรียนก็ต่อเมื่อมีความต้องการด้วยตนเอง และความสนใจที่จะเรียนและการเรียนรู้นั้นช่วยให้พึงพอใจ ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คือ ความต้องการและความสนใจที่จะเรียน

2) ความสนใจหรือแนวโน้มในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มุ่งไปที่การถือเอาชีวิตประจำวันเป็นศูนย์กลาง (Life-Centered) ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงควรเน้นที่สถานการณ์ในชีวิตประจำวันมากกว่าเนื้อหาวิชา

3) ประสบการณ์แห่งชีวิตของผู้ใหญ่นับเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังนั้น วิธีการเรียนรู้ที่จำเป็นเบื้องต้น คือ วิธีการวิเคราะห์และค้นหาความจริงจากประสบการณ์

4) ผู้ใหญ่มีความต้องการอย่างมากที่จะชี้นำตนเอง (Self-directed) มากกว่าที่จะให้ผู้สอนชี้นำหรือควบคุม ดังนั้นบทบาทของผู้สอนก็คือเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้เรียนในกระบวนการค้นหาความจริงมากกว่าที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้ใหญ่ยิ่งมีอายุมากขึ้นก็ยิ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย (Individual Difference) ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันในเรื่องแบบของการเรียนการสอนระยะเวลา สถานที่ และอัตราความเร็วหรือช้าในการเรียนรู้

จากแนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะความพร้อมและมีการสะสมประสบการณ์อย่างกว้างขวาง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงต่างจากเด็ก ผู้ใหญ่จะเรียนรู้เมื่อมีความพร้อม มีแรงจูงใจ และต้องการให้ผู้อื่นมองตนเองสามารถควบคุมและนำตนเองได้ การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จึงควรให้ความสำคัญสูงสุดต่อประสบการณ์ ของผู้เรียนโดยให้อิสระผู้เรียนในการสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้ความรู้โดยใช้นวัตกรรมในลักษณะของการให้ผู้ใหญ่ได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถชี้นำหรือควบคุมกำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ จึงมีความเหมาะสมในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

4.2 ความหมายของชุดการศึกษาด้วยตนเอง

ชุดการศึกษาด้วยตนเอง (Self Learning Package) เป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทหนึ่ง ที่นำมาใช้ในการเสริมสมรรถภาพแก่ผู้ศึกษา ซึ่งคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้บัญญัติศัพท์เรียกชุดการศึกษาด้วยตนเองไว้ดังต่อไปนี้ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning Units) ชุดการสอนเอกัตภาพ (Self Instructional Packages) ชุดการสอนแบบหน่วยหรือบทเรียนโมดูล (Instructional Modules) บทเรียนโมดูลด้วยตนเอง (Self Instructional Modules) บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instructional Lesson : Programmed Lesson) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538 อ้างถึงใน วิชญาพร สุวรรณแทน, 2541 : 54-55) จากการศึกษาได้สรุปความหมายของชุดการศึกษาด้วยตนเองไว้ดังต่อไปนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2534 : 32) กล่าวว่า ชุดการศึกษา คือ การวางแผนการเรียนรู้ โดยใช้สื่อต่าง ๆ ร่วมกัน หรือหมายถึงการใช้สื่อประสมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยจัดเป็นชุดในลักษณะของหรือกล่อง

ธีระชัย บูรณโชติ (2537 : 4-12) กล่าวว่า ชุดการศึกษาด้วยตนเองเป็นสื่อประสมที่ได้มาจากระบบการผลิตที่มีความสอดคล้องกับวิชา หน่วย หัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ของวิชานั้น เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

วาสนา ทวีกุลทรัพย์ และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2540 : 120) ได้กล่าวไว้ว่าชุดการศึกษาเป็นชุดสื่อประสมที่จัดไว้อย่างมีระบบที่มีการวางโปรแกรมไว้ล่วงหน้าด้วยการกำหนดเนื้อหาสาระ สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและการประเมินให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง จากสื่อต่างๆ ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉงได้รับคำติชมทันทีตลอดจนได้รับการเสริมแรงที่เป็นความสำเร็จความภาคภูมิใจและได้ใคร่ครวญเรียนรู้ตามลำดับขั้นตามความสะดวกและความเห็นของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า ชุดการศึกษาด้วยตนเองเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบในรูปของสื่อ ซึ่งอาจมีรูปแบบแตกต่างกันตามลักษณะการสร้างที่ให้ผู้ศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามลำดับ จากง่ายไปยาก ผู้ศึกษาจะทราบความก้าวหน้าในการศึกษาด้วยตนเอง โดยใช้เวลาเร็วช้าตามศักยภาพของผู้ศึกษา เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ในงานการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจัดทำแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยซึ่งประกอบด้วยเอกสารจำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วยเล่ม 1 แรกเรียนรู้ เล่ม 2 สู้อโครงการ เล่ม 3 ประสานวิธี เล่ม 4 ชี้อปฏิบัติ และเล่ม 5 ขจัดความสงสัย เพื่อให้ครูปฐมวัยใช้ศึกษา ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับชุดการศึกษาด้วยตนเองดังความหมายที่กล่าวข้างต้น

4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเอง

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2534 : 115-116) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตชุดการสอนไว้ 5 แนวคิด คือ

1) ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการนำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความสนใจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อนำมาจัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตามความพร้อมและศักยภาพแห่งตน

2) แนวคิดที่พยายามเปลี่ยนการเรียนการสอนไปจากเดิม ที่เน้นครูเป็นแหล่งการเรียนรู้หลัก ครูเป็นผู้บอกกล่าวมาเป็นผู้จัดประสบการณ์ อำนวยความสะดวกให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้และการใช้สื่อการเรียนแบบต่าง ๆ มากขึ้น

3) แนวคิดเรื่องการใช้โฮสต์ทึ่ศนูปรณโดยเปลี่ยนแปลงจากครูเป็นผู้ใช้มาเน้นที่นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติและเรียนรู้จากสื่อด้วยตนเอง

4) แนวคิดเรื่องปฏิสัมพันธ์ซึ่งเดิมเป็นเพียงครูกับนักเรียนให้ขยายเพิ่มเป็นนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม โดยนักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มมากขึ้น

5) แนวคิดทางจิตวิทยาด้านส่งเสริมให้นักเรียนได้คิด และตัดสินใจทำงานด้วยตนเองพร้อมทั้งสามารถรับรู้ผลการปฏิบัติและแก้ไขสิ่งที่ได้ตัดสินใจทำลงไปได้ทันที

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2528 : 292 อ้างถึงใน อุบล พวงสุวรรณ, 2544 : 22)

ได้กล่าวถึงหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการผลิตชุดการเรียนดังนี้

1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยาในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้ เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถป้อนให้ผู้เรียนเป็นพิมพ์เดียวกันได้ในเวลาที่เท่ากันเพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของเขา และใช้เวลาเรียนในเรื่องหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกันไปความแตกต่างเหล่านี้มีความต่างในด้านความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่างกันดังกล่าว ผู้สร้างชุดการเรียนจึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด ในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้น ๆ ซึ่งวิธี ที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งก็คือ การจัดการสอนรายบุคคล หรือการจัดการสอนตามเอกัตภาพ หรือการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งล้วนแต่เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน

2) การนำสื่อประสมมาใช้ (Multi – Media Approach) เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ความพยายามอันนี้ก็เพื่อเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนจากเดิมที่เคยยึดครูเป็นแหล่งให้ความรู้หลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ด้วยการใชแหล่งความรู้จากสื่อประเภทต่าง ๆ

3) ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ได้แก่

3.1 การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง

3.2 ตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที

3.3 เสริมแรง คือ ผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจ ดีใจที่ตนทำได้ถูกต้อง เป็นการให้กำลังใจเรียนต่อไปถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบว่าที่ถูกต้องนั้นคืออะไรจะได้ไตร่ตรองพิจารณา ทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียน เพราะเขามีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นเหมือนกัน

3.4 เรียนไปที่ละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

5) การใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วยของผู้เรียน ทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในชุดการเรียนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบการตรวจทุกขั้นตอนและทุกอย่างจะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นอย่างดีมีการทดลอง ปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เชื่อถือได้จึงจะนำออกใช้

สรุปได้ว่า การเรียนโดยใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองต้องยึดถือทฤษฎีจิตวิทยาการจัดการสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนในรูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเกิดความเชื่อในเรื่องความจำเป็นที่ผู้เรียนจะค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เรียนตามความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ และตามศักยภาพของตนเองเน้นการฝึกความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ดังนั้น ในการสร้างแนวการจัดการประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยจึงคำนึงถึงการสร้างแรงจูงใจในการเรียน การค้นพบความรู้ให้กับผู้เรียน

4.4 ลักษณะของชุดการศึกษาด้วยตนเองที่ดี

การนำชุดการศึกษาด้วยตนเองไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพถือหลักปรัชญาที่ว่าบุคคลแต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้นในการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองจะต้องคำนึงถึงคุณภาพ ฉะนั้นลักษณะของชุดการศึกษาด้วยตนเองที่ดีจึงควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2525 : 7 อ้างถึงใน อุบล พวงสุวรรณ, 2544 : 45) ได้กล่าวว่า ลักษณะของชุดการศึกษาด้วยตนเองที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ คือ

- 1) ให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองนั้นคือสามารถเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยดูแลให้คำปรึกษา
- 2) จุดมุ่งหมายและกิจกรรมการเรียนควรจัดให้มีลำดับที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเข้าใจและเกิดความรู้ตามลำดับไม่สับสนและจะได้เป็นการเพิ่มความรู้ทีละน้อย ๆ เป็นขั้นตอน
- 3) จูงใจผู้เรียนในทุกๆ กิจกรรมการเรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนด้วยความอยากรู้อยากเห็นซึ่งจะเป็นผลให้การเรียนนั้นมีความหมายมากขึ้นสำหรับเขา
- 4) ภาษาที่ใช้ชัดเจนถูกต้องและเหมาะสมกับระดับความรู้และระดับชั้นของผู้เรียน
- 5) เนื้อหามีความถูกต้อง คำอธิบายชัดเจนจะเป็นการทำให้ผู้เรียนเข้าใจไม่ไขว่เขว
- 6) ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการหลายด้านในเนื้อหาบทเรียนบางเรื่องบางตอนหรือบางบท อาจมีความจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนา

จินตนา ไบกาชุยี (2542: 258) กล่าวถึง ลักษณะของสื่อการศึกษาด้วยตนเองที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ

- 1) สื่อการเรียนหรือชุดการเรียนนั้นมีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เนื้อหา กิจกรรม และสื่อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่วางไว้ครบถ้วนและมีความเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย
- 2) เนื้อหา กิจกรรม และสื่อต่าง ๆ ที่อยู่ชุดการเรียนนั้นควรมีหลากหลายประเภทแตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถ นอกจากนี้ สื่อ กิจกรรม และเนื้อหาควรจัดทำในแนวทางที่เร้าใจผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนดีขึ้น
- 3) เนื้อหาและ กิจกรรม หรือสื่อที่จัดอยู่ในชุดการศึกษานั้น ควรมีการแบ่งตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ เช่น จากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยาก หรือจัดหน่วยการเรียนตามลำดับที่ปรากฏอยู่ในรายวิชา ลำดับขั้นขึ้นอยู่กับหน่วยการเรียนแต่ละหน่วยมีความชัดเจน
- 4) มีคำแนะนำและวิธีการใช้สื่อการเรียนอย่างชัดเจนไม่ยุ่งยากซับซ้อนจนผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง
- 5) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดให้ใช้ในการเรียนนั้นๆ เช่น ในเนื้อหาหรือในกิจกรรมจะต้องมีครบถ้วนให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้
- 6) สื่อการเรียนนี้ได้ผ่านการทดลองและการประเมินผลตลอดจนได้รับการปรับปรุงเนื้อหามาแล้วว่าผู้เรียนสามารถใช้เรียนแล้วเกิดผลการเรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ยังควรมีการปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
- 7) มีความคงทนต่อการใช้และการเก็บดูแลรักษา

สรุปได้ว่า ลักษณะของชุดการศึกษาด้วยตนเองที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของสื่อต่าง ๆ ที่กำหนดไว้
- 2) มีความเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียน
- 3) กิจกรรมในชุดการเรียนนั้นควรมีหลากหลายประเภทแตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถ
- 4) เนื้อหาและกิจกรรมควรมีการแบ่งตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ จากง่ายไปสู่ยากลำดับขั้นกิจกรรมมีความชัดเจน
- 5) มีคำแนะนำและวิธีการใช้อย่างชัดเจน ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
- 6) มีการทดลองใช้ การประเมินผลและการปรับปรุงเนื้อหาจนมั่นใจว่าผู้เรียนสามารถใช้เรียนแล้วเกิดผลการเรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

4.5 องค์ประกอบของชุดการศึกษาด้วยตนเอง

ชุดการศึกษาด้วยตนเองเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยมีส่วนประกอบต่าง ๆ รูปแบบที่คล้ายคลึงกัน อาจมีส่วนประกอบที่แตกต่างกันไปบ้าง ดังได้มีผู้กล่าวถึงกับองค์ประกอบของชุดการศึกษาด้วยตนเองไว้ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2540 : 85) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วชุดการศึกษาด้วยตนเองจะจัดอยู่ในรูปของกล่องหรือแฟ้ม ซึ่งประกอบด้วย

- 1) คู่มือสำหรับผู้สอนในการใช้ชุดการสอนและสำหรับผู้เรียนในชุดการเรียน
- 2) คำสั่งเพื่อกำหนดแนวทางในการสอนหรือการเรียน
- 3) เนื้อหาบทเรียนจัดอยู่ในรูปของสไลด์ เทปบันทึกเสียง หนังสือบทเรียน บทเรียนคอมพิวเตอร์ ฯลฯ
- 4) กิจกรรมการเรียน เป็นการให้ผู้เรียนทำรายงาน กิจกรรมที่กำหนดให้ หรือค้นคว้าต่อจากการเรียนไปแล้ว เพื่อให้รู้กว้างมากขึ้น

- 5) แบบทดสอบเป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับบทเรียนนั้นเพื่อการประเมิน

ลัดดา ศุขปรีดี และเสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต (อ้างถึงใน อุบล พวงสุวรรณ, 2544 : 1) กล่าวว่า ชุดการศึกษานั้นมีหลายแบบ แต่ไม่ว่าจะมีลักษณะหรือรูปแบบเช่นไรก็ตามจะต้องประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้อาจสรุปได้ 5 ประการ คือ

- 1) บทนำหรือคำชี้แจง (Introduction Prospectus) ส่วนนี้จะอธิบายถึงความสำคัญของชุดการเรียนรู้อธิบายของสิ่งที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และมีข้อเสนอแนะวิธีการเรียนรู้และกิจกรรมจากสื่อต่าง ๆ ที่จัดไว้ ซึ่งผู้เรียนดำเนินการตามคำชี้แจงก็สามารถบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนได้
- 2) วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Specific of Behavioral Objective) เป็นการกล่าวถึงพฤติกรรมที่พึงเกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนบทเรียนจบแล้วการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นต้องใช้ถ้อยคำชัดเจน รัดกุม มีความหมายเฉพาะเจาะจงและระบุออกมาเป็นการกระทำที่พึงวัดได้ สังเกตได้ว่าผู้เรียนควรทำอะไรได้บ้างหลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว
- 3) การประเมินผลก่อนเรียน (Pre-Assessment) เป็นการวัดความรู้เดิมของผู้เรียนโดยอาจอยู่ในรูปของการทดสอบข้อเขียนหรือการปฏิบัติงานโดยปกติมักจะใช้แบบทดสอบเกณฑ์ในการประเมินอาจคิดเปอร์เซ็นต์ ซึ่งการประเมินผลก่อนการเรียนนี้มีวัตถุประสงค์สรุปได้ 2 ประการ

3.1) เพื่อให้ทราบพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนว่ามีเพียงพอที่จะเรียนบทเรียนนั้น ๆ หรือไม่ ถ้าเนื้อหาบทเรียนนั้นไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้จะไม่ประเมินผลความรู้ก็ได้

3.2) เพื่อวัดว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้หรือไม่ ถ้ามีความรู้เดิมในเรื่องที่จะเรียนอย่างดีก็ไม่จำเป็นต้องเรียนในชุดการเรียนนั้นแต่ไปเรียนเรื่องอื่นที่มีความรู้ยังไม่เพียงพอ

4) กิจกรรมการเรียน (Activities or Tasks) และสื่อการเรียน ผู้เรียนและเนื้อหาบทเรียน กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนนั้นควรคำนึงถึงการเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้เรียนได้ด้วยตนเองตามขีดความสามารถของแต่ละคน ไม่ต้องกังวลกับคนอื่นหรือกับความช้าเร็วในการเรียนกิจกรรมที่เรียนควรมีหลากหลายและเหมาะสมก็เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้เลือกตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของแต่ละคน

5) การประเมินผลหลังเรียน (Post-Assessment) มีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนแสดงความสามารถว่าหลังจากเรียนไปแล้วสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนหรือไม่โดยการทำข้อสอบหลังการเรียนและตรวจคำตอบที่เฉลยไว้ด้วยตนเอง เพื่อดูว่าตนเองนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดและบกพร่องตรงไหนเพื่อจะได้มีการพัฒนา

สรุปได้ว่า ชุดการศึกษาด้วยตนเองมีส่วนประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือมีส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ บทนำหรือคำชี้แจง จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การประเมินผลก่อนเรียน กิจกรรมการเรียน และการประเมินผลหลังเรียน ซึ่งผู้ศึกษาได้นำแนวคิดการสร้างชุดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาในครั้งนี้

4.6 ขั้นตอนการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเอง

จากการศึกษาขั้นตอนการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองของนักวิชาการหลายท่านพบว่า มีขั้นตอนการสร้างคล้ายคลึงกัน ดังนี้

वासना ชาวหา (2525 : 132-137) กล่าวว่า ในการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเอง จำเป็นที่จะต้องเข้าใจรูปแบบของชุดศึกษาก่อน แล้วจึงเริ่มต้นลงมือผลิตชุดการศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) ขั้นตอนวางแผนทางวิชาการ ประกอบด้วย

1.1) กำหนดเนื้อเรื่องขอบข่ายของเรื่องและระดับชั้นโดยแยกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ให้เหมาะสมกับเวลาที่จะเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความยากง่ายและความมากมายของเนื้อหาวิชา เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

1.2) การตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

1.3) การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการแยกรายละเอียดและเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก โดยระมัดระวังการข้ามขั้นตอนที่ควรจะได้กล่าวถึงและความสับสนในการเรียงลำดับเนื้อหา สิ่งใดควรกล่าวก่อนสิ่งใดควรกล่าวทีหลัง การกระทำขั้นนี้เรียกว่า “การวิเคราะห์ภารกิจ” (Task Analysis) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ตลอดบทเรียน

2) ขั้นตอนดำเนินการเขียน ในการเขียนบทเรียนนั้นประกอบด้วย หน่วยย่อย ๆ ที่เรียกว่า “กรอบ” โดยเรียงจากกรอบเริ่มต้นแล้วตามด้วยกรอบฝึก ทั้งสองกรอบนี้รวมเรียกว่า

“กรอบสอน” ในกรอบสอนนี้จะบ่อนความรู้ที่ละน้อยจนคาดว่าคุณเรียนเข้าใจดีในเรื่องย่อยหรือจุดสอน ในกรอบสุดท้ายของกรอบสอนจะมีกรอบสอนเพื่อดูว่าคุณเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนหรือยังแล้วจึงไปยังกรอบฝึกต่อไป

3) ชี้นำออกทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข เมื่อสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองสำเร็จแล้วก่อนที่จะนำมาใช้จำเป็นต้องหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ของชุดการเรียนแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4) ขั้นการใช้ผลผลิตเป็นขั้นที่นำผลผลิตที่ผ่านการทดลองไปใช้กับผู้เรียนที่อยู่ในสภาพชั้นเรียนทั่วไป ซึ่งผู้สร้างจะต้องติดตามผลการใช้บทเรียนอยู่เสมอเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ชม ภูมิภาค (2539 : 45) ได้กำหนดขั้นตอนการสร้างและพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเองไว้ดังนี้

- 1) วิเคราะห์และกำหนดความต้องการ
- 2) กำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย
- 3) ออกแบบองค์ประกอบของระบบ
- 4) วิเคราะห์แหล่งวิทยาการที่ต้องการ แหล่งวิทยาการที่มีอยู่และข้อจำกัด
- 5) ปฏิบัติเพื่อจัดหรือปรับปรุงข้อจำกัด
- 6) เลือกหรือพัฒนาวัสดุสื่อการสอน
- 7) ออกแบบประเมินผลการกระทำของนักเรียน
- 8) ทดลองใช้กับแบบประเมินเพื่อปรับปรุงและนำไปใช้
- 9) ปรับปรุงแก้ไขทุกส่วนที่บกพร่องและหาประสิทธิภาพ
- 10) ประเมินเพื่อสรุป

สรุปได้ว่าขั้นตอนในการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองดังนี้คือ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของชุดการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของการเรียนรู้ 2) วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดเนื้อหาเป็นหน่วยย่อยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย 3) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหน่วยย่อย 4) กำหนดสื่อและกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเหมาะสมกับการศึกษาด้วยตนเอง 5) จัดสร้างชุดการศึกษาฉบับร่าง 6) นำชุดการศึกษาที่สร้างไปหาประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไข

4.7 การปรับปรุงแก้ไขและหาประสิทธิภาพของชุดการศึกษาด้วยตนเอง

4.7.1 ความจำเป็นที่ต้องหาประสิทธิภาพ

สุนันท์ สังข์อ่อน (2536 : 52) กล่าวว่า เมื่อสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองเสร็จแล้วจำเป็นต้องนำไปทดสอบหาประสิทธิภาพ ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ในการหา ประสิทธิภาพชุดการศึกษาหมายถึง การนำชุดการศึกษาไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแล้วจึงนำไปใช้จริง เหตุที่ต้องหาประสิทธิภาพของชุดศึกษามีดังนี้

- 1) เพื่อความมั่นใจว่าชุดการศึกษาที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ
- 2) เพื่อความแน่ใจว่าชุดการศึกษาที่สร้างขึ้นนั้นสามารถทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

3) การทดสอบประสิทธิภาพจะเป็นหลักประกันในการผลิตชุดการศึกษาจำนวนมาก มิฉะนั้นจะเสียเงิน เสียแรงและเสียเวลาเปล่าเพราะผลออกมาแล้วใช้ประโยชน์ไม่ได้

4.7.2 วิธีการปรับปรุงแก้ไขและหาประสิทธิภาพ

กรองกาญจน์ อรุณรัตน์ (2536 : 246) กล่าวถึง การปรับปรุงแก้ไขชุดการศึกษาว่า เมื่อสร้างชุดการศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้เขียนจะต้องแก้ไขปรับปรุงชุดการศึกษา ซ้ำแล้วซ้ำอีก ซึ่งในการปรับปรุงแก้ไขมีวิธีทำได้อยู่ 2 วิธี คือ

1) การประเมินผลของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Evaluation) โดยจะต้องนำชุดการศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ด้านภาษา ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทางด้านชุดการศึกษา ตรวจสอบ จากนั้นก็นำข้อเสนอแนะหรือข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงแก้ไขชุดการศึกษา

2) การทดลองใช้กับผู้เรียน (Learner Try-out) ผู้เขียนชุดการศึกษาจะต้องนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนแล้วนำปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้เรียนทดลองใช้ชุดศึกษานั้นไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เมื่อสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองเสร็จแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปหาประสิทธิภาพ (Developmental Testing) หมายถึงการนำชุดการศึกษาไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อปรับปรุงแล้วนำไปใช้ (Trial run) นำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วจึงผลิตมาเป็นจำนวนมาก โดย พิชิต ฤทธิ์จำรูญ (2547 : 83) ได้ให้รายละเอียดการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม ดังนี้

- 1) หาคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัด การทดสอบย่อยระหว่างศึกษาจากชุดการศึกษาของผู้ศึกษาทั้งกลุ่ม
- 2) หาคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังเรียน
- 3) คำนวณหาประสิทธิภาพของชุดการศึกษาด้วยตนเองโดยใช้สูตร E_1/E_2

$$E_1 = \left(\frac{\sum X/N}{A} \right) \times 100$$

$$E_2 = \left(\frac{\sum F/N}{B} \right) \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดการทดสอบย่อย

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ซึ่งเป็นค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ผู้ศึกษาทั้งกลุ่มทำแบบทดสอบหลังการศึกษา

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของผู้ศึกษาจากการทำแบบฝึกหัดหรือทดสอบย่อยระหว่างศึกษาจากชุดการศึกษา

$\sum F$ แทน คะแนนรวมของผู้ศึกษาจากการทำแบบทดสอบหลังการศึกษา

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยระหว่างการศึกษา

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังการศึกษา

N แทน จำนวนผู้ศึกษา

4.7.3 เกณฑ์ประสิทธิภาพ

ในการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สร้างชุดการศึกษาต้องกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการศึกษาที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจว่า ชุดการศึกษาที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและสามารถทำให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ดังต่อไปนี้

อธิพร ศรียมก (2535 : 58) ได้กล่าวถึงเกณฑ์วัดประสิทธิภาพของชุดการศึกษาว่า ประสิทธิภาพของชุดการศึกษาหรือชุดการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พอใจโดยกำหนดให้เกินเปอร์เซ็นต์ของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ตัวเปอร์เซ็นต์ของประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) โดยที่ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) คือการประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transition Behavior) ของผู้เรียนได้แก่ การประกอบกิจกรรมแบบฝึกหัดที่กำหนดไว้ กระทำได้โดยเอาคะแนนทั้งหมดหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนเป็นร้อยละ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) คือ การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้ายโดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียน กระทำได้โดยการเอาคะแนนทั้งหมดหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบส่วนเป็นร้อยละ การที่จะกำหนดเกณฑ์ E_1 / E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สร้างเป็นผู้พิจารณาความพอใจโดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75

สำหรับเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการศึกษาที่ผลิตได้นั้น ชม ภูมิภาค (2524 : 116) อ้างถึงใน วรพจน์ แสงสวัสดิ์, 2547: 34–35) กล่าวว่า กำหนดได้ 3 ระดับ คือ

- 1) สูงกว่าเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 2.5 ขึ้นไป
- 2) เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการศึกษาเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกินร้อยละ 2.5
- 3) ต่ำกว่าเกณฑ์เมื่อประสิทธิภาพของชุดการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2.5 ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

สรุปได้ว่าเมื่อผลิตชุดการศึกษาด้วยตนเองแล้วจะต้องนำไปหาประสิทธิภาพโดยอาศัยการทดลอง คือ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและทดลองใช้กับผู้เรียนเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการศึกษาถ้าเป็นความรู้ความจำนิยมตั้งไว้ 80/80 หรือ 90/90 แต่ถ้าเป็นเนื้อหาทางด้านทักษะหรือเจตคติ นิยมตั้งไว้ไม่ต่ำกว่า เช่น 75/75 มีระดับความผิดพลาดไว้ร้อยละ 2.5 โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับเกณฑ์ และต่ำกว่าเกณฑ์ ชุดการศึกษาด้วยตนเองมีประโยชน์ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดอิสระในการเรียน และได้กระทำกิจกรรมด้วยตนเองสามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวกไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ

ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าในการพัฒนาครูให้สามารถจัดประสบการณ์แบบโครงการซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ควรเลือกใช้วิธีการให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาและนำแนวคิดของการสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองไปทำการพัฒนานวัตกรรม “แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย” ขึ้น ซึ่งสามารถใช้ได้กับการพัฒนาครูปฐมวัยที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการสอนมีเวลาในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ครูมีอิสระที่จะศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสะดวกของแต่ละคน

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เปลว บุรีสาร (2543 : 49-50) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ไขปัญหาของเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการพบว่ากิจกรรมและลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้ง 4 ระยะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการนั้น ส่งเสริมให้เด็กได้เผชิญกับปัญหาและเรียนรู้วิธีที่จะแก้ปัญหาต่างๆที่พบจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของตัวเองและรูปแบบการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยที่มีระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงและต่ำหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น

สร้อยธธ ฉันทวรภาพ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย พบว่า ในด้านยุทธศาสตร์การนิเทศต้องใช่วิธีการส่งเสริมครูให้มีขวัญ กำลังใจในการทำงาน มีความเข้าใจเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบทั่วถึง หรือบูรณาการในลักษณะการลงทุกพื้นที่ ทุกโรงเรียน ลงในระดับถึงตัวครูผู้สอนในรูปแบบการนิเทศแบบพาทำ โดยร่วมคิดเป็นแบบกัลยาณมิตร มีลักษณะที่ผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำแนะนำชี้แนะ ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการทำงาน

น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ (2546 : 101-104) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานของครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า หลังการนิเทศแบบคลินิกครูมีสมรรถภาพในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเพิ่มขึ้นและมีความคิดเห็นว่าการนิเทศแบบคลินิกสามารถช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานได้ด้วยตนเอง สามารถขยายผลหรือเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศแบบคลินิกให้เพื่อนครูได้ และมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

รังรอง สมมิตร (2547 : 55-67) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาทักษะการสังเกตและจดบันทึกของครูปฐมวัยโดยใช้การนิเทศแบบไต่ตรองสารนิทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศแบบไต่ตรองสารนิทัศน์มีความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงคะแนนการพัฒนาทักษะการสังเกตและจดบันทึกโดยเฉลี่ยรวมก่อนและขณะใช้กิจกรรมการนิเทศแบบไต่ตรองสารนิทัศน์ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น 2) ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศแบบไต่ตรองสารนิทัศน์มีความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนการพัฒนาทักษะการสังเกตและจดบันทึกแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การเลือกยุทธวิธีเพื่อสนับสนุนการสังเกตและจดบันทึก ด้านที่ 2 การตั้งจุดมุ่งหมายในการสังเกต ด้านที่ 3 การจดบันทึกแบบปรนัย และด้านที่ 4 การใช้ข้อมูลจากการสังเกตและจดบันทึกก่อนได้รับและขณะได้รับการนิเทศแบบไต่ตรองสารนิทัศน์ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น

ชุติกายุจน์ เบลูจพรวัฒนา (2547 : 76-79) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูอนุบาล จำนวน 18 คน ใช้เครื่องมือการวิจัยคือ แนวทางการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรใช้เป็นคู่มือในการประเมินผลและแบบประเมินคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนใช้บันทึก

คุณภาพการจัดการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการจัดการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยทุกระดับชั้นหลังจากได้รับการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสัปดาห์สูงขึ้นตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกประเมินแต่ละระดับชั้นในด้านแผนการจัดการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุขและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่าโดยภาพรวมมีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการจัดการเรียนการสอน ก่อนได้รับ ขณะได้รับและสิ้นสุดกระบวนการนิเทศของแต่ละสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วินัย บุญชูสง (2547 : 52-58) ได้พัฒนาชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ใช้เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดการสอน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนพลอยจตุรจินดา จำนวน 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ทั้ง 13 ชุด (2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการใช้ชุดการสอนสูงกว่าก่อนใช้ชุดการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) นักเรียนส่วนใหญ่พึงพอใจกับการใช้ชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

สุทธิธนา ชันอาสา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดทองเพลิง กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองจัดให้เด็กได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสัปดาห์ละ 5 วัน รวม 42 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และแบบสังเกตพฤติกรรมความสามารถทางพหุปัญญา การวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์มาจากการดำเนินการวิจัยแบบ One Group Time-Series กับแบบ One Group Pretest-Posttest design เข้าด้วยกัน ผลการศึกษาพบว่าหลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ ด้านมิติ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านคามเข้าใจระหว่างบุคคล ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกช่วงของการเปรียบเทียบ

ระเบียบ เชี่ยวชาญ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถนะการด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการ ระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ในด้านการจัดการความรู้ พัฒนาหลักสูตร การนิเทศ และการส่งเสริมการวิจัย จำแนกตัวแปรประสบการณ์สอนและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนปฐมวัยจำนวน 80 คนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตภาษีเจริญ ปีการศึกษา 2549 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยด้านการจัดการความรู้ พัฒนาหลักสูตร การนิเทศ และการส่งเสริมการวิจัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7667, .7839, .7966 และ

.8365 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การหาความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Average) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าทีเทสท์ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการความรู้ พัฒนาหลักสูตร การนิเทศ และการส่งเสริมการวิจัย ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก

2. สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดกลาง

3. สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมตามความคิดเห็นของครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดกลาง

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสรุปผลว่ารูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในรูปแบบได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจในระดับมาก

สุทธิ สุวรรณपाल (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการนิเทศแบบคลินิกที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินผลการเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดไผ่ล้อม (อินทกอุทัย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 กลุ่มเป้าหมายเป็นครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ แผนการนิเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกตก่อนการนิเทศแบบคลินิก แบบสังเกตการสอน แบบสัมภาษณ์ครู นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าหลังจากครูได้รับการนิเทศแบบคลินิกแล้วพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ 1.ครูมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ 2. ครูจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 3.ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4. ครูมีการเสริมแรงและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ 5.ครูมีการประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียนบันทึกผลและนำผลการประเมินไปปรับปรุงการสอน และผลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้นิเทศ มีความคิดเห็นตรงกันว่า ครูได้พัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ครูผู้รับการนิเทศได้พัฒนาตนเองส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และครูมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศการศึกษา

สุนันทา ศิริวัฒนานนท์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติระดับปฐมวัย เพื่อประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูปฐมวัย เพื่อสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศแบบคลินิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 16 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยได้แก่ คู่มือนิเทศการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ระดับปฐมวัย และเอกสารแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติระดับปฐมวัย 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการสอนภาษาแบบธรรมชาติ แบบประเมินการจัดประสบการณ์ การสอนภาษาแบบธรรมชาติและแบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบเครื่องหมาย (Wilcoxon sign ranks test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ครูปฐมวัยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติอยู่ในระดับดีมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 3) ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการนิเทศแบบคลินิกในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30

หริญญา รุ่งแจ้ง (2553 : บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่องการนิเทศเพื่อพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงของครูระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองและเทคนิคการเสริมพลังการทำงานมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินตามสภาพจริงของครูระดับประถมศึกษา ศึกษาความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริงของครูระดับประถมศึกษา และศึกษาความพึงพอใจของครูระดับประถมศึกษาที่มีต่อการนิเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ได้จากการเลือกแบบเจาะจงตามความสมัครใจเข้าร่วมพัฒนา จำนวนทั้งหมด 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ ชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง และคู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองและเทคนิคการเสริมพลังการทำงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง แบบประเมินความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริง และแบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการทดสอบเครื่องหมาย (Wilcoxon sign ranks test) ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประเมินผลตามสภาพจริงหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความก้าวหน้าร้อยละ 27.50 มีความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริงหลังการพัฒนาอยู่ในระดับดี สูงกว่าก่อนการพัฒนาซึ่งอยู่ในระดับพอใช้ โดยครูมีความสามารถอยู่ระดับดีขึ้นไปร้อยละ 75.86 และมีความพึงพอใจต่อการนิเทศอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23

งานวิจัยต่างประเทศ

เรบบิทตี (จิรภรณ์ วสุวัต, 2540 : 72 ; อ้างอิงจาก Rabitti. 1992) ได้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการของโรงเรียนอนุบาลที่ La Villtta ประเทศอิตาลี พบว่าบทบาทครูมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในโครงการ กล่าวคือครูต้องแสดงให้เด็กเห็นว่าครูยอมรับในความคิดเห็นของเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดที่มีต่อโครงการ ให้เด็กใช้ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการพึ่งพาตนเองให้กับเด็กจากผลการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นได้ว่าบทบาทครูมีอิทธิพลต่อการดำเนินการจัดประสบการณ์แบบโครงการอย่างมาก

เคล้าส์ (Clouse, 1994) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปของครูกับรูปแบบในการนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าในการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับศึกษานิเทศก์แม้ว่าครูจะไม่มีตำแหน่งทางการนิเทศแต่ก็สามารถให้คำแนะนำเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ศึกษานิเทศก์นำไปใช้ปรับปรุงงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในอนาคตได้

สรุปผลจากการศึกษาหลักการ แนวคิด และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้เด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์แบบโครงการ การนิเทศการศึกษา การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตัวเองดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากการจัดประสบการณ์ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียน ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูมีบทบาทในการวางแผนกำหนดกรอบกว้างๆ เพื่อให้เด็กได้เป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตัวเองด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เด็กสนใจจากโครงการ และเพื่อให้การจัดประสบการณ์ของครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้บริหาร และครู เนื่องจากการนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ซึ่งผู้นิเทศจะต้องมีทั้งความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่นิเทศ มีเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ วิธีการและเทคนิคการนิเทศ ส่วนรูปแบบและเทคนิคในการนิเทศมีโครงสร้าง องค์ประกอบ กระบวนการและกิจกรรมที่ชัดเจน สามารถพัฒนาผู้รับการนิเทศได้จริงและการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศต้องมีเอกสารคู่มือ หรือ แนวดำเนินการนิเทศประกอบด้วย ส่วนการพัฒนาครูปฐมวัยนั้น ผู้นิเทศและครูปฐมวัยต้องมีส่วนร่วมในการนิเทศ มีความเป็นกัลยาณมิตร ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเอาใจใส่งานวิชาการ ผู้นิเทศใช้กลวิธีในการสังเกตการณ์จัดประสบการณ์ ให้ข้อมูลย้อนกลับและกระตุ้นให้ครูใช้ผลจากการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์สะท้อนการเรียนรู้ของเด็กเพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์ ซึ่งเห็นผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ในการนิเทศและพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รายงานผลการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยก่อนและหลังการนิเทศ เพื่อศึกษาความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และเพื่อศึกษาผลการพัฒนานักเรียนปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. ขั้นตอนการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

1.กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ ครูปฐมวัยโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2 ที่มีความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยกระจายให้ครอบคลุมทั้ง 5 อำเภอ อำเภอละ 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 10 โรงเรียน ประกอบด้วย

1) **ครูปฐมวัย** ได้แก่ ครูปฐมวัยที่มีความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 18 คน ประกอบด้วยครูปฐมวัยจาก 5 อำเภอ ในเขตพื้นที่การศึกษา อำเภอละ 2 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน ดังนี้

- 1.1) อำเภอจุน ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนบ้านร่องแมต จำนวน 2 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนบ้านยางขาม จำนวน 2 คน
- 1.2) อำเภอปอง ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนราชานุเคราะห์ จำนวน 2 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนชุมชนบ้านบอน จำนวน 2 คน
- 1.3) อำเภอเชียงคำ ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนบ้านพระนั่งดิน จำนวน 1 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนบ้านน้ำมิน จำนวน 2 คน
- 1.4) อำเภอเชียงม่วน ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนบ้านท่าฟ้าใต้ จำนวน 1 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเชียงม่วน จำนวน 2 คน
- 1.5) อำเภอภูซาง ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนชุมชนบ้านหนองเลา จำนวน 2 คน และครูปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลภูซาง จำนวน 2 คน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเรื่องรายงานผลการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 นำเสนอผลการศึกษา 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยก่อนและหลังการพัฒนา

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยก่อนและหลังการพัฒนา

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

ตอนที่ 4 ผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยก่อนและหลังการนิเทศ

ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยก่อนและหลังการนิเทศโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจจำนวน 30 ข้อ เสนอผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยก่อนและหลังการศึกษา

การพัฒนา	n	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนการพัฒนา	18	11.78	2.58	44.432**
หลังการพัฒนา	18	22.83	2.26	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูปฐมวัย มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังการนิเทศสูงกว่าก่อนการนิเทศ ค่า t ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า t วิฤติ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ความสามารถในการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย ก่อนและหลังการพัฒนา

ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย และระหว่างการนิเทศ โดยปฏิบัติตามเทคนิควิธีการนิเทศ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมการก่อนการสังเกตการจัดประสบการณ์ สังเกตการจัดประสบการณ์ และการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้ศึกษาสังเกตการจัดประสบการณ์ครูคนละ 3 ครั้ง ใน 1 ภาคเรียน เป็นระยะเวลา 3 ภาคเรียน และบันทึกผลลงในแบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์แบบโครงการ นำเสนอผลการประเมินก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความสามารถการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยก่อนและหลังการพัฒนา

รายการ	n	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา	
		$\bar{X}$	ระดับคุณภาพ	$\bar{X}$	ระดับคุณภาพ
1) การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ระยะเริ่มต้นโครงการ	18	1.78	พอใช้	3.56	ดีมาก
2) การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ	18	2.43	พอใช้	3.50	ดี
3) การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ระยะสรุปโครงการ	18	1.93	พอใช้	3.60	ดีมาก
รวม	18	2.04	พอใช้	3.53	ดีมาก

ข้อมูลดังตารางที่ 6 ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยด้วยแบบสังเกตการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ในระยะก่อนและหลังการนิเทศพบว่าครูมีการพัฒนาความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา โดยมีรายการการจัดประสบการณ์ระยะสรุปโครงการหลังการพัฒนาอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.60 การจัดประสบการณ์ระยะเริ่มต้นโครงการหลังการพัฒนาอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเท่ากับ 3.56 และ การจัดประสบการณ์ระยะพัฒนาโครงการหลังการพัฒนาอยู่ในระดับคุณภาพดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตการณ์จัดประสบการณ์แบบโครงการ ระดับปฐมวัยจากครูกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 18 คน โดยบันทึกข้อมูลการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ แบบโครงการของครูปฐมวัยรายบุคคลลงในแบบประเมินการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย และสรุปผลการปฏิบัติเป็นระดับคุณภาพ เสนอผลจากการประเมินดังตารางที่ 7 และอธิบาย ตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตารางที่ 7 ความสามารถการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

ชื่อ	ระยะเริ่มต้น			ระยะพัฒนา			ระยะสรุป		
	ภาคเรียนที่			ภาคเรียนที่			ภาคเรียนที่		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
1. ครูกมลวรรณ	1.8	2.6	3.6	2.2	3.0	3.6	2.2	3.2	3.6
2. ครูพานีย์	1.8	2.0	3.2	2.2	2.8	3.4	1.6	2.4	3.4
3. ครูรุ่งนภา	1.6	2.2	3.6	2.6	3.2	3.6	2.2	2.8	3.6
4. ครูอรุณนี	1.2	1.8	2.8	2.2	2.4	3.0	1.8	2.0	3.0
5. ครูนาวัน	1.8	3.4	4.0	3.0	3.6	4.0	2.2	3.8	4.0
6. ครูศลิษา	1.6	2.4	3.4	2.0	3.2	3.6	1.6	2.6	3.8
7. ครูอำพล	1.2	2.2	3.2	2.0	2.8	3.2	1.6	3.0	3.2
8. ครูสิริมาลี	1.2	1.8	3.0	2.0	2.4	2.8	1.4	2.0	3.0
9. ครูรัตติกาล	1.4	2.6	3.6	2.2	3.2	3.6	1.2	2.8	3.6
10. ครูกาญจนา	2.0	2.8	4.0	2.8	3.6	3.8	2.4	3.8	3.8
11. ครูอัมพิกา	1.8	2.8	3.6	2.4	3.4	3.6	2.0	3.4	3.6
12. ครูสุรีย์	1.6	2.8	3.8	2.6	3.6	3.6	2.0	3.4	3.6
13. ครูกานแก้ว	1.4	2.2	3.6	2.2	3.2	3.6	2.0	3.0	3.6
14. ครูวีไลรัตน์	2.0	3.6	4.0	3.0	3.6	3.8	2.4	4.0	4.0
15. ครูเพลีนพิศ	1.8	3.0	3.6	2.4	3.2	3.6	2.2	2.8	3.6
16. ครูวีไล	1.8	2.8	3.8	3.0	3.2	3.6	1.8	3.4	3.6
17. ครูมะลิ	1.2	2.4	3.4	2.2	3.0	3.4	2.0	2.2	3.4
18. ครูไพรินทร์	1.8	3.2	3.8	2.8	3.6	3.8	2.2	3.4	4.0
เฉลี่ย	1.78	2.6	3.56	2.43	3.2	3.5	1.93	3.0	3.6

ผลจากการประเมินการจัดประสบการณ์แบบโครงการดังตารางที่ 7 ได้อธิบายผลการประเมินประกอบความเรียง ดังนี้

1. ครูกมลวรรณ จอมศรี ครูโรงเรียนบ้านร่องแมด

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครูกำหนดสิ่งต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วยประสบการณ์ นอกจากนี้มีการจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการงานวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 12 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูกมลวรรณ จอมศรี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูกมลวรรณ จอมศรี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ครูกมลวรรณ จอมศรี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์พบว่าสิ่งที่ทำให้ ครูกมลวรรณ จอมศรี สามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะดีขึ้นเป็นลำดับ ได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 โครงการ ประกอบด้วย โครงการหุ่นไล่กา โครงการรถ โครงการข้าว โครงการพืชผักสด และโครงการไอศกรีม มีคะแนนความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังการนิเทศเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการนิเทศ เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับ และครูได้ไตร่ตรองและแลกเปลี่ยนการจัดประสบการณ์ หลังจากผู้รายงานได้ทำการนิเทศ สังเกตการจัดประสบการณ์ ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป และปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาเอกสารแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยซึ่งสามารถทำการศึกษาได้ตลอดเวลา

2. ครูพานีย์ ไชยลังกา ครูโรงเรียนบ้านร่องแมด

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครูกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วยการเรียนรู้จัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษาวัตรกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 10 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 21 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ภายหลังจากเมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูพานีย์ ไชยลังกา มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูพานีย์ ไชยลังกา มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูพานีย์ ไชยลังกา มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูพานีย์ ไชยลังกา สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกิดจากปัจจัยด้านการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของตนเองของครู ประกอบกับหลังจากผู้รายงานได้นิเทศและสังเกตการจัดประสบการณ์แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อร่วมกันวางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดจากการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ไปออกแบบการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษา ปัจจัยด้านการพัฒนาครู เช่น การได้รับการพัฒนาจากการนิเทศและการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนร่วมงานในระดับปฐมวัยที่ให้ร่วมปรึกษาหารือ ให้ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการสวนผัก โครงการมะละกอ และโครงการมดตัวน้อย

3. ครูรุ่งนภา เชื้อนเป็ก ครูโรงเรียนบ้านยางขาม

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครูเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการกิจกรรม 6 กิจกรรมหลักผ่านหน่วยประสบการณ์ มีการจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 13 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ทั้ง 3 ภาคการศึกษา ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูรุ่งนภา เชื้อนเป็ก มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูรุ่งนภาเชื้อนเป็ก มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูรุ่งนภา เชื้อนเป็ก มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูรุ่งนภา เชื้อนเป็ก สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะได้ดี เกิดจากปัจจัยด้านการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของตนเอง และการได้รับข้อมูลย้อนกลับหลังจากผู้รายงานได้สังเกตการจัดประสบการณ์แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับรวมทั้งร่วมวางแผนการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษามีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาโดยศึกษาจากแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยซึ่งสามารถทำการศึกษาได้ตลอดเวลา ประกอบกับได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วยโครงการใบไม้ตามหาต้น โครงการอากาศหนาว และโครงการตัวฉัน

4. ครูอรุณณี หาญพงศ์เจริญ ครูโรงเรียนบ้านยางขาม

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครูกำหนดสิ่งต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วย มีการจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงงานวิทยาศาสตร์ ไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 10 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 19 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูอรุณณี หาญพงศ์เจริญ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับปรับปรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูอรุณณี หาญพงศ์เจริญ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูอรุณณี หาญพงศ์เจริญ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูอรุณณี หาญพงศ์เจริญ สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยของการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของตนเอง ประกอบกับหลังจากผู้รายงานได้ทำการสังเกตการจัดประสบการณ์แล้วผู้รายงานได้ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อร่วมกันวางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับไปออกแบบการจัดประสบการณ์ตามโครงการ และศึกษาเรียนรู้จากเอกสารแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการต่อเนื่อง โดยเฉพาะการศึกษาทบทวนในประเด็นที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ดี เช่น เรื่องบทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ และการเขียนรายงานโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยการปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการเรื่องกล้วย กล้วย โครงการขยะ และโครงการนมเพื่อสุขภาพ

5. ครูนาวิน จินะ ครูโรงเรียนบ้านพระนังดิน

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครูเป็นผู้กำหนดสิ่งต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วยประสบการณ์ ดำเนินการจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 14 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 28 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูนาวิน จินะ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูนาวิน จินะ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูนาวิน จินะ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การสืบค้น การออกภาคสนาม การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับดี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูนาวิน จินะ สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะได้ดี เกิดจากปัจจัยด้านการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของตนเอง ร่วมกับการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงาน นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อเตรียมการจัดประสบการณ์ตามหัวเรื่องที่เด็กสนใจ การออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับโครงการ การจัดหาสื่อที่มีความเหมาะสม การสร้างข้อตกลงในการเรียนรู้ร่วมกัน และการมีโอกาสดูเพิ่มเติมในประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาโดยศึกษาด้วยตนเองจากนวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยซึ่งช่วยให้ครูทำการศึกษาได้ตลอดเวลา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการโยแมงมุม โครงการเสียงฝน และโครงการมดตัวน้อยตัวนิด

6. ครูศลิษา ชั้นหอม ครูโรงเรียนบ้านน้ำมิน

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครูกำหนดสิ่งต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วย จัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 11 คะแนน หลังจากการศึกษาได้คะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 22 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูศลิษา ชั้นหอม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะพัฒนาโครงการภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูศลิษา ชั้นหอมมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูศลิษา ชั้นหอม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูศลิษา ชั้นหอม สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะได้ดีขึ้นเป็นลำดับ เกิดจากปัจจัยด้านการได้รับข้อมูลย้อนกลับหลังจากผู้รายงานได้สังเกตการจัดประสบการณ์แล้วครูทำการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของตนเอง และร่วมกันวางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษา และการมีโอกาสดูศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ต้องการได้รับการพัฒนาโดยศึกษาจากนวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยซึ่งครูสามารถทำการศึกษาได้ตลอดเวลา ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการดอกไม้ โครงการผลไม้บ้านเรา และโครงการหนูน้อยพอเพียง

7. ครูอำพล กิ่งพุ่ม ครูโรงเรียนบ้านน้ำมิน

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วย มีการจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 12 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูอำพล กิ่งพุ่ม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูอำพล กิ่งพุ่ม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูอำพล กิ่งพุ่ม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูอำพล กิ่งพุ่ม สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยของการที่ครูได้ไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของตนเอง ประกอบกับหลังจากผู้รายงานได้ทำการสังเกตการจัดประสบการณ์แล้วได้ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อร่วมกันวางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษา ปัจจัยด้านความสนใจและด้านทักษะที่เกิดขึ้นจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลาย ๆ โครงการ ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 โครงการ ประกอบด้วย โครงการชั่งตวงวัด โครงการเหลื่อมและมุม โครงการมะม่วงมาแล้วจ้า โครงการสนาม และโครงการหนูรักสิ่งแวดล้อม

8. ครูสิริมาลี ไชยมงคล ครูโรงเรียนราชานุกเคราะห์

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่บูรณาการกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีการจัดประสบการณ์ ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 10 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูสิริมาลี ไชยมงคล มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับปรับปรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะพัฒนาโครงการภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูสิริมาลี ไชยมงคล มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูสิริมาลี ไชยมงคล มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูสิริมาลี ไชยมงคล สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาที่ดีขึ้นเกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์ ครูได้นำแนวคิดไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษา ปัจจัยด้านการพัฒนาครูจากการอบรมพัฒนาปัจจัยด้านความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนร่วมงานในระดับปฐมวัยที่ร่วมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการมีโอกาสดึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาโดยศึกษาจากนวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยซึ่งครูสามารถทำการศึกษาได้ตลอดเวลาส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการรักษาสะอาด โครงการสายรุ้ง และโครงการข้าว

9. ครูรัตติกาล ไชยวุฒิ ครูโรงเรียนราชานุเคราะห์

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วยที่ครูกำหนดไว้ล่วงหน้า มีการจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 12 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 23 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูรัตติกาล ไชยวุฒิ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับปรับปรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูรัตติกาล ไชยวุฒิ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับปรับปรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะสรุปโครงการภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูรัตติกาล ไชยวุฒิ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูรัตติกาล ไชยวุฒิ สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์และการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของครู แล้วนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษา ปัจจัยด้านการพัฒนาครูจากการอบรมพัฒนา การศึกษาต่อในระดับปริญญาโทด้านบริหารการศึกษา ปัจจัยด้านความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนร่วมงานในระดับปฐมวัยที่ร่วมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัย จำนวน 4 โครงการ ประกอบด้วย โครงการซาเจียวกู่หลาน โครงการลำธาร โครงการสวนผัก และโครงการฟองฟูฟอง

10. ครูกาญจนา ตามคม ครูโรงเรียนชุมชนบ้านบอน

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ด้วยกำหนดหน่วย และจัดประสบการณ์แบบหน่วยตามกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ในลักษณะของโครงการ วิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 13 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 25 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูกาญจนา ตามคม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูกาญจนา ตามคม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูกาญจนา ตามคม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูกาญจนา ตามคม สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์และครูทำการการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ แล้วนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไปโดยเฉพาะด้านการออกภาคสนาม ครูได้วางแผนการจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้จากโครงการของเด็ก และด้านการอภิปราย ครูกาญจนาได้ให้กำลังใจเด็ก ไม่รีบสรุปได้ให้เวลาเด็กได้คิดและสะท้อนการคิดผ่านการอภิปรายได้ดีขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนี้ครูได้นำแนวคิดที่ได้จากข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานนำไปใช้ออกแบบ วางแผนและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ ประกอบกับปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูปฐมวัยส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 โครงการ ประกอบด้วย โครงการมหัศจรรย์พันธ์มะอึก โครงการมะละกอ โครงการไอ โครงการอาหารดีมีประโยชน์ และโครงการกว่าจะเป็นผีเสื้อ

11. ครูอัมพิกา คนดี ครูโรงเรียนชุมชนบ้านบอน

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูกำหนดสิ่งที่ต้องการให้ได้ 6 ปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วย และจัดประสบการณ์แบบโครงการงานวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 20 คะแนน หลังจากการศึกษาได้คะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 31 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูอัมพิกา คนดี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูอัมพิกา คนดี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูอัมพิกา คนดี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ ครูอัมพิกา คนดี สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์และครูทำการการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ แล้วนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไปโดยเฉพาะด้านการอภิปราย ครูได้ให้กำลังใจเด็ก ให้เวลาเด็กได้คิดและสะท้อนการคิดผ่านการอภิปรายได้ดีขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนี้ครูได้นำแนวคิดจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับไปออกแบบวางแผนและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ และปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการสารพัดเห็ด โครงการสีเส้นสวยงาม และโครงการ ข. ไข่

12. ครูสุรีย์ ศรีมณี ครูโรงเรียนชุมชนบ้านหนองเลา

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูเป็นผู้กำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัย มีการจัดประสบการณ์ในลักษณะของการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ ไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 11 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 22 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูสุรีย์ ศรีมณี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูสุรีย์ ศรีมณี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูสุรีย์ ศรีมณี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูสุรีย์ ศรีมณี สามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์และการไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของครูแล้วนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษา และปัจจัยด้านความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนร่วมงานในระดับปฐมวัยที่ร่วมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการยางพารา โครงการขนมแสนหวาน และโครงการพาเหรดมด

13. ครูกาบแก้ว ต๊ะพันธ์ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านหนองเสา

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วยประสบการณ์และกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 12 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 22 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูกาบแก้ว ต๊ะพันธ์ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูกาบแก้ว ต๊ะพันธ์ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูกาบแก้ว ต๊ะพันธ์ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูกาบแก้ว ต๊ะพันธ์ สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์และการไต่รตรองการจัดประสบการณ์ของครู แล้วนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ การจดบันทึกพฤติกรรมของเด็ก จัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับโครงการ และปัจจัยด้านความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนร่วมงานในระดับปฐมวัยที่ร่วมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็กปฐมวัยจำนวน 3 โครงการ ประกอบด้วยโครงการสวนสนุก โครงการสุขใจ และโครงการวัด

14. ครูวิไลรัตน์ มิตรสุวรรณ ครูโรงเรียนอนุบาลกุฉินารายณ์

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ครูเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ผ่านหน่วยประสบการณ์ และจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการ วิทยาศาสตร์ เคยได้รับการอบรมพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการและนำความรู้มาจัดประสบการณ์แบบโครงการ แต่ยังไม่มีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์ ครูมีความสามารถในการใช้คำคล้องจอง นิทาน และเพลงในการบูรณาการผ่านกิจกรรมตามหน่วยประสบการณ์

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 13 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 29 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูวิไลรัตน์ มิตรสุวรรณ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูวิไลรัตน์ มิตรสุวรรณ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูวิไลรัตน์ มิตรสุวรรณ มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับดี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูวิไลรัตน์ มิตรสุวรรณ สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์ แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์ ครูนำข้อมูลไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการโดยนำสิ่งที่ครูสนใจและมีความถนัดในเรื่องคำจ้อย จึงนำรูปแบบของคำจ้อย มาแต่งเป็นบทขับร้องในการจัดประสบการณ์ซึ่งเด็กให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้น หลังจากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการเกิดจากการใฝ่เรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การเชื่อมโยงและพัฒนาทักษะวิชาการต่าง ๆ บูรณาการในการจัดกิจกรรม ล้วนแต่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็ก 5 โครงการ ประกอบด้วย โครงการหุ่นน้อยจริยธรรมดี โครงการรู้แสบงามเวลาฝนโปรย โครงการน้ำอ้อยหวาน โครงการน้ำตก และโครงการกระจกมหัศจรรย์

15. ครูเพลินพิศ ปัญญาดี ครูโรงเรียนอนุบาลกุฉินท

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วย และจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงงาน ยังไม่มั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สิ่งที่ครูควรได้รับการพัฒนาได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ การปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระยะเริ่มต้น ระยะพัฒนา และระยะสรุปโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 11 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 22 คะแนน จากคะแนน 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูเพลินพิศ ปัญญาดี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูเพลินพิศ ปัญญาดี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูเพลินพิศ ปัญญาดี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับดี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูเพลินพิศ ปัญญาดีสามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์ แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับ จากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์ แล้วนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้น หลังจากการศึกษาแนวการจัด ประสบการณ์แบบโครงการ ปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรมการจัดนิทรรศการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็ก 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการน้ำอัญชัน โครงการดอกไม้ในขวด และโครงการวันธรรมชาติ

16. ครูวิไล วชิรตรากุล ครูโรงเรียนบ้านท่าฟ้าใต้

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วย และจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงการวิทยาศาสตร์ ยังไม่มั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของตนเอง สิ่งที่ครูควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 12 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 23 คะแนน จากคะแนน 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูวิไล วชิรตรากุล มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูวิไล วชิรตรากุล มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูวิไล วชิรตรากุล มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับดี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ ครูวิไล วชิรตรากุล สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์ แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากปัจจัยการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์และการไต่ร่องการจัดประสบการณ์ของครูแล้วนำไปใช้วางแผนการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ครั้งต่อไป ครูได้นำแนวคิดไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรมการจัดนิทรรศการการจัดประสบการณ์แบบโครงการและปัจจัยด้านความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนร่วมงานในระดับปฐมวัยที่ร่วมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็ก 3 โครงการ ประกอบด้วยโครงการสวนสมุนไพรรอบโรงเรียน โครงการใบไม้ที่หายไป และโครงการข้าวหอมสี่ธรรมชาติ

17. ครูมะลิ โคตรอาษา ครูโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูกำหนดสิ่งที่ต้องการ ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการจัดประสบการณ์แบบหน่วยประสบการณ์ โดยจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงงานวิทยาศาสตร์ ยังไม่มั่นใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สิ่งที่ครูควรได้รับการพัฒนาได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และการปฏิบัติโดยคำนึงถึงโครงสร้างสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 12 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 23 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูมะลิ โคตรอาษา มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับปรับปรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูมะลิ โคตรอาษา มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับพอใช้ และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูมะลิ โคตรอาษา มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูมะลิ โคตรอาษา สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์ แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์และการไต่ร่องการจัดประสบการณ์ของครู ครูได้นำแนวคิดออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกิจกรรมการจัดนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดประสบการณ์แบบโครงการและปัจจัยด้านความสัมพันธ์อันดีของเพื่อนร่วมงานในระดับปฐมวัยที่ร่วมปรึกษาหารือให้ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันส่งผลต่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็ก 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการสี่ธรรมชาติ โครงการกล้วย และโครงการไขมาแล้วจ้า

18. ครูไพรินทร์ หงษ์สี ครูโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

ก่อนได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ด้วยการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านหน่วยประสบการณ์ มีความสนใจและปรับใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้เด็กปฐมวัย และจัดประสบการณ์ในลักษณะของโครงงานวิทยาศาสตร์ ยังไม่มีความมั่นใจ ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สิ่งที่ครูควรได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

หลังจากที่ครูได้ศึกษานวัตกรรมแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยก่อนศึกษาได้คะแนน 13 คะแนน หลังจากการศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 24 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน เมื่อได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยทั้ง 3 ภาคเรียน ครูมีการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ดังนี้

ระยะเริ่มต้นโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูไพรินทร์ หงษ์สี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะพัฒนาโครงการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ครูไพรินทร์ หงษ์สี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดี และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

ระยะสรุปโครงการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ครูไพรินทร์ หงษ์สี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามโครงสร้างของการปฏิบัติโครงการด้านการอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงอยู่ในระดับพอใช้ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 มีผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์อยู่ในระดับดีมาก

จากการวิเคราะห์สิ่งที่ทำให้ครูไพรินทร์ หงษ์สี สามารถเรียนรู้และพัฒนาการจัดประสบการณ์ แบบโครงการในแต่ละระยะมีลำดับการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น เกิดจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้รายงานหลังจากการสังเกตการจัดประสบการณ์ ครูได้นำแนวคิดไปออกแบบและปรับการจัดประสบการณ์ตามโครงการ นอกจากนี้ปัจจัยความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นหลังจากการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการปัจจัยด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย และบูรณาการแนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยได้จัดทำโครงการร่วมกับเด็ก 3 โครงการ ประกอบด้วย โครงการขนมไข่กุนเชียง โครงการเส้นสายลายสวย และโครงการทำน้ำให้ใสสะอาด

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. บรรยากาศการนิเทศ เป็นกันเอง เป็นมิตร อบอุ่น สบายใจ	4.67	.59	มากที่สุด	1
2. การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถกำหนดเป้าหมายและระยะเวลา การเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทำให้สะดวกต่อการพัฒนางาน	4.28	.46	มาก	7
3. กิจกรรมการนิเทศสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูปฐมวัย (ผู้รับการนิเทศ) ผู้บริหาร และผู้นิเทศ	4.00	.59	มาก	10
4. กิจกรรมการนิเทศช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจ การพัฒนางานและสร้างความกระจำในเนื้อหาที่นิเทศ	4.33	.49	มาก	6
5. กิจกรรมการนิเทศเป็นรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย ในภาวการณ์ทำงานปกติส่งผลให้งาน ได้รับการพัฒนา	4.61	.50	มากที่สุด	2
6. กิจกรรมการเตรียมการก่อนการสังเกตการจัด ประสบการณ์ช่วยให้พัฒนาความสามารถในการ ทำงานอย่างเป็นระบบ	4.22	.55	มาก	8
7. กิจกรรมการสังเกตการจัดประสบการณ์ช่วยให้ครูพัฒนา ความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบ	4.44	.51	มาก	4
8. กิจกรรมการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยให้ครูปรับปรุง แก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการในการจัดประสบการณ์	4.11	.32	มาก	9
9. ครูปฐมวัยมีโอกาสนในการสะท้อนความคิด จากการปฏิบัตินำไปสู่การวางแผนกำหนด แนวทางในการจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม	4.39	.61	มาก	5
10. ครูปฐมวัยมีโอกาสดำเนินการการจัดประสบการณ์ และ นำไปใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้ สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติการจัดประสบการณ์ แบบโครงการ	4.50	.71	มาก	3
11. ผู้รับการนิเทศสามารถประยุกต์แนวทางการจัด ประสบการณ์แบบโครงการไปใช้การพัฒนา การจัดประสบการณ์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย อื่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยได้	4.28	.46	มาก	7
12. ผู้รับการนิเทศมีความต้องการที่จะรับการนิเทศ เพื่อพัฒนางานด้านอื่นๆ ต่อไป	4.22	.43	มาก	8
รวม	4.33	.50	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.33 เมื่อพิจารณาตามรายการประเมินพบว่า รายการบรรยากาศการนิเทศเป็นกันเอง เป็นมิตร อบอุ่น สบายใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมการนิเทศเป็นรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในภาวะของการทำงานปกติส่งผลให้งาน ได้รับการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 4.61 อยู่ในระดับมากที่สุด รายการครูปฐมวัยมีโอกาสได้ตรงต่อการจัดประสบการณ์ และนำไปใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีค่าเฉลี่ยในอันดับสาม มีค่าเฉลี่ย 4.50 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 9 ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการนิเทศ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. บรรยากาศการนิเทศ เป็นกันเอง เป็นมิตร อบอุ่น สบายใจ	4.80	.42	มากที่สุด	1
2. การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถกำหนดเป้าหมาย และระยะเวลาการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทำให้สะดวก ต่อ การพัฒนางาน	4.60	.52	มากที่สุด	3
3. กิจกรรมการนิเทศสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูปฐมวัย (ผู้รับการนิเทศ) ผู้บริหาร และผู้นิเทศ	4.40	.52	มาก	5
4. กิจกรรมการนิเทศช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจการ พัฒนางานและสร้างความกระจำในเนื้อหาที่นิเทศ	4.40	.52	มาก	5
5. กิจกรรมการนิเทศเป็นรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัย ในภาวะของการทำงานปกติส่งผลให้งานในหน้าที่ ของครูปฐมวัยได้รับการพัฒนา	4.70	.67	มากที่สุด	2
6. กิจกรรมการเตรียมการก่อนการสังเกตการจัด ประสบการณ์ช่วยให้พัฒนาความสามารถในการ ทำงานอย่างเป็นระบบ	4.40	.52	มาก	5
7. กิจกรรมการสังเกตการจัดประสบการณ์ช่วยให้ครูพัฒนา ความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบ	4.20	.42	มาก	7
8. กิจกรรมการประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยให้ครูปรับปรุง แก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการในการจัดประสบการณ์	4.50	.53	มาก	4
9. ครูปฐมวัยมีโอกาสในการสะท้อนความคิด จากการปฏิบัตินำไปสู่การวางแผนกำหนด แนวทางในการจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม	4.60	.52	มากที่สุด	3
10. ครูปฐมวัยมีโอกาสได้ตรงต่อการจัดประสบการณ์ และ นำไปใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้ สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติการจัดประสบการณ์ แบบโครงการ	4.40	.52	มาก	5

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ	ลำดับที่
11. ผู้รับการนิเทศสามารถประยุกต์แนวทางการ จัดประสบการณ์แบบโครงการไปใช้การพัฒนา การจัดประสบการณ์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย อื่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยได้	4.30	.82	มาก	6
12. ผู้รับการนิเทศมีความต้องการที่จะรับการนิเทศ เพื่อพัฒนางานด้านอื่นๆ ต่อไป	4.50	.53	มาก	4
รวม	4.48	.49	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า ความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศในภาพรวมอยู่ในระดับ
มากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน พบว่า บรรยากาศการนิเทศเป็นกันเอง
เป็นมิตร อบอุ่นสบายใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ รายการกิจกรรม
การนิเทศเป็นรูปแบบการพัฒนาครูปฐมวัยในภาวะของการทำงานปกติส่งผลให้งานในหน้าที่
ของครูปฐมวัยได้รับการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 4.70 อยู่ในระดับมากที่สุด รายการครูปฐมวัยมีโอกาส
ในการสะท้อนความคิดจากการปฏิบัตินำไปสู่การวางแผนกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์
อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยในอันดับสาม มีค่าเฉลี่ย 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ผลการประเมินการพัฒนาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

ผลการประเมินการพัฒนาเด็กปฐมวัย นำเสนอ ดังตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของผลการประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย ที่ได้เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

พัฒนาการ	ระดับคุณภาพ						ความหมาย (เกณฑ์พึงพอใจ ระดับดี ร้อยละ 80 ขึ้นไป)
	ดี		พอใช้		ปรับปรุง		
	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	จำนวน คน	ร้อยละ	
ด้านร่างกาย	207	93.91	14	6.08	-	-	พึงพอใจ
ด้านอารมณ์-จิตใจ	225	97.82	5	2.17	-	-	พึงพอใจ
ด้านสังคม	214	93.04	16	6.95	-	-	พึงพอใจ
ด้านสติปัญญา	216	90.00	23	10.00	-	-	พึงพอใจ
	เฉลี่ย 93.69		เฉลี่ย 6.30				

จากตารางที่ 10 แสดงว่าผลการประเมินพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากครูปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายหลังการนิเทศในภาพรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 93.69 โดยมีจำนวนเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับคุณภาพดี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอารมณ์-จิตใจ ร้อยละ 97.82 ด้านร่างกายร้อยละ 93.91 ด้านสังคม ร้อยละ 93.04 ด้านสติปัญญา ร้อยละ 90.00 และพัฒนาการทุกด้าน อยู่ในระดับพึงพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2) **ผู้บริหารสถานศึกษา** ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีครูปฐมวัยให้ความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน

3) **นักเรียนปฐมวัย** ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยทุกคนที่อยู่ในห้องของครูปฐมวัยในโรงเรียนที่ครูปฐมวัยให้ความสนใจและสมัครใจเข้ารับการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

1.2 การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

1) วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมาย

1.1) โรงเรียน คัดเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากโรงเรียนที่ผู้บริหารและครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่มีความสนใจและมีครูปฐมวัยสมัครเข้ารับการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ซึ่งได้คัดเลือกให้กระจายครอบคลุมทุกอำเภอ 5 อำเภอ ในเขตบริการของเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอละ 2 โรงเรียน รวม 10 โรงเรียน ดังนี้

1.1.1) อำเภอจุน ได้แก่ โรงเรียนบ้านร่องแมต และโรงเรียนบ้านยางขาม

1.1.2) อำเภอปง ได้แก่ โรงเรียนราชานุเคราะห์ และโรงเรียนชุมชนบ้านบอน

1.1.3) อำเภอเชียงคำ ได้แก่ โรงเรียนบ้านพระนั่งดิน และโรงเรียนบ้านน้ำมิน

1.1.4) อำเภอเชียงม่วน ได้แก่ โรงเรียนบ้านท่าฟ้าใต้ และโรงเรียนอนุบาลเชียงม่วน

1.1.5) อำเภอภูซาง โรงเรียนชุมชนบ้านหนองเลาและโรงเรียนอนุบาลภูซาง

1.2) **ครู** คัดเลือกแบบเจาะจง โดยการให้ครูอาสาสมัครเข้ารับการพัฒนาด้วยตนเอง

1.3) **ผู้บริหาร** คัดเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้บริหารในโรงเรียนที่ครูปฐมวัยให้ความสนใจและต้องการได้รับการพัฒนาการจัดประสบการณ์

1.4) **นักเรียน** คัดเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นนักเรียนปฐมวัยทุกคนในห้องเรียนของครูปฐมวัยที่สนใจเข้ารับการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2) เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

2.1) **เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน** เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 โดยพิจารณา ดังนี้

(1) เปิดการสอนระดับการศึกษาปฐมวัย

(2) ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

(3) ครูปฐมวัยมีความสนใจและสมัครเข้ารับการพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2.2) เกณฑ์การคัดเลือกครู

(1) ครูต้องสมัครใจและอาสาเข้ารับการนิเทศ

(2) เป็นครูที่จัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช

2. ขั้นตอนการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง โดยศึกษากลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบการศึกษาดังนี้

ทดสอบก่อน	พัฒนา	ทดสอบหลัง
O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการศึกษา

- O₁ แทน การประเมินความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยก่อนรับการพัฒนา
- X แทน การนิเทศการศึกษาโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- O₂ แทน การประเมินความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยหลังจากการได้รับการพัฒนา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 มีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ ดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยจากการสำรวจความต้องการได้รับการพัฒนา รายงานผลการนิเทศการศึกษาปฐมวัย และข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำไปสู่การกำหนดขอบเขตการพัฒนา
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการพัฒนาครูปฐมวัย
- 3) พัฒนาเครื่องมือการนิเทศ โดยจัดทำเอกสาร “แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย” สำหรับครูปฐมวัย และจัดทำคู่มือการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับผู้นิเทศ
- 4) รับสมัครครูปฐมวัยและคัดเลือกโรงเรียนที่มีความประสงค์เข้ารับการนิเทศ

2.2 ขั้นตอนการให้ความรู้ แก่ผู้รับการนิเทศ

- 1) ประชุมชี้แจงครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการนิเทศ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการพัฒนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาร่วมกัน พร้อมทั้งประเมินความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ก่อนการพัฒนา

2) ซึ่งแจ้งการใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการและมอบเอกสารแนวการจัดประสบการณ์ แบบโครงการระดับปฐมวัย จำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย เล่ม 1 แรกเรียนรู้ เล่ม 2 สู่โครงการ เล่ม 3 ประสานวิธี เล่ม 4 ชี้ทางปฏิบัติ และเล่ม 5 จัดความสงสัยให้ครูปฐมวัยศึกษาด้วยตนเอง เป็นเวลา 20 วัน

2.3 ขั้นตอนการนิเทศ (ตามไปดู)

ผู้ศึกษาทำการนิเทศติดตามโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยภาคเรียนละ 3 ครั้ง ตามระยะของการจัดประสบการณ์ แบบโครงการของครูปฐมวัยแต่ละคน โดยผู้นิเทศดำเนินการนิเทศตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนสังเกตการจัดประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสังเกตการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 3 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.4 ขั้นตอนการประเมินผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย (ครูทำได้)

ดำเนินการประเมินผลในรายการต่างๆ ดังนี้

- 1) ความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- 2) ความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 3) ความพึงพอใจครูปฐมวัยและผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศ
- 4) การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

รายละเอียดการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยเสนอ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรมและระยะเวลาการนิเทศการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินการ
วางแผนการนิเทศ : กำหนดขอบเขตพัฒนา	พฤษภาคม-กันยายน 2555
1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาจากกลุ่มเป้าหมายครูปฐมวัย จำนวน 18 คน จากประชากรครูปฐมวัยทั้งหมด 265 คน โดยการเลือกอย่างเจาะจงจากครูที่มีความสนใจและสมัครเข้ารับการพัฒนาการนิเทศ	พฤษภาคม-กรกฎาคม 2555
2. วิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการพัฒนา	
3. พัฒนาเอกสาร “แนวทางการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย” และคู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ	กรกฎาคม 2555
4. รับสมัครโรงเรียนที่มีความประสงค์เข้าร่วมพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย และคัดเลือกโรงเรียน ที่จะดำเนินการพัฒนา	กรกฎาคม-สิงหาคม 2555

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินการ
<p>โดยพิจารณาจากความสมัครใจของครูปฐมวัย และพิจารณาโรงเรียนให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ อำเภอละ 2 โรงเรียน ดังนี้</p> <p>อำเภอจุน ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โรงเรียนบ้านร่องแมต 2) โรงเรียนบ้านยางขาม <p>อำเภอปง ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โรงเรียนราชานุเคราะห์ 2) โรงเรียนชุมชนบ้านบอน <p>อำเภอเชียงคำ ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โรงเรียนบ้านพระนั่งดิน 2) โรงเรียนบ้านน้ำมิน <p>อำเภอภูซาง ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โรงเรียนชุมชนบ้านหนองเลา 2) โรงเรียนอนุบาลภูซาง <p>อำเภอเชียงม่วน ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) โรงเรียนบ้านท่าฟ้าใต้ 2) โรงเรียนอนุบาลเชียงม่วน 	<p>กันยายน 2555</p>
<p><u>ให้ความรู้ : ครูศึกษาด้วยตนเอง</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ประชุมชี้แจงครูและผู้บริหารโรงเรียน <ul style="list-style-type: none"> - แจ็งวัตถุประสงค์ของการพัฒนา - สร้างความเข้าใจวิธีการพัฒนา - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ประเมินความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยก่อนการพัฒนา - มอบเอกสารแนวทางการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และชี้แจงวิธีการใช้เอกสาร 2) ครูศึกษาเอกสารแนวทางการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยด้วยตนเองเป็นเวลา 20 วัน 	<p>พฤศจิกายน 2555</p> <p>1-20 พฤศจิกายน 2555</p>

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินการ		
	การนิเทศ ครั้งที่ 1	การนิเทศ ครั้งที่ 2	การนิเทศ ครั้งที่ 3
<p><u>ตามไปดู : ผู้นิเทศทำการนิเทศครูปฐมวัย</u> <u>โดยใช้คู่มือและแนวการจัดประสบการณ์</u> <u>แบบโครงการระดับปฐมวัย คนละ 3 ครั้ง</u> <u>ต่อภาคเรียน จำนวน 3 ภาคเรียน</u></p> <p>ครั้งที่ 1 นิเทศการจัดประสบการณ์แบบ โครงการระยะเริ่มต้นโครงการ</p> <p>ครั้งที่ 2 นิเทศการจัดประสบการณ์แบบ โครงการระยะพัฒนาโครงการ</p> <p>ครั้งที่ 3 นิเทศการจัดประสบการณ์แบบ โครงการระยะสรุปโครงการ</p> <p>ดังนี้</p> <p>1) โรงเรียนบ้านร่องแมด</p> <p>ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ</p> <p>-นางพานีย์ ไชยลังกา</p> <p>-นางกมลวรรณ จอมศรี</p> <p>2) โรงเรียนบ้านยางขาม</p> <p>ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ</p> <p>-นางรุ่งนภา เชื้อนเป็ก</p> <p>-นางสาวอรุณณี หาญพงษ์เจริญ</p> <p>3) โรงเรียนราชานุเคราะห์</p> <p>ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ</p> <p>-นางรัตติกาล ไชยวุฒิ</p> <p>-นางสิริมาลี ไชยมงคล</p> <p>4) โรงเรียนชุมชนบ้านบอน</p> <p>ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ</p> <p>-นางกาญจนา ตาคม</p> <p>-นางอัมพิกา คนดี</p> <p>5) โรงเรียนบ้านพระนั่งดิน</p> <p>ผู้รับการนิเทศ จำนวน 1 คน คือ</p> <p>-นายนาวิน จีนะ</p> <p>6) โรงเรียนบ้านน้ำมิน</p> <p>ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ</p> <p>-นางศลิษา ชันหอม</p> <p>-นายอำพล กิ่งพุ่ม</p>	<p>3 ธค. 55</p> <p>3 มีย. 56</p> <p>2 ธค. 56</p> <p>4 ธค. 55</p> <p>4 มีย. 56</p> <p>3 ธค. 56</p> <p>6 ธค. 55</p> <p>5 มีย. 56</p> <p>4 ธค. 56</p> <p>7 ธค. 55</p> <p>6 มีย. 56</p> <p>11 ธค. 56</p> <p>11 ธค. 55</p> <p>10 มีย. 56</p> <p>12 ธค. 56</p> <p>12 ธค. 55</p> <p>11 มีย. 56</p> <p>13 ธค. 56</p>	<p>6 มค. 56</p> <p>12 กค. 56</p> <p>6 มค.57</p> <p>7 มค. 56</p> <p>15 กค. 56</p> <p>7 มค.57</p> <p>8 มค. 56</p> <p>16 กค. 56</p> <p>8 มค.57</p> <p>9 มค. 56</p> <p>1 กค. 56</p> <p>13 มค.57</p> <p>13 มค. 56</p> <p>2 กค. 56</p> <p>14 มค.57</p> <p>14 มค. 56</p> <p>3 กค. 56</p> <p>15 มค.57</p>	<p>3 กพ. 56</p> <p>5 สค. 56</p> <p>17 กพ. 57</p> <p>4 กพ. 56</p> <p>6 สค. 56</p> <p>18 กพ. 57</p> <p>5 กพ. 56</p> <p>7 สค. 56</p> <p>19 กพ. 57</p> <p>6 กพ. 56</p> <p>8 สค. 56</p> <p>3 กพ.57</p> <p>10 กพ. 56</p> <p>13 สค. 56</p> <p>4 กพ.57</p> <p>11 กพ. 56</p> <p>14 สค. 56</p> <p>5 กพ.57</p>

กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินการ		
	การนิเทศ ครั้งที่ 1	การนิเทศ ครั้งที่ 2	การนิเทศ ครั้งที่ 3
7) โรงเรียนชุมชนบ้านหนองเลา ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ -นางสุรีย์ ศรีมณี -นางกานแก้ว ต๊ะพันธ์	14 ธค. 55 12 มีย. 56 16 ธค. 56	15 มค. 56 4 กค. 56 20 มค.57	12 กพ. 56 15 สค. 56 10 กพ.57
8) โรงเรียนอนุบาลกุซาง ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ -นางวิไลรัตน์ มิตรสุวรรณ -นางเพลินพิศ ปัญญาดี	17 ธค. 55 13 มีย. 56 17 ธค. 56	17 มค. 56 9 กค. 56 21 มค.57	13 กพ. 56 16 สค. 56 11 กพ.57
9) โรงเรียนบ้านท่าฟ้าใต้ ผู้รับการนิเทศ จำนวน 1 คน คือ -นางวิไล วชิรตากุล	18 ธค. 55 17 มีย. 56 18 ธค. 56	20 มค. 56 10 กค. 56 22 มค.57	18 กพ. 56 19 สค. 56 12 กพ.57
10) โรงเรียนอนุบาลเชียงม่วน ผู้รับการนิเทศ จำนวน 2 คน คือ -นางมะลิ โคตรอาษา -นางไพรินทร์ หงส์สี	19 ธค. 55 18 มีย. 56 19 ธค. 56	21 มค. 56 11 กค. 56 23 มค.57	19 กพ. 56 20 สค. 56 13 กพ.57
กิจกรรม	ระยะเวลาการดำเนินการ		
ครูทำได้ : ประเมินการพัฒนาการจัด ประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย 1. ทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัด ประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย 2. ประเมินความสามารถการปฏิบัติในการ จัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย 3. สอบถามความพึงพอใจของครูและ ผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัด ประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย 4. ผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ที่ได้เรียนรู้จากครูปฐมวัยที่จัดประสบการณ์ แบบโครงการ	มีนาคม 2557		

ตารางที่ 2 กิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนสังเกตการจัดประสบการณ์

การนิเทศครั้งที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการ	การนิเทศครั้งที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ	การนิเทศครั้งที่ 3 ระยะสรุปโครงการ
<p>1) การเตรียมการก่อนการสังเกตการจัดประสบการณ์ (10 – 15 นาที)</p> <p>ผู้นิเทศและครูปฐมวัยสร้างข้อตกลงร่วมกันในการนิเทศ โดยกำหนดจุดประสงค์การสังเกตการจัดประสบการณ์ในระยะเริ่มต้นเข้าสู่การจัดประสบการณ์แบบโครงการและแนะนำเครื่องมือในการนิเทศ</p>	<p>1) การเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน (10 – 15 นาที)</p> <p>ผู้นิเทศทบทวนประเด็นการสังเกตการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยที่เป็นจุดเด่นและพฤติกรรมของครูปฐมวัยที่ควรพัฒนา จากผล การนิเทศครั้งที่ 1</p> <p>ผู้นิเทศและครูปฐมวัยร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การสังเกตการจัดประสบการณ์ในระยะพัฒนาโครงการและแนะนำเครื่องมือในการนิเทศ</p>	<p>1) การเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน (10 – 15 นาที)</p> <p>ผู้นิเทศทบทวนประเด็นพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยที่เป็นจุดเด่นและพฤติกรรมครูปฐมวัยที่ควรพัฒนาจากผล การนิเทศครั้งที่ 2</p> <p>ผู้นิเทศและครูปฐมวัยร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การสังเกตการจัดประสบการณ์ในระยะสรุปโครงการ และแนะนำเครื่องมือในการนิเทศ</p>

ตารางที่ 3 กิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
ขั้นตอนที่ 2 การสังเกตการจัดประสบการณ์

การนิเทศครั้งที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการ	การนิเทศครั้งที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ	การนิเทศครั้งที่ 3 ระยะสรุปโครงการ
<p>2) สังเกตการณ์จัดประสบการณ์ (20-40 นาที)</p> <p>ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศการจัดประสบการณ์ในห้องเรียนของครูปฐมวัยเป็นรายบุคคล โดยสังเกตการจัดประสบการณ์ย่อย ๆ ขณะที่ครูจัดประสบการณ์ระยะเริ่มต้นโครงการโดยไม่ขัดจังหวะของครูในการจัดประสบการณ์ ผู้นิเทศจดบันทึกข้อมูลที่สังเกตได้อย่างละเอียด</p>	<p>2) สังเกตการณ์จัดประสบการณ์ (20-40 นาที)</p> <p>ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนของครูปฐมวัยเป็นรายบุคคล ผู้นิเทศสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ระยะพัฒนาโครงการของครูปฐมวัยในประเด็นที่ควรพัฒนาจากผลการนิเทศครั้งที่ 1 เป็นพิเศษโดยสังเกตย่อย ๆ ขณะที่ครูจัดกิจกรรมไม่ขัดจังหวะการจัดประสบการณ์ ผู้นิเทศจดบันทึกข้อมูลที่สังเกตได้อย่างละเอียด</p>	<p>2) สังเกตการณ์จัดประสบการณ์ (20-40 นาที)</p> <p>ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียนของครูปฐมวัยรายบุคคล ผู้นิเทศสังเกตพฤติกรรมของครูปฐมวัยในการจัดประสบการณ์ระยะสรุปโครงการของครูปฐมวัยในประเด็นที่ควรพัฒนาจากผลการนิเทศครั้งที่ 2 เป็นพิเศษ โดยสังเกตย่อย ๆ ขณะที่ครูจัดประสบการณ์โดยไม่ขัดจังหวะการจัดประสบการณ์ ผู้นิเทศจดบันทึกข้อมูลที่สังเกตได้อย่างละเอียด</p>

ตารางที่ 4 กิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
ขั้นตอนที่ 3 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

การนิเทศครั้งที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการ	การนิเทศครั้งที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ	การนิเทศครั้งที่ 3 ระยะสรุปโครงการ
<p>3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (20 – 30 นาที)</p> <p>ประชุมครูปฐมวัยทุกคนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้นิเทศ พิจารณา วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการจัดประสบการณ์ระยะเริ่มต้นโครงการและการบันทึกพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครู และนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตรายบุคคลสรุปให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ครูทราบว่าพฤติกรรม การจัดประสบการณ์ใดที่เป็นจุดเด่น พฤติกรรมใดควรปรับปรุงแก้ไข และให้ครูแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการสอนของตนสะท้อนตนเองเพื่อปรับปรุงการสอนและวางแผนการนิเทศครั้งต่อไป</p>	<p>3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (20 – 30 นาที)</p> <p>ประชุมครูปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้นิเทศ พิจารณา วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการจัดประสบการณ์ระยะพัฒนาโครงการและการบันทึกพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครู และนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตรายบุคคลสรุปให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ครูทราบว่าพฤติกรรม การจัดประสบการณ์ใดที่เป็นจุดเด่น พฤติกรรมใดควรพัฒนาเพิ่มเติมและให้ครูแสดงความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์รวมทั้งสะท้อนตนเองเพื่อปรับปรุงการจัดประสบการณ์ ผู้นิเทศนำข้อมูลที่ได้ไปใช้วางแผนการนิเทศครั้งต่อไป</p>	<p>3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (20 – 30 นาที)</p> <p>ประชุมครูปฐมวัยทุกคนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้นิเทศ พิจารณา วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการจัดประสบการณ์ระยะสรุปโครงการและการบันทึกพฤติกรรม การจัดประสบการณ์ของครู และนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตรายบุคคลสรุปให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ครูทราบว่าพฤติกรรม การสอนใดที่เป็นจุดเด่น พฤติกรรมใดควรปรับปรุงแก้ไข และให้ครูแสดงความคิดเห็นต่อการจัดประสบการณ์ของตน สะท้อนตนเองเพื่อปรับปรุงการจัดประสบการณ์และวางแผนการจัดประสบการณ์ต่อไป ผู้นิเทศนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ และสรุปผลการนิเทศ</p>

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- 3.1.1 แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- 3.1.2 คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- 3.1.3 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 3.1.4 แบบประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 3.1.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 3.1.6 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 3.1.7 แบบประเมินพัฒนาการของนักเรียนปฐมวัยที่เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

3.2.1 แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

การจัดทำเอกสาร “แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย” เพื่อให้ครูศึกษาด้วยตนเอง ประกอบด้วยเอกสาร 5 เล่ม ดังนี้

- เล่ม 1 แรกเรียนรู้
- เล่ม 2 สู่โครงการ
- เล่ม 3 ประสานวิธี
- เล่ม 4 ชี้นำปฏิบัติ
- เล่ม 5 ขจัดความสงสัย

โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามรายละเอียดดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (The Project Approach)
- 2) ยกร่างแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- 3) จัดประชุมวิพากษ์และปรับปรุงแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยนำแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย จำนวน 5 เล่ม ให้ครูปฐมวัยที่เคยได้รับการอบรมพัฒนา เรื่อง การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (The Project Approach) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ในปีการศึกษา 2554 และศึกษานิเทศก์ รวมจำนวน 40 คน ประชุมวิพากษ์ ปรับปรุงและประเมินความเหมาะสมในการนำเอกสารชุดแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการไปใช้และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มตามการวิพากษ์ปรับปรุง
- 4) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (รายนามในภาคผนวก) ตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ ลักษณะของรูปเล่ม ความถูกต้องเหมาะสมกับการนำไปใช้ศึกษาด้วยตนเอง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67–1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 132) และปรับปรุงแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ตาม

คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ภาษาให้เหมาะสมชัดเจน การปรับเนื้อหาให้กระชับเข้าใจได้ง่าย การเพิ่มตัวอย่างการบันทึกการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และการนำเสนอรายงานผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการให้ครูปฐมวัยได้ศึกษา และนำไปสู่การปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

5) นำแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ โรงเรียนบ้านขุนกำลังตัวแทนโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนบ้านทุ่งหนองตัวแทนโรงเรียนขนาดเล็ก ครูปฐมวัยที่ใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 9 คน เพื่อหาประสิทธิภาพแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 ไว้เท่ากับ 80/80 และนำผลการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองของครูทั้ง 9 คน มาหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 (พิชิต ฤทธิ์จำรูญ, 2547 : 83) ได้เท่ากับ 82.83/81.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ถือว่ามีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้ (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 133)

6) ปรับปรุงเอกสารแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยที่พัฒนาประสิทธิภาพตามเกณฑ์แล้วให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ได้จริง

3.2.2 คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย

เป็นคู่มือที่ใช้ในนิเทศ ติดตามและพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของกลุ่มเป้าหมายระยะทดลองใช้เครื่องมือ โดยมีวิธีการสร้างและพัฒนาตามขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา กระบวนการพัฒนาบุคลากรด้วยการใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง (แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ) แนวคิด หลักการของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เทคนิคการนิเทศแบบคลินิกและการนิเทศแบบกัลยาณมิตร กำหนดเป็นกรณีศึกษาโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

2) เขียนแผนการจัดกิจกรรมการนิเทศจำนวน 3 แผนโดยกำหนดเนื้อหาสำคัญในการนิเทศ ดังนี้

แผนที่ 1 พัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ระยะเริ่มต้นโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูปฐมวัยสามารถจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยคำนึงถึงหลักการตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติในระยะเริ่มต้นโครงการ

แผนที่ 2 พัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระยะที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูปฐมวัย สามารถจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยคำนึงถึงหลักการตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติในระยะพัฒนาโครงการ

แผนที่ 3 พัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระยะที่ 3 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ระยะสรุปโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูปฐมวัย สามารถจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยคำนึงถึงหลักการตามโครงสร้างสำคัญของการปฏิบัติในระยะสรุปโครงการ

เนื้อหาสำคัญที่ต้องการพัฒนาครูปฐมวัยทั้ง 3 ระยะ ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนการนิเทศ จำนวน 3 แผนโดยแต่ละแผนมีองค์ประกอบ ดังนี้

- (1) วัตถุประสงค์
- (2) เนื้อหา
- (3) ขั้นตอนกิจกรรมการนิเทศในแต่ละครั้ง
  - (3.1) รวบรวมข้อมูลการปฏิบัติของครูปฐมวัยก่อนการนิเทศ
  - (3.2) สังเกตการจัดประสบการณ์
  - (3.3) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา

การจัดประสบการณ์

- (4) สื่อการนิเทศ
- (5) การประเมินผลการนิเทศ
- 3) กำหนดลักษณะการจัดกิจกรรมการนิเทศตามรายละเอียดดังนี้

(1) จัดกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยตามแผนการนิเทศทั้ง 3 แผน โดยระยะการนิเทศแต่ละครั้งห่างกันตามระยะของโครงการที่เด็กและครูร่วมกันกำหนด ผู้นิเทศเป็นผู้ติดตามการจัดประสบการณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลการนิเทศในแต่ละครั้ง

(2) การนิเทศแต่ละครั้งดำเนินการโดยคำนึงถึงการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 3 ระยะ ประกอบด้วยระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการและคำนึงถึงกระบวนการปฏิบัติสำคัญที่เป็นโครงสร้างของโครงการในด้านการจัดประสบการณ์ให้เด็กอภิปราย เรียนรู้ภาคสนาม สืบค้น นำเสนอ และจัดแสดง ทั้งนี้ผู้นิเทศปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศ 3 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นที่ 1 การเตรียมการก่อนการสังเกตการจัดประสบการณ์
- ขั้นที่ 2 สังเกตการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย
- ขั้นที่ 3 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

(3) เมื่อดำเนินการตามกิจกรรมตามขั้นตอนการนิเทศข้อ (1) และ(2) แล้วจะนัดหมายการนิเทศครั้งต่อไป

4) จัดทำคู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยมีส่วนประกอบดังนี้

- (1) บทนำ
- (2) หลักการแนวคิดการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- (3) การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- (4) เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลการนิเทศการจัดประสบการณ์

แบบโครงการ

5) นำคู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ตามรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาระหว่างกิจกรรมการนิเทศกับวัตถุประสงค์ แล้วนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 –1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 135) โดยผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ภาษา และการเขียนขั้นตอนการนิเทศแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน

6) นำคู่มือการนิเทศที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปใช้ทดลองศึกษากับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาจำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนอนุบาลเชิงคำตัวแทนโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนบ้านขุนกำลังตัวแทนโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนบ้านทุ่งหนองตัวแทนโรงเรียนขนาดเล็ก ครูปฐมวัยที่ใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 9 คน เพื่อทดลองศึกษาการใช้เครื่องมือแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้นิเทศติดตามการใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยเพื่อจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่าสามารถนำไปใช้ได้ โดยต้องปรับกิจกรรมและขั้นตอนการนิเทศให้ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ง่ายขึ้น จากนั้นจัดทำรูปเล่มให้เหมาะสมกับการนำไปใช้พัฒนาครูต่อไป

3.2.3 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ครูทำแบบทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาโดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบให้ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการระยะเริ่มต้น ระยะพัฒนา และระยะสรุปโครงการ และการปฏิบัติตามโครงสร้างที่สำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

2) กำหนดลักษณะของเครื่องมือโดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการวัดความรู้ความเข้าใจเป็นเกณฑ์จัดทำเป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3) นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ตามรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67–1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 143-144) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

4) ทดลองครั้งที่ 1 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการไปทดลองใช้กับครูปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 100 คน โดยทดสอบในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เพื่อหาค่าความยากง่ายรายข้อ และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง 0.31–0.79 และได้ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.22–0.92 จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 145-147)

- ที่มา ความสำคัญ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 7 ข้อ

- การจัดประสบการณ์แบบโครงการทั้ง 3 ระยะ ระยะเริ่มต้น ระยะพัฒนา และระยะสรุปโครงการ และลักษณะของการปฏิบัติตามโครงสร้างสำคัญของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 15 ข้อ

- บทบาทครูในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 5 ข้อ

- การนำเสนอ และการเขียนรายงานการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 3 ข้อ

5) ทดลองครั้งที่ 2 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายการศึกษา จำนวน 40 คน โดยทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้วิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) จากสูตร KR-20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2538 : 198) ซึ่งได้ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 147)

6) จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาต่อไป

3.2.4 แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการแต่ละรายการมีข้อพิจารณาให้ผู้ประเมินประเมินผลการปฏิบัติงานตามข้อพิจารณาแล้วนำมาสรุปเป็นระดับคุณภาพโดยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามรายละเอียดดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยเพื่อกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมความสามารถการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

2) กำหนดลักษณะของเครื่องมือ โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการวัดความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยเป็นเกณฑ์ จัดทำเป็นแบบประเมิน 5 รายการประเมิน โดยแต่ละรายการมีข้อพิจารณาดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การจัดประสบการณ์แบบโครงการตามลักษณะการปฏิบัติที่สำคัญตามโครงสร้างของโครงการด้านการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการด้วยการอภิปราย ระยะเริ่มต้นโครงการ มีข้อพิจารณา 2 ข้อ ระยะพัฒนาโครงการ มีข้อพิจารณา 2 ข้อ ระยะสรุปโครงการ มีข้อพิจารณา 2 ข้อ

(2) การจัดประสบการณ์แบบโครงการตามลักษณะการปฏิบัติที่สำคัญตามโครงสร้างของโครงการด้านการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการด้วยการออกภาคสนาม ระยะเริ่มต้นโครงการ มีข้อพิจารณา 1 ข้อ ระยะพัฒนาโครงการ มีข้อพิจารณา 2 ข้อ ระยะสรุปโครงการ มีข้อพิจารณา 1 ข้อ

(3) การจัดประสบการณ์แบบโครงการตามลักษณะการปฏิบัติที่สำคัญตามโครงสร้างของโครงการด้านการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการ

ด้วยการนำเสนอ ระยะเริ่มต้นโครงการ มีข้อพิจารณา 1 ข้อ ระยะพัฒนาโครงการ มีข้อพิจารณา 2 ข้อ ระยะสรุปโครงการ มีข้อพิจารณา 1 ข้อ

(4) การจัดประสบการณ์แบบโครงการตามลักษณะการปฏิบัติที่สำคัญตามโครงสร้างของโครงการด้านการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการ ด้วยการสืบค้น ระยะเริ่มต้นโครงการ มีข้อพิจารณา 1 ข้อ ระยะพัฒนาโครงการมีข้อพิจารณา 3 ข้อ ระยะสรุปโครงการมีข้อพิจารณา 1 ข้อ

(5) การจัดประสบการณ์แบบโครงการตามลักษณะการปฏิบัติที่สำคัญตามโครงสร้างของโครงการด้านการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการ ด้วยการจัดแสดง ระยะเริ่มต้นโครงการ มีข้อพิจารณา 1 ข้อ ระยะพัฒนาโครงการมีข้อพิจารณา 2 ข้อ ระยะสรุปโครงการมีข้อพิจารณา 1 ข้อ

3) กำหนดวิธีการประเมินโดยศึกษาเอกสารร่องรอย สัมภาษณ์ และสังเกตการจัดประสบการณ์และประเมินตามข้อพิจารณาในแต่ละข้อ และให้บันทึกผลการประเมินหน้าข้อความในแต่ละรายการ แล้วสรุประดับคุณภาพตามเกณฑ์ คือ

- ระดับ 4 หมายถึง ดีมาก
- ระดับ 3 หมายถึง ดี
- ระดับ 2 หมายถึง พอใช้
- ระดับ 1 หมายถึง ปรับปรุง

4) นำแบบประเมินความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ตามรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อพิจารณากับรายการพิจารณา ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 155-157) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

5) จัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถการปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3.2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศสำหรับครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษา

แบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ให้ครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตอบแบบสอบถามภายหลังจากเสร็จสิ้นการนิเทศ โดยมีการสร้างและการหาคุณภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู การนิเทศการศึกษา การจัดประสบการณ์แบบโครงการเพื่อกำหนดนิยามของความพึงพอใจในการนิเทศ

2) กำหนดลักษณะของเครื่องมือจัดสร้างเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการวัดตัวแปรเป็นเกณฑ์ จัดทำเป็นข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ โดยมีเกณฑ์ระดับความพึงพอใจดังนี้

- 1 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในระดับมาก
- 5 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ตามรายชื่อในภาคผนวก) ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามความพึงพอใจในการนิเทศ โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของความพึงพอใจต่อการนิเทศ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67–1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก หน้า 160)

4) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3.2.6 แบบประเมินพัฒนาการของนักเรียนปฐมวัย

แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ใช้เครื่องมือการประเมินพัฒนาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการนักเรียนปฐมวัยที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2553 สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 และปรับเครื่องมือการประเมินพัฒนาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการนักเรียนปฐมวัย ที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2553 เพื่อใช้สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เก็บข้อมูลคะแนนผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจของครูปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยก่อนและหลังการนิเทศ โดยใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง “การจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย”

4.2 เก็บข้อมูลผลการประเมินการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย ผู้นิเทศทำการสังเกตการจัดประสบการณ์ของครูในชั้นเรียน และประเมินการสอนขณะที่ครูจัดประสบการณ์ในห้องเรียนช่วงเวลานิเทศชั้นเรียนขั้นตอนการสังเกตการจัดประสบการณ์ โดยทำการสังเกตเป็นรายบุคคลประเมินการจัดประสบการณ์ของครูคนละ 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 60 นาที

4.3 เก็บข้อมูลความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศ หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศ โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น

4.4 เก็บข้อมูลการประเมินพัฒนาการนักเรียนปฐมวัย โดยครูปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เก็บข้อมูลการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง ด้วยการใช้อุปกรณ์การประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2553 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ซึ่งได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแล้วพบว่ามีการกระจายที่เป็นปกติของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน โดยนำคะแนนความรู้ความเข้าใจของครูปฐมวัยก่อนและหลังการพัฒนาวัสดุเข้าและวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบ (จับคู่) ผลคะแนนก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้ t- test for dependent sample นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง (วรรณี แกมเกตุ, 2551 : 349-350)

5.2 การวิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยนำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และจัดกลุ่มครูปฐมวัย โดยแปลความหมายของคะแนนเป็นระดับคุณภาพ (สำราญ มีแจ่ม, 2544 : 37) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง มีความสามารถในระดับปรับปรุง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง มีความสามารถในระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง มีความสามารถในระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.00 ระดับคุณภาพ 4 หมายถึง มีความสามารถในระดับดีมาก

และกำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจ คือ ครูมีความสามารถอยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 75 ขึ้นไป ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2550 : 84) นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ส่วนประเด็นข้อสังเกตอื่น ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครูจากการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมขณะจัดกิจกรรมกับนักเรียนปฐมวัยในห้องเรียน ข้อมูลที่ได้เป็นลักษณะการพรรณนาความใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจเกี่ยวกับการนิเทศจากความคิดเห็นของครูปฐมวัยหลังจากการนิเทศนำวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียงโดยแปลความหมายของคะแนนตามรายการพิจารณา (บุญชม ศรีสะอาด, 2549 : 135) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจ ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจ ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ครูมีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินการพัฒนาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยใช้ผลจากการประเมินพัฒนาการนักเรียนปฐมวัยแยกเป็นระดับชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 นำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยของพัฒนาการแต่ละด้านทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา กำหนดเกณฑ์การประเมินพัฒนาการของนักเรียนปฐมวัย ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามเกณฑ์ระดับคุณภาพ

ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานกำหนด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) ดังนี้

ระดับ 1	หมายถึง	ปรับปรุง
ระดับ 2	หมายถึง	พอใช้
ระดับ 3	หมายถึง	ดี

6. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ร้อยละ (Percentage)

6.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum$ แทน ผลรวม

6.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

6.2.1 หาความเที่ยงตรงของแบบประเมินการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2544 : 220)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

6.2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และแบบสอบถามความพึงพอใจทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 96)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S_i^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

6.2.3 หาคคุณภาพของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

6.2.3.1 ดัชนีความยากง่าย ข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ (P) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543 : 196)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P	แทน	ดัชนีความยากง่าย
R	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบถูก
N	แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบทั้งหมด

6.2.3.2 ดัชนีค่าอำนาจจำแนก (B) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 : 198)

$$B = \frac{U}{n_1} - \frac{L}{n_2}$$

เมื่อ B	แทน	ดัชนีค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์
U	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกของกลุ่มนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์
L	แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกของกลุ่มนักเรียนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์

6.2.3.3 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) จากสูตร KR-20 สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538 : 198) ดังนี้

$$r_\alpha = 1 - \frac{k \sum x_i - \sum x_i^2}{(k-1) \sum (x_i - C)^2}$$

r_α	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
k	แทน	จำนวนข้อสอบ
x_i	แทน	คะแนนของแต่ละคน
C	แทน	คะแนนเกณฑ์หรือจุดตัดของแบบทดสอบ

6.3 สถิติที่ใช้เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการ การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูปฐมวัยก่อนและหลังการพัฒนา ด้วย การเปรียบเทียบ (จับคู่) ผลคะแนนก่อนและหลังการพัฒนาโดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน t- test for dependent sample (วรรรณี แกมเกตุ, 2551 : 349-350) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{(n-1)}}}$$

$$df = n - 1$$

D แทนค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

n แทนจำนวน คู่

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง รายงานผลการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผู้ศึกษาได้สรุปการศึกษารายผล และมีข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการศึกษา
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย ก่อนและหลังการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูปฐมวัยที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- 5) เพื่อศึกษาผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูผู้สอนปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 และภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 18 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นครูที่มีความสนใจ สนใจและต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับเด็กปฐมวัย

3.เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ ได้แก่

- 1) แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย
- 2) คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 2) แบบประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
- 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการนิเทศ

โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

- 4) แบบประเมินพัฒนาการของนักเรียนปฐมวัยที่เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์

แบบโครงการ

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยนำคะแนนความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการพัฒนาวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบ (จับคู่) ผลคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา โดยใช้ t- test for dependent sample นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยนำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และจัดกลุ่มครูปฐมวัย โดยแปลความหมายของคะแนนเป็นระดับคุณภาพ ส่วนประเด็นข้อสังเกตอื่น ๆ ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการจัดประสบการณ์ของครูจากการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมขณะจัดกิจกรรมกับนักเรียนปฐมวัยในห้องเรียนใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้เป็นลักษณะการพรรณนาความ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจเกี่ยวกับการนิเทศจากความคิดเห็นของครูปฐมวัยและผู้บริหารสถานศึกษา หลังการนิเทศ นำมาวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายของคะแนนตามรายการพิจารณา

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินการพัฒนาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยใช้ผลจากการประเมินพัฒนาการนักเรียนปฐมวัยแยกเป็นระดับชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 นำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยของพัฒนาการแต่ละด้านทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

5. สรุปผลการศึกษา

5.1 ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังการพัฒนา มีความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนการพัฒนา โดยก่อนการพัฒนา มีความสามารถอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ มีค่าเฉลี่ย 2.04 หลังการพัฒนา มีความสามารถอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก มีค่าเฉลี่ย 3.53

5.3 ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.33

5.4 ผู้บริหารมีความพึงพอใจต่อการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.48

5.5 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากครูปฐมวัยกลุ่มเป้าหมาย มีผลการประเมินพัฒนาการหลังการนิเทศอยู่ในระดับดี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอารมณ์ ร้อยละ 97.82 ด้านร่างกาย ร้อยละ 93.04 ด้านสังคม ร้อยละ 93.04 ด้านสติปัญญา ร้อยละ 90.00 และพัฒนาการทุกด้าน อยู่ในระดับพึงพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนด

6. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายตามประเด็นที่ศึกษาดังนี้

6.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย

จากการศึกษาพบว่า ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย มีคะแนนความรู้ความเข้าใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุผลสำคัญ 2 ประการคือ

6.1.1 การให้ครูศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตามที่ บัญญัติ ไพรินทร์ (2543 : 24–25) ได้กล่าวถึงแนวคิดของลินเดอร์แมน (Edward Lindeman) ที่ว่าผู้ใหญ่อยากจะทำเรียนก็ต่อเมื่อมีความต้องการด้วยตนเองและความสนใจที่จะเรียน และการเรียนรู้นั้นช่วยให้พึงพอใจ ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คือ ความต้องการและความสนใจที่จะเรียน การให้ครูศึกษาด้วยตนเองทำให้ครูมีอิสระในการวางแผน การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะคนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน และครูบางรายมีความก้าวหน้ามากขึ้นขณะที่บางรายเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป การเปิดโอกาสให้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจึงสนองต่อความต้องการทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกันทำให้ครูกระตือรือร้นในการศึกษาเนื้อหา มีความตั้งใจและรับผิดชอบในปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดให้ทำ สอดคล้องกับ พวงเพ็ญ ชุมพรพราน (2532 : 70–72 อ้างถึงใน วิชญาพร สุวรรณแทน, 2541 : 52) ได้กล่าวถึง หลักการที่ควรพิจารณาในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ว่าการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะความสามารถในการเรียนรู้ ประกอบกับแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยได้ประมวล

เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยจัดทำโครงสร้างแบ่งสัดส่วนเนื้อหาให้ครูเรียนรู้และทำความเข้าใจได้ง่าย อีกทั้งยังมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของครู จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัยพบว่า ครูส่วนมากยังขาดทักษะจัดประสบการณ์ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียน การจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ การประเมินผลการจัดประสบการณ์ไม่ตรงกับความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการตามแนวทางของการสร้างชุดการศึกษาด้วยตนเองซึ่งเมื่อนำไปทดลองหาประสิทธิภาพแล้วพบว่า มีประสิทธิภาพสูงสามารถนำไปใช้พัฒนาครูได้ นั้นแสดงให้เห็นว่าชุดการศึกษาด้วยตนเองมีกระบวนการและขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบจัดเรียงเนื้อหาไว้ตามลำดับมีแนวทางการศึกษาทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้มีกิจกรรมให้ครูได้ฝึกปฏิบัติ มีตัวอย่างประกอบเนื้อหา และมีการสรุปให้ครูเข้าใจได้ จึงจูงใจให้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองตั้งแต่ต้นจนจบทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่ขึ้นสอดคล้องกับ ทริญญา รุ่งแจ้ง (2553 : 112-113) ที่ได้ศึกษาเรื่องกรณีศึกษาเพื่อพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงของครูระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองและเทคนิคการเสริมพลังการทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ครูระดับประถมศึกษาที่ได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเองและเทคนิคการเสริมพลังการทำงานมีความสามารถในการประเมินผลตามสภาพจริงหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา โดยก่อนการพัฒนามีความสามารถอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ มีค่าเฉลี่ย 2.29 หลังการพัฒนามีความสามารถอยู่ในระดับคุณภาพดี มีค่าเฉลี่ย 3.01 และครูมีความสามารถอยู่ในระดับคุณภาพดีขึ้นไปร้อยละ 75.86

6.1.2 หลังจากที่คุณศึกษาได้มอบแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยให้ครูปฐมวัยศึกษาด้วยตนเองแล้ว ผู้ศึกษาได้นิเทศติดตามโดยใช้คู่มือการพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการเติมเต็มความรู้ ความเข้าใจให้กับครูและยังติดตามการนำแนวทางการจัดประสบการณ์แบบโครงการไปใช้ในห้องเรียนปฐมวัยทำให้ ครูได้พัฒนานตนเองในภาวะของการทำงานในหน้าที่ปกติ เมื่อเกิดความสงสัยและไม่เข้าใจสามารถสอบถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครูและผู้ศึกษาได้ทันที บรรยากาศในการติดตามนิเทศเป็นบรรยากาศเปิดมีความอบอุ่น สบายใจ และเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งทำให้ครูปฐมวัยมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ปัจจุบันพบว่าครูมีภารกิจมากจนไม่มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าและติดตามวิทยาการใหม่ ๆ การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยผู้นิเทศจะเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือครู ให้เป็นผู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมที่วิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ดังคำกล่าวที่ว่า “โลกของการสอนกับโลกของการนิเทศการศึกษาเป็นธรรมชาติของคู่กัน” (บันลือ พลฤกษ์วัน, 2537 อ้างถึงใน เกษศิริรินทร์ ศรีสัมฤทธิ์, 2539 : 16) ทั้งนี้เป็นเพราะครูได้มีการออกแบบและวางแผนการจัดประสบการณ์ไว้แล้ว และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และได้รับการนิเทศจากผู้นิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสะท้อนข้อมูลการสอนร่วมกัน จากผลการสอนที่เกิดขึ้นจริง จากพฤติกรรมการสอนของครู จากพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ที่ได้จากการสังเกตการสอน และได้นำมาเป็นหัวข้อในการวิเคราะห์เพื่อหาทางปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการนิเทศแบบคลินิกที่เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีความเด่นชัดจำเพาะเจาะจง (Objective Feedback) อย่างกะทันหันที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในการสอนต่อตัวครู เป็นการวินิจฉัยและแก้ไขของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้ผู้

นิเทศได้พัฒนาตัวเองอย่างจริงจัง แอคคีสันและแกลล์ (Acheson and Gall, 1980 : 12-14 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 26-27) และเป็นกระบวนการนิเทศการสอนที่เน้นการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรงเริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเกี่ยวกับหัวเรื่องหรือประเด็นที่มีการสังเกต โดยดำเนินการเป็นวัฏจักรซ้ำหลายครั้งอย่างต่อเนื่อง (วัชรา เล่าเรียนดี, 2554 : 97) สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนันทา ศิริวัฒนานนท์ (2553 : 66-77) ที่ศึกษาเรื่องรายงานผลการนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยพัฒนาให้ความรู้และมอบเอกสารเอกสารแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีเนื้อหาที่ละเอียดชัดเจนประกอบด้วยเนื้อหา 4 ตอน คือตอนที่ 1 บทนำ ตอนที่ 2 ทฤษฎีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ตอนที่ 3 ตัวอย่างการสอนภาษาแบบธรรมชาติระดับชั้นปฐมวัยหน่วยผีเสื้อ และตอนที่ 4 การประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดการสอนภาษาแบบธรรมชาติส่วนที่สำคัญ คือในตอน 3 ของเอกสารจะมีตัวอย่างการออกแบบการเรียนรู้ตามแนวภาษาแบบธรรมชาติให้ครูได้ศึกษาจากผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2 ความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย

จากการศึกษาพบว่า ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย มีความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาโดยพัฒนาจากระดับคุณภาพพอใช้เป็นระดับคุณภาพดีและดีมากทั้งนี้เป็นเพราะเหตุผลสำคัญ 2 ประการคือ

6.2.1 การพัฒนาครั้งนี้เป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นตามความต้องการได้รับการพัฒนาจริงของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นครูปฐมวัยที่สมัครใจต้องการยกระดับความรู้ความสามารถของตนเองในเรื่องการจัดประสบการณ์ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียน และการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการสำหรับครูปฐมวัย จึงช่วยให้ครูได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากเอกสารและทำให้ครูมีความสนใจ มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อจะนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์ที่ตนเองประสบอยู่ได้ทันทีสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรัญธร ฉันทวรภาพ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย พบว่า ด้านรูปแบบการนิเทศการศึกษาปฐมวัย จะต้องปฏิบัติการบูรณาการนิเทศ ซึ่งเป็นกรณีนิเทศ 100% และการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้เป็นการนิเทศแบบพาท่า คือ ร่วมคิด ร่วมทำ นำส่งเสริม สนับสนุน และชื่นชมยินดี สร้างสื่อ นิเทศทางไกล เน้นการทดลองใช้เครื่องมือที่ส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ต การพัฒนาในลักษณะที่ผู้นิเทศมีส่วนร่วมโดยร่วมคิดร่วมทำกับครูทำให้ครูพัฒนาความสามารถในการจัดประสบการณ์ทั้งการวางแผน ออกแบบการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็กได้ ดังนั้นครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการจัดประสบการณ์แบบโครงการจึงได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้นิเทศนำไปสู่การไตร่ตรองการจัดประสบการณ์วางแผน ออกแบบและปรับเปลี่ยนวิธีการในการจัดประสบการณ์ด้วยตนเอง ผู้นิเทศเป็นกัลยาณมิตรไม่เน้นการบอกความรู้ แต่ปรับเปลี่ยนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ข้อมูลย้อนกลับให้ครูปฐมวัยได้คิดวางแผนออกแบบการจัดประสบการณ์ ตลอดจนสามารถเรียนรู้จากเอกสารแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย และจัดประสบการณ์แบบโครงการด้วยตนเอง

6.2.2 กระบวนการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ช่วยให้ครู ปรุมนว้ยนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาด้วยตนเองลงสู่การปฏิบัติจริงเพื่อนำไปใช้พัฒนานักเรียน ทั้งนี้ กระบวนการนิเทศสอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของครู ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้แนะ ตนเองได้ การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จึงต้องใช้พื้นฐานจากประสบการณ์ใหม่ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ยิ่งขึ้นและผู้ใหญ่จะพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อทราบว่าสิ่งที่เรียนรู้นั้นสามารถนำไปแก้ปัญหการทำงานได้ จริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที (Knowles, 1980 อ้างถึงในจารุวรรณ ศิลปรัตน์, 2548 : 55)

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ครูที่ได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับ ปรุมนว้ย มีโอกาสได้นำประสบการณ์เดิมของตนเองมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากการศึกษาแนวการจัด ประสบการณ์แบบโครงการและได้รับข้อมูลย้อนกลับจากผู้นิเทศ เมื่อได้รับประสบการณ์ใหม่และมีการ ทบทวนการจัดประสบการณ์ของตนเอง เมื่อมีข้อสงสัยก็นำมาแลกเปลี่ยนพูดคุยกันตามขั้นตอนการ นิเทศ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมข้อมูลก่อนสังเกตการจัดประสบการณ์ ขั้นตอนที่ 2 การ สังเกตการจัดประสบการณ์ และขั้นตอนที่ 3 การให้ข้อมูลย้อนกลับครูปรุมนว้ยทำให้ครูสามารถจัดการ ความรู้ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการคิด การสังเกต การไตร่ตรอง สะท้อนกลับแล้วนำไป วางแผนและปฏิบัติในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบ โครงการของครูจึงสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ นฤมล บุณนิม (2542 : 13-14) ที่กล่าวว่าลักษณะการ พัฒนาการประจำการแบบดั้งเดิม ซึ่งมักเป็นการฝึกรอบรมในลักษณะที่ครูเป็นผู้ถูกระทำ (Passive) มากกว่าเป็นผู้กระทำ (Active) ส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มครูเพื่อฟังบรรยายหรือการอภิปรายของ วิทยากร แม้ว่าเนื้อหาสาระและวิธีการอบรมจะน่าสนใจเพียงใดก็ตาม ผู้รับการอบรมก็ไม่เปลี่ยน พฤติกรรมและนำไปปรับใช้ในการทำงานมากนัก รูปแบบการพัฒนาคูในภาวะของการทำงานปกติ และ มีการประเมินผลการพัฒนาเป็นระยะ จึงได้รับความสนใจเพราะนอกจากจะจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองแล้ว ยังส่งผลให้งานประจำของเขาได้รับการพัฒนาไปพร้อมกัน เพราะเป็นการพัฒนาโดยการปฏิบัติงานใน สถานการณ์จริงทำให้ครูสามารถพัฒนาทักษะไปสู่ครูมีอาชีพได้มากขึ้น การพัฒนาคูในภาวะของการ ทำงานปกติ คือการให้ครูปรับปรุงพัฒนาคุณภาพตนเองปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการทำงานอย่างเป็น ระบบ บันทึกลงและประมวลผลการทำงานไว้เป็นระยะเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาข้อสรุป แล้ว ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปรับเปลี่ยนวิธีการ แสวงหาหรือใช้นวัตกรรมใหม่ ในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคูในภาวะของการทำงานปกติ คือพี่เลี้ยงหรือผู้นิเทศและระบบการ ประเมินผลงานแบบรอบด้าน ผู้นิเทศหรือพี่เลี้ยงควรเป็นผู้ใกล้ชิดที่สามารถแนะนำและให้แนวทาง พัฒนาที่ถูกต้องแก่ครูได้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หฤทัย อนุสรราชกิจ (2549 : 138-141) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเด็กอย่างใคร่ครวญ เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองและการปฏิบัติของครูการศึกษาปฐมวัย ผลจากการศึกษาพบว่า การที่ครูศึกษา เด็กอย่างใคร่ครวญส่งผลให้ครูสามารถศึกษาเด็กได้อย่างเป็นธรรมชาติ ตามจริงทั้งด้านความรู้ วิชาชีพ และจิตวิญญาณ และการปรับเปลี่ยนมุมมองของการปฏิบัติของครูที่เป็นนักปฏิบัติเชื่อมโยงการเรียนรู้ จากกายสู่ใจคือเกิดความตระหนัก รั้บรู้ตนเอง เชื่อมโยงการรั้บรู้เด็กส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนการ ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อเด็ก และต่อผู้อื่นตามการรั้บรู้ที่เกิดขึ้น

6.3 ความพึงพอใจของครูปฐมวัยและผู้บริหารที่มีต่อการนิเทศ

จากการศึกษาเรื่องการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยพบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการนิเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.33 ผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการนิเทศในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 4.48 อภิปรายได้ว่า ผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของครูซึ่งเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ ความพร้อม และมีการสะสมประสบการณ์อย่างกว้างขวาง การเรียนรู้ของครูจึงต่างจากเด็ก ครูจะเรียนรู้เมื่อมีความพร้อม มีแรงจูงใจ และต้องการให้ผู้อื่นมองว่าสามารถควบคุมและนำตนเองได้ การจัดการเรียนรู้สำหรับครู จึงควรให้ความสำคัญสูงสุดต่อประสบการณ์ของครูโดยให้อิสระในการสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้ความรู้โดยให้ครูศึกษาด้วยตนเอง สามารถชี้แนะหรือควบคุมกำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้จึงมีความเหมาะสม ในการพัฒนาการเรียนรู้ของครู แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบที่ให้ครูสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามลำดับของเนื้อหาของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อตลอดเวลาเกิดอิสระในการศึกษาเรียนรู้และได้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง สามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวก ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เปิดโอกาสให้ครูสามารถศึกษาเรียนรู้และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์แบบอย่างชัดเจน จากนั้นผู้ศึกษาจึงได้ติดตามนิเทศด้วยคู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย โดยให้ครูได้ไตร่ตรองการจัดประสบการณ์ของตนเองแล้วนำมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผู้นิเทศศึกษาข้อมูลจากการบันทึกและการสัมภาษณ์ครูเพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการสังเกตการจัดประสบการณ์และให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งบรรยากาศการนิเทศเป็นบรรยากาศเปิด อบอุ่น สบายใจ เป็นกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและได้รับรู้พูดคุยกันในโรงเรียนซึ่งโดยปกติแม้จะปฏิบัติงานร่วมกัน ในโรงเรียนบางครั้งก็ไม่มีโอกาสได้รับรู้วิธีการหรือความคิดเห็นในการทำงานของเพื่อนครูมากนัก การนิเทศลักษณะนี้ ทำให้ครูสามารถกำหนดตนเองได้ เห็นผลการพัฒนางานของตนเองและมีลักษณะสำคัญ คือเป็นการพัฒนาบุคคลที่เปิดโอกาสให้ครูปฐมวัยมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ ใช้การเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการนิเทศด้วยการเตรียมการ สังเกตการจัดประสบการณ์และให้ข้อมูลย้อนกลับทำให้สามารถพัฒนาครูปฐมวัยได้อย่างแท้จริง และเมื่อครูได้รับรู้และมีแนวทางในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ของตนเองแล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดความสำเร็จครูจึงมีความพึงพอใจในการนิเทศทุกด้านอยู่ในระดับมาก และในด้านบรรยากาศการนิเทศเป็นกันเองเป็นมิตร อบอุ่น สบายใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชาพรณ์ เชื้ออนันต์ (2549 : 206-216) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัจจัยและการส่งเสริมการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบกัลยาณมิตร : พหุกรณีศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การนิเทศแบบกัลยาณมิตรของอาจารย์นิเทศก์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ (1)การให้ใจ (2)การร่วมใจ (3)การตั้งใจ (4)การเปิดใจ ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิตมีความไว้วางใจอาจารย์นิเทศก์ คลายความวิตกกังวลและมีกำลังใจต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ นิสิตมีความกระตือรือร้นที่จะนำเสนอแนะการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขแผนและการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ นิสิตสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนของตนเองและมีพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้การนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ซึ่งเป็นรูปแบบการนิเทศที่เป็นรูปธรรม มีขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทวางแผนการนิเทศ กำหนดขอบเขตการพัฒนาครู การนิเทศติดตาม และการประเมินความสามารถการจัดประสบการณ์ของ

ครู โดยได้ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันสามารถนำไปสู่การนิเทศที่เป็นรูปธรรมครูและผู้บริหารมีความพึงพอใจในการนิเทศสอดคล้องกับสุภาภรณ์ กิตติรัชชานนท์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสรุปผลว่ารูปแบบการนิเทศ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในรูปแบบได้อย่างเป็นรูปธรรมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับ นิพนธ์ ไทยพานิช (2525 : 12-14 อ้างถึงใน นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 27-28) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของผู้นิเทศ มีศูนย์รวมอยู่ที่พฤติกรรมการสอนของครูโดยช่วยปรับปรุงการสอนของครู ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของครู และการนำเข้าสู่การวิเคราะห์ ผู้นิเทศต้องใช้การวิเคราะห์ในแง่ดีงามและย้ำถึงความสำเร็จที่ดีงามในพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อให้ครูมีขวัญและกำลังใจดีขึ้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการสอนของตนเอง และลักษณะของกระบวนการนิเทศ ต้องเป็นไปในลักษณะพลวัต (dynamic process) เป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จึงทำให้ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจในการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งบรรยากาศการนิเทศ เป็นบรรยากาศเปิด อ่อน สบายใจ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและได้รับรู้พูดคุยกันในโรงเรียน ซึ่งโดยปกติแม้จะปฏิบัติงานร่วมกันในโรงเรียนบางครั้งก็ไม่มีโอกาสได้รับรู้วิธีการหรือความคิดเห็นในการทำงานของเพื่อนครูมากนัก การนิเทศลักษณะนี้ทำให้ครูสามารถกำหนดตนเองได้และเห็นผลการพัฒนางานของตนเอง เป็นการเพิ่มพลังการทำงานภายในบุคคล หรือกลุ่มบุคคลด้วยการสนับสนุนส่งเสริม ให้ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ได้แสดงความสามารถ ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยจัดบรรยากาศของการทำงานให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้ร่วมงานและการร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายร่วมกัน เพื่อช่วยให้ค้นพบศักยภาพของตนเอง และพัฒนาความสามารถในการทำงานให้เพิ่มมากขึ้น

6.4 ผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้ เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังจากครูปฐมวัยได้รับการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่าผลการประเมินพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวนเด็กปฐมวัยที่อยู่ในระดับคุณภาพ ดี เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอารมณ์-จิตใจ ร้อยละ 97.82 ด้านร่างกายร้อยละ 93.91 ด้านสังคมร้อยละ 93.04 ด้านสติปัญญาร้อยละ 90.00 และพัฒนาการทุกด้าน อยู่ในระดับพึงพอใจตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าการนิเทศส่งผลถึงคุณภาพเด็ก วาโร เฟิงส์วีสต์ (2542 : 232) และ เยวพา เดชะคุปต์ (2542 : 120) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ การจัดกิจกรรมส่งเสริม การจัดปัจจัยสนับสนุนการช่วยประสานงาน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัยสามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้บรรลุ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือเป้าหมายอยู่ที่เด็กปฐมวัยนั่นเอง จากผลการศึกษาผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังกล่าวแล้ว แสดงว่าการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัย ช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์ ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนด้วยการจัดประสบการณ์แบบโครงการได้ประสบผลสำเร็จ ทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยของครูเป็นไปตามเป้าหมาย เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมตามโครงการ

ที่เด็กสนใจอยากเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมคิด ออกแบบ และวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ สูงขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 99-101) ที่ระบุบทบาทของครูปฐมวัยในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้ไว้ 8 ประการ คือ 1) จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เด็กมีส่วนร่วมโดยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน 2) ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูลจากสภาพแวดล้อม และหลักทางวิชาการในการผลิต กระทำ หรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างมีเหตุผล 3) กระตุ้นให้เด็กร่วมคิดร่วมหาวิธีการแก้ปัญหา ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองด้วยวิธีการศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้และการพัฒนาตนเอง 4) จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้เต็มศักยภาพและความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล 5) สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ 6) ใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 7) ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ 8) จัดการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริงและนำผลการประเมิน มาปรับปรุงพัฒนาเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

7. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจจะนำไปประยุกต์ใช้ตลอดจนเป็นแนวทางการศึกษาต่อไป ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

7.1.1 จากผลการประเมินความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการพบว่า หลังกระบวนการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์แบบโครงการระยะเริ่มต้นโครงการ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ารายการอื่น ๆ ดังนั้นผู้ที่นำกระบวนการนิเทศไปใช้ควรให้ความสำคัญกับประสบการณ์เดิมและพื้นฐานของการจัดประสบการณ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ครูออกแบบวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และการจัดแสดงของเด็กปฐมวัย ตลอดจนการใช้สารนิเทศเพื่อการพัฒนาการจัดประสบการณ์และการเขียนรายงานโครงการ เพื่อสะท้อนการพัฒนาเด็กได้อย่างชัดเจน

7.1.2 จากผลการศึกษาพบว่า ในการศึกษาแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยมีครูส่วนหนึ่งมีความก้าวหน้าช้ากว่ากำหนด ดังนั้นผู้ที่นำแนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยไปใช้ควรติดตามให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของผู้ใช้อย่างจริงจัง และสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

7.1.3 ในการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยเป็นกระบวนการพัฒนาครู ที่ครูต้องเกิดความตระหนักและนำประสบการณ์พื้นฐานจากการทำงานเดิมของตนเอง มาออกแบบวางแผนการจัดประสบการณ์ โดยการจดบันทึก รวบรวมร่องรอยข้อมูลจากการเรียนรู้ของเด็กเพื่อไต่ตรองการจัดประสบการณ์ แล้วจึงมาร่วมกันแนวทางการนำไปพัฒนา ดังนั้นในกิจกรรมการนิเทศผู้นิเทศจึงต้องยืดหยุ่นให้เหมาะสม เพราะพื้นฐานของครูแต่ละคนแตกต่างกันและต้องสร้างความกระจ่างในเรื่องต่าง ๆ ที่ ครูอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกันให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

7.2.1 จากผลการศึกษาพบว่ากระบวนการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยสามารถพัฒนาครูปฐมวัยกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนั้นจึงควรนำไปพัฒนาครูผู้สอนในกลุ่มอื่นๆ เช่น ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา หรือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

7.2.2 จากผลการศึกษาพบว่า การนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการส่งเสริมให้บุคคลให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองค้นพบศักยภาพที่ตนมี และใช้ประโยชน์ในการทำงานให้สำเร็จซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปพัฒนาความสามารถของครูในด้านอื่น เช่น การออกแบบการเรียนรู้ การจัดทำสารนิเทศน์ การพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

7.2.3 จากผลการศึกษา พบว่าการนิเทศโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์แบบโครงการระดับปฐมวัยเป็นแนวคิดที่พัฒนาคนโดยการแบ่งปันความรู้การร่วมมือกันและการเป็นกัลยาณมิตร หากนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานระดับโรงเรียน หน่วยงาน หรือองค์กร จะทำให้องค์กรนั้น ๆ เข้มแข็ง และมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

7.2.4 การพัฒนาความสามารถในจัดประสบการณ์แบบโครงการของครูปฐมวัย เป็นการพัฒนาที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยที่มีแนวคิดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งการจัดประสบการณ์แบบโครงการส่งเสริมให้เด็กสนใจอยากเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ โดยครูจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีโอกาสอภิปราย ออกภาคสนาม สืบค้น นำเสนอ และจัดแสดง ทำให้เด็กได้พัฒนาทักษะหลายด้าน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบอื่นเพิ่มขึ้น เพื่อให้ มีการพัฒนาที่หลากหลาย และเป็นการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติในการจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กิติมา ปรีดีลภ. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์
- กรองกาญจน์ อรุณรัตน์. (2536). **กระบวนการเขียนบทเรียนโปรแกรม**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2543). **การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ
- _____. (2540). **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี)**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. **ชุดอบรมศึกษานิเทศก์ เล่ม 1 การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2533
- เกษศิริรินทร์ ศรีสัมฤทธิ์. (2539). **สมรรถภาพของผู้นิเทศที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- จารุวรรณ ศิลรัตน์. (2548). **การพัฒนารูปแบบเสริมพลังการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นนักวิจัยของครูอนุบาล**. ปริญญาโทการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จินตนา ไบกาชุย. (2542). **การเขียนสื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- จิรภรณ์ วสุวัต. (2540). **การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชนาธิป เจริญศุทธารักษ์. (2550). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการศูนย์บริการห้องสมุดคอมพิวเตอร์เทศบาลนครเชียงราย**. การศึกษาอิสระ บธ.ม. สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ชาญชัย อาจินสมมาตร. (2547). **การนิเทศการสอนแผนใหม่**. กรุงเทพฯ : โปรเฟซ
- ชัชว เถาว์ชาลี. (2534). **การนิเทศการสอน**. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, คณะศึกษาศาสตร์
- ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. (2541). **รายงานการวิจัยเรื่องความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของ ผู้เรียนผู้ใหญ่ของกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่บางประเภท** สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2534). **ระบบสื่อการสอน” ในเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา** มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด

- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2543) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ. สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค
ชุตติกาญจน์ เบญจพรวัฒนา. (2547). ผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร
ที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม.
สาขาการศึกษาปฐมวัย กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชม ภูมิภาค. (2539). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร ประสานมิตร
ธีระชัย บุณนโชติ. (2537). การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เส้นทางสู่อาจารย์ 3. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นฤมล บุณนิม . (2542). “การพัฒนาครูในภาวะการทำงานปกติ” วิทยากรย์ , 98,8
(พฤศจิกายน): 13-14
- นิพนธ์ ไทยพานิช. (2535). การนิเทศแบบคลินิก. กรุงเทพมหานคร : องค์กรศิลปการพิมพ์
_____. (2535). เทคนิคการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
น้ำเย็น เหลืองประเสริฐ. (2546). การพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอน
แบบโครงการของครูประถมศึกษา. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม. สาขาหลักสูตร
และการนิเทศบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- บวร เทศารินทร์. (2551). คู่มือเตรียมสอบศึกษานิเทศก์. (อัดสำเนา)
บันลือ พุกกะวัน. (2536). การนิเทศภายในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 เพิ่มเติมแก้ไข.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
_____. (2535). เทคนิคการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
_____. (2549). การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน .กรุงเทพมหานคร :
สุวีริยาสาส์น
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญดีการพิมพ์
- บุญเลิศ ไพรินทร์. (2543). เทคนิคเพื่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะและทัศนคติ.
กรุงเทพมหานคร : ไร่ไทยเพรส
- บุษบง ดันตวิงศ์. (2541). “พอร์ตโฟลิโอกับนวัตกรรมการพัฒนาครู” วารสารครุศาสตร์
26,2 : 40-46
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2537). มิติใหม่การนิเทศศึกษากับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ธีรพงษ์การพิมพ์
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). การนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ
เปลว ปุริสาร. (2543). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.
สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- พัชรี ผลโยธิน และ วรนาท รักสกุลไทย. (2557). **การจัดทำสารนิเทศน์ในระดับปฐมวัย.**
กรุงเทพฯ : เพาเวอร์ ปริ้นท์ จำกัด
- พิชิต ฤทธิ์จำรูญ. (2547). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน.**
พิมพ์ครั้งที่ 4. สถาบันราชภัฏพระนคร
- เพ็ญศิริ จารุจินดา. **การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการนิเทศของครูผู้นิเทศ
ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2539)**
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. พิมพ์ครั้งที่ 2**
กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) . **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ,**
30 ตุลาคม 2547
- ระเปียบ เชี่ยวชาญ. (2550). **การศึกษาสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัย
ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
สำนักงานเขตภาษีเจริญ. ปริญญาโท. กศม. สาขาการบริหารการศึกษา
.กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**
- รังรอง สมมิตร. (2546). **ผลการพัฒนาทักษะการสังเกตและจดบันทึกของครูปฐมวัย
โดยใช้การนิเทศแบบไตร่ตรองสารนิเทศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.
สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**
- เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน. (2550). **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย
(0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น
_____ . สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3- 5 ปี : แนวแนะสำหรับผู้ดูแล
เด็กครูและอาจารย์. กรุงเทพฯ : บริษัทแปลนฟอร์คิดส์จำกัด, 2552**
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5.**
กรุงเทพมหานคร : สุริยสาส์น
- _____ . (2543). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร สุริยสาส์น**
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). **หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ; ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
- วัฒนา มีคคสมัน. (2539). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนแบบโครงการ
เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- _____ (2554). **การสอนแบบโครงการ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**
- วัชร่า เล่าเรียนดี. (2548). **การนิเทศการสอน. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร**
- _____ . (2550). **การนิเทศการสอน (Supervision of Instruction). นครปฐม :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์**
- _____ .(2554). **การนิเทศการสอน. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**

- _____ . (2555). **นิเทศการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 10. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วัชรภรณ์ เชื้อนวัง. (2549). **สภาพปัจจัยและการส่งเสริมการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบบกัลยาณมิตรนิเทศ : พหุกรณีศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วาสนา ทวีกุลทรัพย์ และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2540). “ชุดการสอนรายบุคคล-สื่อการศึกษา พัฒนา” **สื่อการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา**, หน้า 22-34
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
- วิษญาพร สุวรรณแทน. (2541). **ผลการใช้ชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเตรียมความพร้อมในบทบาทพยาบาลที่เลี้ยงต่อความรู้และความพร้อมในบทบาทพยาบาลที่เลี้ยงของพยาบาลประจำการห้องคลอด**. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วินัย บุญชูสง. (2547). **การพัฒนาชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพลอยจางตุรจินดา จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วรรณาท รักสกุลไทย. (2544). **การสอนแนวใหม่ Project Approach**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เพ็สท์พริ้นติ้ง.
- วรรณาท รักสกุลไทย และคณะ. (2555). **สุดยอดเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบครุมีออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แฮปปี้เลิร์นนิ่ง,
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟิค จำกัด
- สงัด อุทรานันท์ . (2529). **พื้นฐานและหลักการพัฒนหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : วงเดือนการพิมพ์
- _____ . (2530). **การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)** กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สร้อยธร ฉันทรรภาพ. (2544). **แนวโน้มการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2542). **การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย (3-5 ปี) แนวคิดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยของกลุ่มนักศึกษา**. กรุงเทพฯ : บริษัทเซเว่น พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ และ ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2543). **การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดเรกจิโอ เอมิเลีย**. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิคเคชั่น การพิมพ์
- สุทธิ สุวรรณपाल. (2553). **ผลการนิเทศแบบคลินิกที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินผลการเรียนรู้ของครูโรงเรียนวัดไผ่ล้อม (อินทก้อทัย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันทรบุรี เขต 1**

- สุทธิธนา ชันอาสา. (2550). **ความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ**. บัณฑิตวิทยาลัย การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย
- สุนันท์ สังข์อ่อง. (2536). “การผลิตและการใช้สื่อโสตโทรทัศน์และสื่อกิจกรรม”.
เอกสารชุดฝึกอบรมนวัตกรรมและสื่อการสอนวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2547). **กัลยาณมิตรนิเทศ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2549). **ก้าวสู่การเลื่อนวิทยฐานะ**. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทเฟื่องฟ้า พรินต์ติ้ง จำกัด
- สุพิชฌาย์ แสงสี. (2545). **การนิเทศการสอนแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพเพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6.**
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
- สุนันทา ศิริพัฒนานนท์. (2553). **ผลการนิเทศแบบคลินิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัด
ประสบการณ์การสอนภาษาแบบธรรมชาติของครูปฐมวัย**. สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2
- สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ . (2551). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศและการจัดการเรียนการ
สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** . ดุษฎีนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
- สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์. (2540). **ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริม
การปลูกมะเขือเทศแบบมีลักษณะผูกพันในจังหวัดลำปาง**. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมนึก ภัททิยธนี. (2544). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. สิ้นธุ์ : โรงพิมพ์ประสานมิตร
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียน
ที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2553**
_____. (2551). **มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว
- _____. (2553). **การนิเทศแนวใหม่ ในเอกสารประกอบการอบรม เรื่อง การพัฒนา
ศึกษานิเทศก์แนวใหม่**. วันที่ 3-30 สิงหาคม 2553. กรุงเทพฯ : มปท.
- _____. (2550). **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ**.
กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. (2554). **รายงานผลการดำเนินงาน
โครงการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม**.
เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้
ระดับปฐมวัย ปี 2551- 2552**. กรุงเทพฯ : เพลิน สตูดิโอ จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). **การเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2541). **การพัฒนาการนิเทศการศึกษา การนิเทศ 100%**. กรุงเทพมหานคร หน่วยงานนิเทศก์ สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). **การประเมินโครงการทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : นิซินแอดเวอร์ซิงกรุ๊ป
- หริญญา รุ่งแจ้ง. (2553). **รายงานผลการนิเทศเพื่อพัฒนาการประเมินผลตามสภาพจริงของครูระดับประถมศึกษาโดยใช้ชุดการศึกษาด้วยตนเอง และเทคนิคการเสริมพลังการทำงาน**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
- หฤทัย อนุสรราชกิจ. (2549). **การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเด็กอย่างใคร่ครวญ เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองและการปฏิบัติของครูการศึกษาปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อธิพร ศรียมก. (2535). **เอกสารการสอนชุดวิชาสอนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11-15**. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อุทัยพรรณ สูดใจ. (2545). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคม วิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุบล พวงสุวรรณ. (2544). **รายงานการวิจัยการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่เน้นสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. ม.ป.ท
- Acheson, K.A., and M.D. Gall. (1997). **Techniques in the Clinical Supervision of Teachers. Preservice and Inservice Applications**. 4th ed. New York : Longman
- _____. (2003). **Clinical Supervision and Teacher Development Preservice and inservice Application**. U.S.A. : John Wiley & Sons, Inc
- Anderson, C.R. (1978). **The Effectiveness of A Simulation Learning Game in Teaching Consumer Credit to Senior Approach to Instruction**. Dissertation Abstract International
- Berk, L. and Winsler, A. (1994). **A Scaffolding Children's Learning : Vygotsky Early Children**
- Clouse, Thomas L. (1994). **Spacial Education Teacher Opinions of Generic and Program Models of Supervision**. Dissertation Abstract International. 54, 7 (January).
- DuCharme, C. . **Historical Roots of The Project Approach in The United States : 1850-1930**. Abstack from : Paper Presented at the Annual Convention of NAEYC . Item : ED 368459

- Edwards, C., Gandini, L., and Forman, G. (1994). **The Hundred Languages of Children : The Reggio Emilia Approach to Early Children Education.** New Jersey : Ablex
- Glickman, C.D., S.P. Gordon,. and J.M. Ross - Gordon,. (1995) **Supervision of Instruction : A Developmental Approach.** 3rd ed. Massachusetts : Allyn and Bacon Inc
- Good Carter v. (1973). **Dictionary of Education.** 3rd ed. New York: McGraw Hill Book Company
- Hartman, A. (1995). **A Project work : Supporting Children's Need for Inquiry.** Association for Children Education International 7
- Harris, Ben M. (1985). **Supervision Behavior in Education.** 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall Inc.
- Katz and Chard. (1994). **The project Approach.** Champaign, LT : ERIC Clearinghouse on elementary and early Children
- Longman. Empowerment evaluation : Collaboration, Action Research. East West Center: Honolulu. Fetterman, D. M., 1998.